

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

BARBARA POLAJNAR

**Mentor: pred. MARKO KOSIN
Somentor: mag. MILAN BRGLEZ**

DIPLOMATSKÉ MISIJE REPUBLIKE SLOVENIJE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2003

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

BARBARA POLAJNAR

DIPLOMATSKÉ MISIJE REPUBLIKE SLOVENIJE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2003

KAZALO

KAZALO.....	2
SEZNAM TABEL IN GRAFOV.....	3
SEZNAM KRATIC.....	4
1. UVOD.....	5
2. OPREDELITEV POJMOV.....	8
2.1. DIPLOMACIJA.....	8
2.2. DIPLOMATSKA MISIJA.....	11
2.3. ZUNANJA POLITIKA.....	13
3. ORGANIZACIJA DELOVANJA DIPLOMACIJE V OKVIRU MZZ.....	15
4. ZAKONSKA PODLAGA ZA DELOVANJE DIPLOMATSKIH MISIJ RS V TUJINI, SMERNICE ZUNANJE POLITIKE IN OSTALI DOKUMENTI.....	18
4.1. ZAKON O ZUNANJIH ZADEVAH (ZZZ-1).....	19
4.2. SMERNICE ZUNANJE POLITIKE RS.....	20
4.3. DEKLARACIJA O ZUNANJI POLITIKI RS.....	21
4.4. DOKUMENT PRIMERNA ZUNANJA POLITIKA.....	22
5. NALOGE IN POMEN DIPLOMATSKIH MISIJ RS.....	24
5.1. NALOGE DIPLOMATSKIH MISIJ.....	24
5.2. POMEN DIPLOMATSKIH MISIJ.....	26
6. MODEL MISIJE.....	30
6.1. SESTAVA IN VELIKOST DIPLOMATSKIH MISIJ.....	31
6.2. OSEBJE DIPLOMATSKE MISIJE.....	35
6.3. FINANČNI VIDIK.....	38
7. MREŽA DIPLOMATSKIH MISIJ.....	42
7.1. MODEL MREŽE DIPLOMATSKIH MISIJ.....	43
7.2. VZPOSTAVLJANJE MREŽE DIPLOMATSKIH MISIJ RS.....	45
7.3. MREŽA DIPLOMATSKIH MISIJ RS.....	48
8. PRISPEVEK DIPLOMATSKIH MISIJ K UREJANJU ODNOSOV RS S SVETOM.....	50
8.1. DIPLOMATSKE MISIJE PO POSAMEZNIH REGIJAH.....	50
8.1.1. Diplomatske misije v sosednjih državah.....	50
8.1.2. Diplomatske misije v ostalih evropskih državah.....	51

8.1.3. Diplomatski misiji v Severni Ameriki.....	53
8.1.4. Diplomatske misije v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki in Pacifiku.....	54
8.2. MISIJE PRI MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH.....	56
8.2.1. Stalna misija pri EU v Bruslju.....	56
8.2.2. Stalna misija pri zvezi NATO v Bruslju.....	57
8.2.3. Stalni misiji pri OZN New York in Uradu OZN Ženeva.....	57
8.2.4. Stalna misija pri OVSE na Dunaju.....	58
8.2.5. Stalno predstavništvo pri Svetu Evrope, Stasbourg.....	59
9. PRIMERJAVA Z RAZŠIRJENOSTJO DIPLOMATSKE MREŽE DRUGIH MAJHNH EVROPSKIH DRŽAV.....	60
10. ZAKLJUČEK.....	68
11. SEZNAM VIROV.....	71
PRILOGE	
Priloga 1: Primer diplomatske misije RS: DKP Stockholm.....	77
Priloga 2: Imenik diplomatsko-konzularnih predstavništev RS v tujini.....	82
 SEZNAM TABEL IN GRAFOV	
Tabela 1: Velikosti diplomatskih misij glede na število zaposlenih.....	33
Tabela 2: Primerjava zasedenosti diplomatskih rangov na veleposlaništvih na Dunaju.....	34
Tabela 3: Poraba proračunskih sredstev za leto 2003 po ministrstvih.....	39
Tabela 4: Sredstva za delovanje diplomatskih misij RS za leta 2001-2003.....	40
Tabela 5: Naraščanje števila diplomatskih misij RS in zaposlenega osebja med leti 1992 – 2002.....	47
Tabela 6: Diplomatsko-konzularna predstavništva RS.....	48
Tabela 7: Razpredenost mreže veleposlaništev izbranih držav.....	63
Tabela 8: Statistični podatki posameznih držav vključenih v raziskavo.....	67
Tabela 9: Število prebivalcev izbrane države glede na število veleposlaništev.....	67
Graf 1: Primerjava števila veleposlaništev izbranih držav.....	65

SEZNAM KRATIC

DZ	Državni zbor
DKP	Diplomatsko-konzularno predstavništvo
CARICOM	Caribbean Community - Skupnost karibskih držav
EFTA	European Free Trade Association - Evropsko združenje za prosto trgovino
EMU	European Monetary Union - Evropska monetarna unija
EU	European Union - Evropska unija
ES	Evropska skupnost
JVE	jugovzhodna Evropa
KVSE	ali CSCE, Konferenca za varnost in sodelovanje v Evropi, leta 1995 se preimenuje v OVSE
MFA	Ministry of Foreign Affairs
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NATO	North Atlantic Treaty Organization - Organizacija severnoatlantske pogodbe)
OVSE	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi
OZN	Organizacija Združenih narodov
PR	Press Relations - odnosi z mediji
RS	Republika Slovenija
SE	Svet Evrope
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
STO	Svetovna trgovinska organizacija
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation - Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo
VS	Varnostni Svet
WTC	World Trade Center - Svetovni trgovinski center
WTO	World Trade Organization - Svetovna trgovinska organizacija
ZDA	Združene države Amerike
ZN	Združeni narodi
ZRJ	Zvezna republika Jugoslavija
ZZZ	Zakon o zunanjih zadevah iz leta 1991
ZZZ-1	Zakon o zunanjih zadevah iz leta 2001

1. UVOD

V dvanajstih letih samostojnega nastopanja v mednarodni skupnosti, se je Slovenija uveljavila kot majhna demokratična država, ki je na gospodarskem in političnem področju dosegla mnoge uspehe. Eden najpomembnejših je vsekakor mednarodno priznanje Slovenije v relativno kratkem času, vzpostavljeni diplomatski odnosi z večino držav in vključitev v večino pomembnih mednarodnih organizacij. Že leta 1992 je naša država postala članica OZN in si s tem zagotovila priznanje širšega kroga držav. Uspešno delovanje v OZN se je potrdilo z izvolitvijo za nestalno članico Varnostnega sveta v obdobju 1998-99. S tem je pridobila možnost soodločati o najpomembnejših svetovnih vprašanjih. Nase je sprejela pomemben del odgovornosti za svetovni politični položaj in hkrati pokazala, da lahko kompetentno prevzema najodgovornejše funkcije. O tem pričata, ne le predsedovanja Slovenije VS (avgusta 1998 in novembra 1999), marveč cela vrsta političnih uspehov. Med velike dogodke lahko štejemo tudi organizacijo prvega srečanja ameriškega in ruskega predsednika v Sloveniji leta 2001, saj je bilo to veliko priznanje in potrditev prizadevnega dela naših diplomatov. Že naslednje leto bo naša država uresničila dolgoročen cilj svoje zunanje politike, namreč po končanih pogajanjih z EU, bo maja 2004 postala polnopravna članica te unije. Hkrati s članstvom v EU bo naša država postala tudi članica zveze NATO.

S pospešenim približevanjem evro-atlantskim integracijam se je diplomatska aktivnost slovenske države v zadnjih letih okrepila tako na multilateralnem kot tudi na bilateralnem področju. Pomembno vlogo pri tem imajo tudi diplomatski odnosi s posameznimi državami, še posebej pa stalne diplomatske misije. Nekateri sicer menijo, da diplomacija s svojo diskretno prakso umira in da v tem tisočletju dolgoletne institucije mednarodnega sistema niti ne potrebujemo več. Rezidenčna diplomatska predstavništva in profesionalni diplomati, predstavniki ene suverene države v drugi, naj bi odigrali svojo vlogo. Nacionalne države naj bi bile v zatonu in mednarodna skupnost naj bi dobivala bistveno spremenjeno podobo. Dejstvo pa je, da diplomacija nikakor ne bo izumrla. Ob spremenjeni podobi mednarodne skupnosti in informacijskih tehnologijah se seveda postavlja vprašanje pomembnosti in nadaljnega obstoja bilateralnih diplomatskih misij. Večji pomen se dandanes pripisuje multilateralni diplomaciji in mednarodnim organizacijam. Vendar pa je vseeno mogoče trditi, da diplomatske misije Republike Slovenije (RS) pripomorejo k razpoznavnosti Slovenije v svetu, predstavljajo državo, ščitijo interese države, državljanov in pravnih oseb,

opazujejo in poročajo ter pospešujejo in izboljšujejo odnose z državami v katerih delujejo.

Cilj te diplomske naloge je raziskati razširjenost mreže diplomatskih misij RS. Analiza diplomskega dela bo usmerjena na preučevanje povezanosti interesov naše zunanje politike in odpiranjem ter delovanjem diplomatskih predstavništva. Že naslednje leto bo Slovenija članica EU in v zvezi s tem se poraja vprašanje smiselnosti delovanja misij v članicah EU in odpiranja novih diplomatskih misij v neevropskih državah, saj bi eventuelno lahko za diplomatsko in konzularno zaščito zaprosili katero od članic EU, ki bi v neki konkretni državi imela svojo diplomatsko misijo.

V diplomskem delu želimo odgovoriti na naslednja delovna vprašanja oziroma želimo potrditi naslednjo tezo: »Slovenija ima dovolj diplomatskih misij v evropskih državah, potrebno bi bilo odpiranje novih diplomatskih misij na neevropskih tleh.« Skušali bomo odgovoriti na vprašanja: »Ali imamo kot majhna država premalo, dovolj ali preveč diplomatskih misij?« in »Kaj so glavne težave in ovire pri delu diplomatskih misij RS in kako jih odpraviti?«

Po uvodu, v katerem je opredeljen metodološko-hipotetični okvir naloge, sledi drugo poglavje, v katerem so definirani osnovni pojmi: diplomacija, diplomatska misija, in zunanja politika. V tretjem poglavju je predstavljena organizacija delovanja slovenskega ministrstva za zunanje zadeve (MZZ). Da bi diplomatske misije RS sploh lahko delovale je potrebna zakonska podlaga, zato četrto poglavje obravnava razvoj normativne osnove delovanja in odpiranja slovenskih diplomatskih misij. Navedeni in predstavljeni so relevantni dokumenti, ki se nanašajo na strategijo slovenske zunanje politike in s tem odpiranje diplomatskih misij v posameznih državah in regijah. V petem poglavju bo pregled obsega delovnega področja - naloge in pomen diplomatskih misij RS. Šesto poglavje obravnava model misije in probleme, s katerimi se države srečujejo pri izboru modela. To sta predvsem finančni in kadrovski vidik. V sedmem poglavju je opredeljena mreža diplomatskih misij. To poglavje vsebuje pregled razširjenosti slovenske diplomatske mreže. Osmo poglavje obravnava delovanje diplomatskih misij po posameznih regijah in mednarodnih organizacijah. Poleg tega bo poudarek na vprašanju ali ima Slovenija kot majhna država dovolj diplomatskih misij na vseh kontinentih. Pojavljajo se dileme, povezane s smiselnostjo odpiranja novih diplomatskih misij. Na to vprašanje bo možen odgovor s pomočjo primerjave razširjenosti diplomatske mreže nekaterih drugih majhnih evropskih držav. Ta primerjava je narejena v devetem poglavju. S študijami primerov smo primerjali prakse drugih držav in

njihovih diplomatskih organizacij, saj nam to omogoča boljše razumevanje lastne države in njenih institucij. V zaključnem poglavju so predstavljene ugotovitve analize in obeti za prihodnost. Povzeli smo sklepe ter skušali potrditi oziroma zavreči tezo ter odgovoriti na zastavljena delovna vprašanja.

Zaradi obsežnosti tematike smo se odločili v tem diplomskem delu podrobneje obravnavati le veleposlaništva in misije pri mednarodnih organizacijah, ne pa tudi konzulatov. Konzulati so le omenjeni. To diplomsko delo obravnava problematiko odpiranja novih diplomatskih misij RS in ne konzularnih predstavništev. V študiji primerjave diplomatskih mrež drugih držav in Slovenije smo se odločili primerjati le veleposlaništva in geografsko razpršenost le-teh.

Pri pisanju diplomskega dela so bili uporabljeni metoda analize vsebine sekundarnih virov, metoda tolmačenja in analize vsebine primarnih virov ter intervju. S primerjalno analizo je bila opravljena primerjava diplomatske mreže RS in nekaterih drugih majhnih držav. Poleg številnih sekundarnih virov (knjig in člankov iz revij) so bili uporabljeni primarni viri, dokumenti, zakoni in interne publikacije MZZ. Z analizo uradnih statistik smo primerjali finančne proračune namenjene za delovanje diplomatskih misij RS. Aktualni podatki so bili pridobljeni s spletnih strani, kontaktov na Ministrstvih za zunanje zadeve držav, ki so vključene v raziskavo in s pomočjo opravljenih intervjujev na MZZ RS. Kot primer diplomatske misije RS je predstavljeno veleposlaništvo RS na Švedskem, v Stockholmu. S pomočjo intervjujev na tem veleposlaništvu je bilo mogoče priti do podatkov, ki so bili sicer težko dosegljivi. Čeprav je bilo kar nekaj dokumentov nedostopnih in zaupnih, je bilo mogoče iz ostalih virov razbrati dovolj relevantnih informacij za nastanek tega diplomskega dela.

2. OPREDELITEV POJMOV

Za operacionalizacijo teze in delovnih vprašanj je potrebno najprej opredeliti ključne pojme, ki se bodo v raziskavi pojavljali. S konceptualno analizo bomo definirali pojme: diplomacija, diplomatska misija in zunanja politika.

2.1. DIPLOMACIJA

Beseda 'diplomacija' izhaja iz grške besede *diploma*, ki pomeni list, prepognjen na dvoje, dvodelna ploščica z navodili, ki so jih dajali slom v stari Grčiji in iz francoske *diplomatie* – pravila, principi in način delovanja dejavnosti vlade določene države v domeni mednarodne politike (Sruk, 1995: 66-67). Definicij pojma diplomacije je veliko, saj ta pojem lahko razumemo na različne načine. Splošno definicijo pojma diplomacija najdemo v Velikem splošnem leksikonu (Javornik, 1998: 836): diplomacija je umetnost pogajanja oziroma ureditev odnosov med državami ter skupnost ustanov in posameznikov, ki vodijo zunanjo politiko. Diplomacijo lahko razumemo kot komuniciranje med vladami držav. Predvsem gre za medsebojno izmenjavo mnenj in idej, ki se vrši bodisi neposredno med samimi najvišjimi predstavniki držav bodisi prek veleposlanikov (Feltham, 1998: 1-2). Nicolson (1988: 4-5) opredeljuje diplomacijo kot management mednarodnih odnosov na osnovi pogajanj. Diplomacija je specifična dejavnost zunanje politike, zaupana posebnim organom, ki so po ustavnih predpisih neke države pooblaščen, da jo zastopajo v mednarodnih odnosih. Z diplomacijo lahko označimo izvajanje zunanje politike neke države, postopke in metode v mednarodnih pogajanjih in reševanju sporov, aparat zunanjega ministrstva neke države, specifično dejavnost in spretnost diplomatov v pogajanjih (Benko, 1987: 454).

Poznamo tri ravni opredeljevanja diplomacije: makro raven, mikro raven in raven posameznika. Na makro ravni - na ravni mednarodne skupnosti - diplomacijo razumemo kot enega izmed neprisilnih sredstev za reševanje mednarodnih sporov. Na mikro ravni - na ravni države - je diplomacija razumljena kot eno izmed zunanjepolitičnih sredstev države, s pomočjo katerega država v mednarodnih odnosih sledi svojim načrtanim ciljem in interesom. Na ravni posameznika lahko kot diplomata smatramo človeka, ki je taktičen, vljuden in pazljiv pri izbiri besed (White, 1997: 250). Satow (1979: 3) pravi, da je diplomacija uporaba intelekta in taktike za vodenje uradnih odnosov med vladami neodvisnih držav, v širšem smislu pa vodenje poslov in zadev med državami z miroljubnimi sredstvi.

Diplomacija je večšina, ki je stara vsaj toliko časa kot človek in v širšem smislu pomeni sposobnost reševanja konfliktnih situacij v vsakdanjem življenju posameznika. V ožjem smislu je diplomacija umetnost pogajanj, med več državami, ter med državami in mednarodnimi organizacijami, tudi razvijanje mednarodnih odnosov (Nick, 1997: 13). Janković (1988: 33) opredeli diplomacijo kot niz načinov in sredstev, ki jih država preko pooblaščenih organov uporablja pri vodenju svojih odnosov z zunanjim svetom. Diplomacija je lahko taktično sredstvo, ki ga uporabljajo države v medsebojnem komuniciranju in pri uresničevanju svojih interesov. Diplomacijo lahko smatramo torej kot eno od zunanjepolitičnih sredstev države. Izvajajo jo šefi držav, vlad, zunanji ministri ter diplomatsko-konzularni predstavniki na diplomatskih misijah v tujini. Osnovni namen diplomacije je predstavljanje lastne države ter sodelovanje in razvijanje prijateljskih odnosov z državami gostiteljicami, s katerimi potekajo pogajanja za realizacijo ciljev in zaščito interesov države pošiljateljice in njenih državljanov na bilateralnem ali multilateralnem nivoju.

Diplomacija je del državnega aparata vsake države, pa naj bo ta velika ali majhna, bogata ali revna. Diplomacija kot strokovna služba vzdržuje vsakodnevne odnose, dialog med državami in drugimi akterji mednarodne skupnosti (na primer mednarodnimi organizacijami). Poleg tega, da izvršuje zunanjo politiko države, daje tudi predloge v zvezi z njenim oblikovanjem (Cerar, 1999: 28).

Diplomacija je po Nickovem in Sanderjevem mnenju termin, ki se uporablja v nekaj različnih pomenih (Nick, Sander 1999: 17):

- ♦ vodenje državnih poslov na področju zunanje politike preko službenih kontaktov z drugimi subjekti mednarodnih odnosov
- ♦ državni aparat, ki služi predstavljanju države v svetu in vzdrževanju diplomatskih kontaktov s tujino (MZZ in mreža diplomatskih, konzularnih in drugih predstavništev države v tujini)
- ♦ sposobnost, znanje, veščine in metode komuniciranja, vzdrževanja mednarodnih odnosov, pogajanj, reševanja konfliktnih situacij
- ♦ profesija, kariera, stroka predstavljanja države v mednarodnih odnosih.

Osnova diplomacije je že pet stoletij vzpostavljanje diplomatskih misij v tujini. Države so 'nacionalne osebe', niso iz krvi in mesa, zato ne morejo komunicirati tako kot posamezniki in morajo to izvajati preko človeških predstavnikov. Načeloma je to možno tudi preko takšnih predstavnikov, ki komunicirajo med seboj na daljavo preko elektronskih naprav. Toda obstajajo velika nasprotovanja, da bi se takšen način

uporabljal kot edini način komuniciranja med državami. Diplomacija je zato osnovno sredstvo, s katerim države komunicirajo med seboj. Omogoča jim urejene in kompleksne odnose. To je nekakšen komunikacijski sistem mednarodne družbe. Izraz 'diplomacija' je prvič za ta sistem uporabil Edmund Burke leta 1769 (Berridge, 2001: 62-63).

Diplomacija je tudi uporaba taktike pri upravljanju z ljudmi. V tem pomenu diplomacijo smatramo kot veščino. Berridge diplomacijo smatra kot vsakršen poskus promocije mednarodnih pogajanj, ki zadevajo notranje ali meddržavne spore. Nekateri uporabljajo pojem 'diplomacija' kot sinonim 'zunanje politike', še posebej pogosto v ZDA. Vendar pa lahko to enačenje zakrije pomembno razliko med politiko in ne-nasilnimi sredstvi, s katerimi je ta politika vodena. Torej lahko trdimo, da to enačenje ni pravilno (Berridge, 2001: 62-63). Diplomacija ni zunanja politika - diplomacija je sredstvo za izvajanje zunanje politike. Le-to izvaja zunanje ministrstvo določene države, v sestavu katerega so tudi diplomatsko konzularna predstavništva. V parlamentarnih demokracijah ustvarja in določa zunanjo politiko parlament, izvaja pa jo predvsem zunanje ministrstvo kot profesionalna diplomatska organizacija (Jazbec: 1998b:465).

Enciklopedija Slovenije opredeljuje diplomacijo s treh vidikov: prvič je to diplomatska služba določene države oziroma sektor v državni administraciji, ki se ukvarja z zunanjo politiko, drugič je to dejavnost držav v mednarodnih odnosih in tretjič je to obvladovanje znanja in metod te dejavnosti pri nastopih v mednarodni skupnosti.

Benko (1987: 454-456) prav tako opredeljuje diplomacijo z več vidikov. Z njo razume zunanjo politiko neke države, postopke in metode v mednarodnih pogajanjih in pri razreševanju sporov, a tudi aparat zunanjega ministrstva neke države ter specifično dejavnost in spretnost diplomatov v pogajanjih. Benko največ pozornosti namenja dejstvu, da je diplomacija taktično sredstvo, ki ga uporabljajo države v medsebojnem komuniciranju, da bi uresničevale svoje interese. Za diplomacijo je v organizacijskem smislu značilen obstoj stalne organizacije in osebja ter predvsem stalnih misij v drugih državah.

Diplomacija je: prvič urejanje mednarodnih odnosov s pogajanja, drugič, metoda, s katero se ti odnosi urejajo in izvajajo preko veleposlanikov in diplomatskih odposlancev, tretjič, posel oziroma veščina diplomatov, četrtič pa veščina oziroma sposobnost mednarodnega dialoga in pogajanj. Poleg tega je potrebno dodati še dve lastnosti: predmet študija na posameznih univerzah ter diplomatska kariera. Poleg tega Satow poudarja, da je bistvo diplomacije izvajanje pogajanj zaradi mirnega in

civiliziranega reševanja sporov oziroma preprečevanja upravljanja mednarodnih odnosov s silo. Diplomacija ima za svoje delovanje na voljo dva instrumenta, prvi je MZZ v glavnem mestu države, drugega pa predstavljajo diplomatski predstavniki (diplomatske misije), ki jih države pošiljajo v glavna mesta drugih držav ali na sedeže mednarodnih organizacij (Morgenthau, 1985: 663; Satow, 1979: 3-8).

Ločimo lahko t.i. 'staro diplomacijo' in 'novo diplomacijo'. Stara diplomacija je bila v času svojega zatona deležna precej kritik zaradi svoje togosti, predvsem pa zaradi prevelike zaprtosti in velikega števila tajnih sporazumov, ki jih je proizvedla za hrbtom svojih narodov. Nova diplomacija, ki naj bi delovala danes, je moderna, demokratična in javna. Zahteve, da imajo ljudje pravico vedeti, kaj se politiki dogovarjajo v njihovem imenu, so vse glasnejše. Politiki se vse pogosteje pojavljajo tudi v vlogi diplomatov. Počasnost, umirjenost in uglajenost nekdanje diplomacije se je umaknila sodobni vročičnosti in pragmatičnosti (Cerar, 1999: 28-29).

2.2. DIPLOMATSKA MISIJA

Diplomatska misija je 'telo subjekta mednarodnega prava (države), ki predstavlja ta subjekt pri nekem drugem subjektu mednarodnega prava in izvaja posebne naloge v imenu prvega subjekta v okviru mandata, ki ga je to telo prejelo' (Janković, 1988:46). Diplomatska misija je institucionalno službeno predstavništvo države pošiljateljice v državi sprejemnici ali pri mednarodni organizaciji. Diplomatsko-konzularne misije je potrebno ločevati glede na subjekt mednarodnega prava, ki ga neka misija predstavlja in glede na subjekte, pri katerih je misija akreditirana (država sprejemnica, mednarodna organizacija ali lokalne oblasti v državi sprejemnici) (Jazbec, 2001:167). Obstajajo diplomatske misije bilateralnega in misije multilateralnega značaja (pri mednarodnih organizacijah), ter specialne misije. Diplomatska misija je lahko stalna ali začasna, lahko tudi *ad hoc* za nek specifičen posel ali specifično nalogo (Nick, Sander 1999: 42).

Vodja diplomatske misije je lahko ambasador, začasni odpravnik poslov (*charge d'affaires ad interim*) ali stalni odpravnik poslov. Diplomatska misija se lahko ustanovi le, če obstajajo diplomatski odnosi med državo pošiljateljico in državo sprejemnico. Misija Svetega Sedeža v drugi državi se imenuje nunciatura.

Mednarodni izraz za diplomatsko misijo oziroma veleposlaništvo je ambasada (ang. embassy, franc. ambassade, špa. embajada, port. embaixada). To je urad ali rezidenca ambasadorja (veleposlanika), sedež ali osebje diplomatskega predstavništva. Poleg tega

ambasada pomeni sporočilo, ki se prenaša preko poslanika, legata ali veleposlanika. Beseda je provansalskega izvora – ambaissada pomeni usluga (Nick, Sander 1999: 17).

Diplomatska misija je torej entiteta, ki stalno predstavlja državo pošiljateljico v državi sprejemnici, pri čemer so lahko vsi člani ali pa le nekaj članov misije stalno nastanjeni zunaj države sprejemnice. Običajno za diplomatske misije je, da so vzpostavljene v mestu iz katere je neka država vodena (vladana) in večinoma vse države vztrajajo pri tem.¹

V diplomatski praksi in teoriji se termin 'misija' ali 'diplomatska misija' uporablja za različna dva tipa diplomatskih misij. Ta termin obsega:

- ♦ ambasade (veleposlaništva) in
- ♦ misije ali stalna predstavništva pri mednarodnih organizacijah

Stalne misije pri mednarodnih organizacijah in specialne misije so prav tako diplomatske misije, saj izvajajo diplomatske naloge in večinoma so na njih zaposleni diplomati. Toda nekateri jih ne smatrajo kot diplomatske misije. Vzrok je v tem, da se njihov pravni status razlikuje od pravnega statusa misij, ki so akreditirane pri državah in so tudi njihove vloge nekako različne. V slovarju Dictionary of diplomacy se izraz diplomatska misija uporablja le za misijo akreditirano pri tuji državi. Pod tem se smatra stalne misije in posebne misije (Berridge, 2001:69).

Stalno diplomatsko predstavništvo – z ambasadorjem, diplomati in celotnim osebjem v glavnem mestu tuje države, je še vedno izredno uporaben in nenadomestljiv instrument. Diplomacija kljub dejstvu, da se skozi zgodovino polni z novimi vsebinami, ostaja v temeljnem smislu v bistvu nespremenjena. To je namreč večina oziroma sposobnost uporabe duha in razuma zato, da se ustvari sožitje med različno hotečimi. Dandanes je pojem diplomatskega delovanja veliko širši in še zdaleč ne zajema zgolj političnega delovanja (Simoniti, 1995: 7-10).

¹ Tako na primer Nizozemska zahteva, da so tuje diplomatske misije v Haagu, kjer je sedež vlade in ne v glavnem mestu Amsterdamu.

2.3. ZUNANJA POLITIKA

Med teoretiki mednarodnih odnosov se zunanja politika večinoma definira kot dejavnost in odnos države oziroma njenih organov do drugih subjektov mednarodnega prava. Z njo skuša v odnosih z drugimi subjekti mednarodnega prava, ta država uresničiti lastne vrednote in konkretne cilje, s sredstvi in metodami, ki jih ima na razpolago. Med sestavine zunanje politike lahko štejemo organe države za zunanje zadeve, vrednote te države ter iz njih izpeljano strategijo zunanje politike. Reynolds (1994: 38-39) povezuje zunanjo politiko z zasledovanjem nacionalnega interesa. Zunanjo politiko definira kot vrsto dejanj, ki jih izvajajo različni deli vlade neke države v povezavi z drugimi subjekti v mednarodnem okolju, z namenom uveljavitve nacionalnega interesa.

Zunanja politika je sistem med seboj bolj ali manj povezanih akcij, ki potekajo v mednarodni skupnosti z namenom uresničevati cilje in interese držav (Benko, 1987: 435). Zunanja politika je sredstvo, s katerim se izraža bistvo države navzven, vendar ne kot čista replika notranjih družbenih procesov in razporeditev. Država nastopa v mednarodni skupnosti kot kompleksni predstavnik družbe, kar pomeni, da mora v določeni meri upoštevati interese vseh razredov in slojev, tudi tistih, ki niso zastopani v strukturi oblasti (Benko, 1997a: 221).

Slovar svetovne politike opredeljuje zunanjo politiko kot aktivnost, pri kateri državni akterji delujejo navzven, reagirajo na dejanja ostalih mednarodnopravnih subjektov in medsebojno vplivajo (Evans; Newnham, 1990: 124). Podobno Rosenau (1990) opredeljuje zunanjo politiko kot dejavnost s katero skuša družba vplivati na zunanje okolje, ga spremeniti in ga nadzorovati. Zunanja politika je sistem principov in idej, kakor tudi celota praktičnih akcij vlade ene države nasproti vladam drugih držav in mednarodnim organizacijam (Gross, 1981: 49).

Predstavnik realistične šole Hans Morgenthau zunanjo politiko povezuje z močjo države. Meni, da je moč, ki je na voljo neki državi v določenem obdobju, tista realnost, na podlagi katere je mogoče opredeliti, kaj je v interesu države in kaj ni (Morgenthau, 1985: 5-35).

Pri izvajanju in načrtovanju zunanje politike imajo pomembno vlogo okolja zunanje politike, saj predstavljajo bistveno sestavino izbire možnosti, izmed katerih države in njihovi zunanjepolitični akterji izbirajo svoje ravnanje (Russett; Starr, 1996:149). Na zunanjepolitično delovanje vplivata dva sklopa dejavnikov: notranje in zunanje okolje (Reynolds, 1994:54). Ustvarjalci zunanje politike stoje tako v notranjem okolju države

kot tudi v zunanjem oziroma globalnem okolju. Med tema dvema različnima okoljema poskušajo posredovati. Notranja in zunanja politika sta v času globalizacije vse bolj povezani, ne le zaradi gospodarskih interesov, temveč tudi zaradi reševanja globalnih problemov kot so demografsko planiranje in varstvo okolja (Evans; Newnham, 1990: 123-124).

Podobno Bučar (2001: 143) pravi, da je za razumevanje dejanske implementacije zunanjepolitičnega prizadevanja pomembno tudi razumevanje okolja (mednarodne skupnosti). Okolje ustvarja in omejuje možnosti za delovanje držav. Odnos med okoljem in državo je lahko dvojen. Obstajajo okoljske možnosti (t.i. posibilizem - država ima priložnost delovanja) in okoljske verjetnosti (t.i. probabilizem - v določenem okolju je določeno obnašanje verjetno).

Koncept zunanje politike je mnogo širši od koncepta diplomacije, a je pogosto zamenjan s konceptom mednarodne politike na eni strani in diplomacije na drugi. Diplomacija je dejavnost na področju zunanje politike, ki preko določenih organov zastopa državo v mednarodnih odnosih. Primer takšnih organov oziroma institucij za izvajanje zunanje politike s pomočjo diplomacije so diplomatske misije. Ker države zunanjo politiko izvajajo v okviru okoljskih možnosti in verjetnosti, se temu prilagajajo ne le institucije znotraj države, temveč tudi diplomatske misije v tujini. Njihovo diplomatsko delovanje mora biti popolnoma usklajeno s temi okoliščinami.

3. ORGANIZACIJA DELOVANJA DIPLOMACIJE V OKVIRU MZZ

V sodobni državi, v skladu s splošno priznanim načelom mednarodnega prava, pripada najvišje mednarodno predstavništvo državnemu poglavarju, naj je to fizična oseba (monarh, predsednik republike) ali pa kolektiv (parlament, zvezni svet). To predstavništvo se izvaja v okviru, ki ga določajo osnovni zakoni vsake države. Po navadi nalagajo zakoni državnemu poglavarju poleg ostalih funkcij, tudi imenovanje in odpoklic veleposlanikov ter sprejemanje poverilnih pisem tujih diplomatskih predstavnikov. Čeprav šef države simbolizira državo napram svetu, se neposredno ne ukvarja z vodenjem zunanje politike, pač pa jo vodita vlada in MZZ.

Zunanje zadeve so ena izmed najpomembnejših državnih funkcij, katerih izvrševanje je neodtujljiva pravica vrhovnih državnih organov posamezne države. Oblikovalca zunanje politike države sta parlament in vlada, diplomacija pa jima pri tem pomaga kot izvrševalka sprejete politike. Čeprav se danes mnogi stiki med državami navezujejo neposredno, brez posredovanja diplomatov, ostaja vloga diplomacije prvenstvena. Glavni in nepogrešljiv organ za izvajanje diplomacije je še vedno MZZ, ki je prvenstveno zadolžen za mednarodno sodelovanje in bdi nad tem, da se v odnosih do tujine vedno zasleduje interes države kot celote. Ni le eno od mnogih ministrstev, temveč običajno predstavlja eno od treh državotvornih ministrstev poleg obrambnega in notranjega (Cerar, 1999: 33-34).

MZZ prispeva k oblikovanju in koordinira zunanjo politiko, diplomatski predstavniki v tujini pa neposredno izvajajo funkcije diplomacije (Morgenthau, 1995: 663-665). MZZ vodi mednarodne odnose in s tem oblikuje zunanjo politiko: pošilja uredbe, navodila in naročila svojim diplomatskim predstavništvom in konzulatom, spremlja njihovo delovanje in jih nadzoruje. Je vezni člen med diplomatskimi predstavniki in vlado. Poleg tega MZZ pripravlja sporazume, komunicira in se pogaja s tujimi predstavništvi. Vsa pomembna vprašanja zunanje politike predlaga vladi v obravnavo in rešitev. Poleg tega varuje koristi države in njenih državljanov v tujih državah. Osnovni deli MZZ so operativni, tako imenovani oddelki ali odseki (Potemkin, 1948: 791).

V organizacijskem smislu lahko pri funkcioniranju zunanjega ministrstva govorimo o dveh vidikih delovanja:

- interni vidik, pri tem ločimo:
 - ♦ t.i. hišni del (organizacijsko funkcionirnje MZZ)
 - ♦ t.i. mrežni del (odnosi MZZ – mreža DKP v tujini)
- eksterni vidik:
 - ♦ odnosi MZZ z ostalimi resorji državne uprave, z ostalimi državnimi in nedržavnimi institucijami
 - ♦ odnosi MZZ z DKP držav pošiljateljic

Organizacijska zasnova MZZ mora omogočati učinkovit, hiter in selektiven pretok informacij, kot podlago za prav tako hitro, učinkovito in pravilno odločanje. Zaradi tega je organizacijska zasnova celotnega ministrstva, kot diplomatske organizacije, za kvalitetno funkcioniranje tako zelo pomembna. Poleg učinkovitega pretoka ažurnih informacij, je pomemben vidik sodobnega časa vse večja demokratizacija zunanjepolitičnega procesa. Prav slednja zahteva vse večjo transparentnost zunanje politike in javnost diplomacije (Cerar, 1999:31; Jazbec, 1998a: 464).

Z organizacijskega vidika je posebej pomembno, da se organizacijska zasnova zunanjega ministrstva vključno z diplomatsko-konzularno mrežo razvija načrtno in ustrezno prilagaja razmeram, v katerih država deluje, ter izzivom, s katerimi se v različnih obdobjih sooča. Stalno razvijanje organizacijskega vidika mora omogočati potrebno fleksibilnost in predvsem racionalnost (Jazbec, 1998a:470).

Na splošno so zunanja ministrstva razdeljena na geografske, protokolarne, pravne in administrativne oddelke (Barston, 1997: 11). Slovensko MZZ ima kar kompleksno zgradbo. V kabinetu ministra, poleg ministra za zunanje zadeve, delajo še trije državni sekretarji ter generalni sekretar (Jazbec, 1997: 136). Glede na geografsko razdelitev sveta, glede na bilateralne ali multilateralne odnose in na obseg delovnega področja obstajajo na MZZ naslednji sektorji (MZZ: 2003):

- sektor za sosednje države in JVE
- sektor za Severno Ameriko
- sektor za vzhodno Evropo
- sektor za zahodno, severno in srednjo Evropo
- sektor za Afriko, Azijo, Latinsko Ameriko in Pacifik
- sektor za multilateralne odnose
- sektor za evropske integracije in ekonomske odnose
- sektor za mednarodne pravne zadeve

- sektor za mednarodne odnose v kulturi
- konzularni sektor

Poleg teh je potrebno omeniti še nekdanji sektor za analize in razvoj, ki se je preimenoval v center za raziskave. Diplomatski protokol se ukvarja s protokolarnimi zadevami, skrbi za diplomatski zbor, privilegije in imunitete diplomatov, organizira obiske tujih delegacij na MZZ, idr. MZZ ima še pet služb: službo za odnose z javnostmi, službo za informacijsko tehnologijo, kadrovska službo, finančno računovodsko službo in varnostno tehnično službo. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu se ukvarja z zaščito manjšinskih pravic in ohranjanja stikov s Slovenci po svetu. V okviru MZZ deluje tudi pisarna za koordinacijo razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, ki se ukvarja z razvojnimi in humanitarnimi vprašanji. Ostali del MZZ predstavlja zunanja služba – diplomatske misije v tujini (intervjuji MZZ).

Organizacijska zasnova MZZ mora biti prilagojena velikosti države, načeloma pa mora vsako ministrstvo imeti določene odseke oziroma oddelke, ne glede na velikost. Delovanje ministrstva, tako zunanje kot notranje službe, morajo biti v skladu z zakoni. Ena od glavnih nalog MZZ je nuditi vso podporo delovanju diplomatskih misij v tujini. Zato bo v naslednjem poglavju predstavljena zakonska podlaga za delovanje diplomatskih misij, brez katere bi bila izgradnja diplomatske mreže neizvedljiva, ter smernice zunanje politike, ki dajejo okvir zunanjepolitičnemu delovanju naše države.

4. ZAKONSKA PODLAGA ZA DELOVANJE DIPLOMATSKIH MISIJ RS V TUJINI, SMERNICE ZUNANJE POLITIKE IN OSTALI DOKUMENTI

Smernice oziroma orientacijo zunanje politike bi lahko označili kot vzorec vladnih in političnih stališč, akcij in izvrševanj politike, ki usmerjajo države na zunanjepolitičnem prizorišču. Najpomembnejši od teh so stališča elit, političnih strank, članstvo v zavezništvih in vzorci trgovanja. Države v različnem obsegu občujejo z drugimi subjekti mednarodne skupnosti na političnem, ekonomskem, vojaškem, kulturnem, socialnem ali na drugih področjih. To medsebojno sodelovanje pokaže določene vzorce, ki okrepijo ali predlagajo usmeritve zunanje politike in preference države (Barston, 1997: 35).

Države ustanavljajo diplomatske misije v drugih državah glede na cilje svoje zunanje politike. Za uspešno izvajanje in uveljavljanje zunanje politike neke države je pomembno upoštevati sistem vrednot, ki vlada v njej. Posamezne vlade držav pozorno proučijo svoje cilje, nato pa organizirajo načine za doseg le-teh. Vendar je to le model obnašanja in ne natančen opis delovanja vlad ves čas. Naj imajo natančno izdelan načrt, prioritete in cilje ali pa tavajo brezciljno, poskuša večina vlad maksimirati določene vrednote ali skuša doseči in braniti znane cilje v okviru svojih zunanjepolitičnih prioritet (Holsti, 1995:84). Določitve in usmeritve o njihovih zunanjih politikah vsebujejo temeljni dokumenti držav: Ustave, deklaracije, strategije zunanje politike in zakoni. To so predvsem splošne opredelitve, za konkretna dejanja pa so v okviru določenega manevrskega prostora odgovorni zunanji minister in njegovi sodelavci.

Pri izvajanju zunanje politike in uresničevanju zunanjepolitične strategije mora slovenska diplomacija upoštevati vsa sodobno uveljavljena pravila, postopke in načine delovanja kot jih imajo diplomacije drugih držav. Za slovensko diplomacijo je potrebno, da deluje v okviru naših zmožnosti in za uveljavljanje slovenskih nacionalnih interesov. (Benko, 1992: 8) Osnovne vrednote naše države so zapisane v Ustavi RS. Poleg Ustave pa delovanje naše države na zunanjepolitičnem prizorišču določajo še: Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ-1), Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti RS, Deklaracija o zunanji politiki RS, Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS in dokument Primerna zunanja politika iz leta 2002.

4.1. ZAKON O ZUNANJIH ZADEVAH (ZZZ-1)

Zakonski temelj za delovanje diplomatskih predstavništev v tujini je ZZZ-1 iz leta 2001, ki je nadomestil stari zakon iz leta 1991. Ta zakon ureja opravljanje zunanjih zadev, delovanje MZZ, pravice in obveznosti diplomatov, postopek ustanavljanja predstavništev RS v tujini in tujih predstavništev v Sloveniji, ter postopek sklepanja in izvajanja mednarodnih pogodb.

V 8. členu tega zakona je določeno, da MZZ skrbi za urejeno, učinkovito, uravnoteženo in gospodarno delovanje predstavništev v tujini ter zagotavlja ugledu države primerne in v posameznih državah primerljive personalne, materialne in prostorske pogoje za delovanje predstavništev. Stari Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ), iz leta 1991, je v 14. členu govoril o predstavništvih v tujini: »Predstavništva v tujini so misije in konzulati ter kulturno-informativni centri. Misije so veleposlaništva, poslaništva in stalna predstavništva pri mednarodnih organizacijah.« V novem ZZZ-1 so diplomatske misije označene kot predstavništva v tujini. V 13. členu tega zakona so opredeljene vrste predstavništev: »Predstavništva RS v tujini so diplomatska predstavništva in konzulati. Diplomatska predstavništva so veleposlaništva in stalna predstavništva pri mednarodnih organizacijah. Konzulati so generalni konzulati, vicekonzulati in konzularni uradi.« Kot vidimo je prišlo do manjših razlik pri definiranju diplomatskih misij, saj v novem zakonu ni več poslaništev in kulturno-informativnih centrov. Celotno drugo poglavje ZZZ-1 opredeljuje predstavništva v tujini – vrste predstavništev, odpiranje ali zapiranje, osebje in naloge.

Pri odločanju o odprtju ali zaprtju predstavništva se po 14. členu ZZZ-1 upoštevajo intenzivnost bilateralnih odnosov, gospodarsko sodelovanje, prisotnost slovenske narodne manjšine ter slovenskih izseljencev in zdomcev oziroma drugi razlogi. V 5. členu ZZZ-1 so določeni postopki za izdajo mnenj o zunanjepolitičnem interesu in navezovanju stikov: »Na zahtevo državnih organov ali po lastni presoji da MZZ mnenja in predlaga ukrepe za zagotovitev usklajenosti zunanje politike in za uresničevanje zunanjepolitičnega interesa RS.« Navezovanje stikov s tujino poteka predvsem preko predstavništev v tujini.

Preden se ustanovi neko diplomatsko misijo v tujini morajo o tem odločiti vlada, predsednik republike in parlament. Odločitve o razvejanosti diplomatske mreže sprejemata vlada in parlament, ukaze o odprtju daje predsednik republike, zunanje ministrstvo pa lahko predlaga določene rešitve (Luskovec, 2002: 20).

Postopek odprtja ali zaprtja diplomatskega predstavništva je določen v 14. členu ZZZ-1. Diplomatsko predstavništvo se odpre ali zapre z ukazom predsednika republike. Predlog pripravi minister za zunanje zadeve, določi ga vlada po predhodnem mnenju delovnega telesa državnega zbora, pristojnega za zunanjo politiko. Predsednik republike izdaja ukaze o odprtju veleposlaništev na podlagi 102. člena ustave RS in prvega odstavka 14. člena ZZZ-1. Predsednik RS izdaja tudi ukaze o imenovanju izrednih in pooblaščenih veleposlanikov, ukaze o imenovanju veleposlanikov - vodij stalnih misij RS ter ukaze o odpoklicu izrednih in pooblaščenih veleposlanikov RS. Vsi ti ukazi se objavijo v Uradnem listu RS.

Odločitve vrhovnih državnih organov o navezavi stikov z neko državo oziroma odprtjem diplomatske misije morajo biti v skladu s smernicami zunanje politike, zato si bomo ogledali kakšne so te smernice.

4.2. SMERNICE ZUNANJE POLITIKE RS

S smernicami zunanje politike država določa smeri razvoja mednarodnih odnosov, opredeljuje naloge in cilje, ki naj jih doseže zunanja politika in izvede diplomacija. Država se mora opredeliti do ključnih vprašanj povezovanja s svetom, vključevanja v njegove tokove in procese, utrjevanje mednarodnega položaja in uveljavljanja Slovenije v svetu. Slovenija kot majhna država ne more dosti vplivati na svetovno politiko, se ji pa mora znati prilagajati. Dejstvo pa je, da mednarodni odnosi v današnjem svetu postajajo vse bolj svetovna politika (Rosenau, 1990). Delovanje na zunanjepolitičnem področju mora biti vse bolj globalno, univerzalno. Univerzalizem je pojav današnjega časa, ki ga pogojujeta enotnost in nedeljivost odnosov in procesov v svetu (Bučar, 1992: 484). Prav zaradi tega smernice slovenske zunanje politike ne smejo zanemariti pomembnosti univerzalizma. Vendar pa Slovenija ne bo vodila svetovne politike (Türk, 1992: 134-136). Zaradi svoje majhnosti ima Slovenija v mednarodnih odnosih omejen vpliv in vlogo. Z aktivno zunanjo politiko je lahko pobudnik na posameznih področjih, bistveno pri vsem tem pa je, da deluje v okviru prioritet, ki odgovarjajo interesom naše države (Benko, 1992: 3-11).

Slovenija je v dvanajstih letih samostojnosti poskušala izdelati, poleg splošnih smernic, enotno strategijo zunanje politike, ki bi ustrezala naši državi. Večino strategij je izdelala v zelo kratkem času, zato le-te večinoma niso bile popolnoma usklajene in so se med njimi pojavljala nasprotja. Nekatere strategije, ki jih je oblikovala in sprejela vlada, je sprejel tudi državni zbor, večino pa ne.

Pri nastajanju teh smernic in strategij se ni smelo zanemariti vpliva notranje politike. Povezanost notranje in zunanje politike je v tem, da so notranje politični procesi, ki so sicer med drugim determinirani z mednarodnim okoljem, tisti procesi, ki odločilno vplivajo na slovensko zunanjepolitično dejavnost (Bučar, 1992: 485).

Prvo zunanjepolitično strategijo Slovenije kot samostojne in mednarodno priznane države je MZZ leta 1992 predložilo državnemu zboru, vendar je ta ni nikoli odobril. Med razloge za to lahko štejemo predvsem nesporazume med političnimi strankami o osnovnih pojmi, kot so nacionalni interes, varnost, zunanja trgovina, politika ekonomskih odnosov, idr. Parlamentarne stranke še posebej niso mogle doseči soglasja glede vprašanja o varnosti in vojaški strategiji države, medtem ko so ene zagovarjale strategijo stalne nevtralnosti, so bile druge stranke naklonjene včlanitvi v NATO.

Vlada je nato leta 1995 državnemu zboru predložila v obravnavo predlog smernic zunanje politike, ki ga je državni zbor na prvi obravnavi z določenimi pripombami sprejel, zaradi pogajanj za sestavo nove vlade 1996 pa nikoli ni prišlo tudi do druge obravnave. Prvi dokument, ki vsebuje strategijo zunanje politike RS smo tako morali čakati še nadaljnja tri leta. Leta 1999 je vlada predložila v obravnavo predlog Deklaracije o zunanji politiki. Nato je Državni zbor 17. decembra 1999, na podlagi 2. člena ZZZ iz leta 1991 in 169. člena Poslovnika Državnega zbora RS, Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije, sprejel in s tem postavil okvir slovenski zunanji politiki.

4.3. DEKLARACIJA O ZUNANJI POLITIKI RS

V Deklaraciji o zunanji politiki RS so navedeni temeljni zunanjepolitični interesi in cilji, ki so temeljili na širokem političnem soglasju strank Državnega zbora in dejavnikov civilne družbe, ki delujejo na področju mednarodnih odnosov. V njej je zapisano, da mora zunanja politika zagotavljati dve temeljni vrednoti: varnost in blaginjo njenih državljanov. Poleg tega naj slovenska zunanja politika temelji na ohranjanju slovenske nacionalne identitete in hkratni odprtosti v svet. Uspešna zunanja politika mora biti učinkovit instrument razvoja slovenskega gospodarstva in promocije Slovenije v svetu. Za primarno zunanjepolitično nalogo ta deklaracija postavlja ureditev odnosov s sosednjimi državami, ki temeljijo na medsebojnem zaupanju in spoštovanju ter sodelovanju na vseh področjih (Deklaracija o zunanji politiki RS, 1999).

Deklaracija o zunanji politiki opredeljuje prednostne naloge Slovenije v okviru Evropske unije in NATO. Posebno poglavje je namenjeno odnosom do sosednjih držav

in delovanju v okviru regionalnih pobud. Sodelovanje z Evropskimi državami in ZDA je intenzivno od osamosvojitve Slovenije dalje. Na področju jugovzhodne Evrope bi se lahko Slovenija aktivno angažirala in pripomogla k hitrejši stabilizaciji razmer v regiji. Kar se tiče izven-evropskih držav bo Slovenija še naprej gradila svojo prisotnost zlasti na posamezno skrbno izbranih točkah, kjer so potrebe in možnosti za razmah predvsem gospodarskega sodelovanja največje. Glede na vse bolj strateško odpiranje EU do izven-evropskih držav v okviru globalizacije svetovnega gospodarstva bo RS temu posvečala posebno pozornost (Deklaracija o zunanji politiki RS, 1999).

4.4. DOKUMENT PRIMERNA ZUNANJA POLITIKA

Cilje in naloge slovenske diplomacije je MZZ zastavilo tudi v dokumentu »Primerna zunanja politika«. Dokument »Primerna zunanja politika« opredeljuje tako kratkoročne kot dolgoročne cilje in konkretno dejavnost zunanje politike. Potreben je zaradi lažje koordinacije z drugimi resorji vlade in hkrati, da bi se zunanja politika lahko uveljavila kot konstruktiven del globalne politike države (MZZ, 2002).

V tem dokumentu je zapisano, da je za uspešno diplomatsko dejavnost slovenske zunanje politike in diplomacije potrebno doseči čim večje soglasje parlamenta in javnosti. Dolgoročni cilji RS so utrjevanje položaja države, stabilni in dobri odnosi z vsemi državami v sosedstvu, polnopravno članstvo v EU in NATO. Nov položaj na področju bivše Jugoslavije zahteva večjo pozornost odnosom z vsemi državami naslednicami, predvsem pa prizadevanje za njihovo enakopravnost pri nasledstvu bivše države. Potrebno je urediti tudi statusna vprašanja državljanstva in odprave dvojnega državljanstva oseb iz držav, s katerimi so že vzpostavljeni diplomatski odnosi.

V dokumentu »Primerna zunanja politika« (MZZ, 2002) je še zapisano, da so pogledi slovenske zunanje politike usmerjeni v naslednja »obzorja«:

- ♦ bistveno obzorje je obzorje EU oziroma združene Evrope: poleg 15 današnjih članic EU še 13 prihodnjih članic, pa tudi druge članice Sveta Evrope, npr. Sveti sedež; posebno pozornost se posveča Rusiji in Ukrajini ter regijam, ki jim Slovenija pripada: Srednja Evropa in Sredozemlje.
- ♦ enako bistveno obzorje je obzorje Severnoatlantskega zavezništva, ki se povezuje s prvim obzorjem in ima podobno članstvo, vendar vsebuje še ključni neevropski državi ZDA in Kanado.

- ♦ ključnega pomena je obzorje, ki ga predstavljajo sosednje države in Jugovzhodna Evropa: to obzorje je obremenjeno z nekaterimi zgodovinskimi vprašanji, hkrati pa v njem Slovenija uresničuje pomembne politične in gospodarske interese; to obzorje nam omogoča tudi dialog s predstavniki pravoslavnega in muslimanskega sveta;

- ♦ naslednje pomembno obzorje predstavljajo države arabskega sveta in Izrael, s katerimi vzdržuje Slovenija tradicionalno dobre odnose; od tod izhaja tudi interes Slovenije za uspeh bližnjevzhodnega mirovnega procesa.

- ♦ pomembno obzorje predstavljajo tudi azijske, afriške in latinskoameriške države; pri tem imamo najbolj intenzivne odnose z Argentino, Avstralijo, Brazilijo, Indijo, Indonezijo, Japonsko, Južnoafriško republiko, Kitajsko, Mehiko in Novo Zelandijo.

Glavna strateška usmeritev Slovenije je usmeritev na sever in zahod. Poleg tega so sosednje države: Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška za Slovenijo izredno pomembne. V preteklem desetletju so se kot življenjsko pomembna zaveznica Slovenije izkazale ZDA. Iz posebnih razlogov pa bo Slovenija vedno z veliko simpatijo cenila države, ki so ji pomagale v začetku samostojnosti oziroma v hudih časih, na primer Avstrijo, Nemčijo, pa tudi Italijo in Sveti sedež (Rupel: 2001).

Slovenska zunanja politika daje poseben poudarek krepitvi sodelovanja na gospodarskem in tudi drugih področjih z državami bivše Sovjetske zveze (Rusijo, Ukrajino, Belorusijo, idr.). Strateški cilj Slovenije je tudi razširitev gospodarskega sodelovanja z ZDA, Kitajsko in Japonsko. Odnosi s sosednjimi državami imajo poseben poudarek na varstvu pravic slovenske narodne manjšine v njih. Slovenija se zavzema za ohranjanje identitete Slovencev po svetu in bo s tem še nadaljevala (Čačinovič, 1998: 120)

Kot članica EU bo Slovenija svojo zunanjo politiko v glavnem usklajevala v okviru skupne zunanje politike EU. Od dinamike izgradnje ustanov te skupne evropske politike je odvisno, koliko bo lahko Slovenija neposredno uporabljala te ustanove in kolikšen del svoje politike bo morala oziroma mogla voditi povsem samostojno. Lahko bo kombinirala svoje ustanove (npr. diplomatske misije) z drugimi evropskimi oziroma morebitnimi skupnimi, kar ji bo omogočilo delovanje tudi tam, kjer ne bo imela lastnih predstavništev (MZZ: 2002).

To so glavne strateške usmeritve zapisane v dokumentu »Primerna zunanja politika«. Od delovanja MZZ in diplomatskih misij pa je odvisno kako in v kolikšni meri bodo ta dokument uresničevali.

V tem poglavju smo pregledali dokumente, ki služijo kot podlaga za delovanje slovenskih diplomatskih misij. Temeljna dokumenta sta še vedno ZZZ-1 in Deklaracija o zunanji politiki, ki jo je sprejel Državni zbor. Deklaracijo o zunanji politiki dopolnjuje dokument »Primerna zunanja politika«, ki ga je oktobra 2002 sprejela vlada. Ti dokumenti vsebujejo smernice, v okviru katerih diplomatske misije naše države izvajajo svoje naloge. Naloge in pomen diplomatskih misij bodo predstavljeni v sledečem poglavju.

5. NALOGE IN POMEN DIPLOMATSKIH MISIJ RS

5.1. NALOGE DIPLOMATSKIH MISIJ

Na splošno obstajajo štiri glavni razlogi, da države na tujem ustanovljajo in vzdržujejo svoje diplomatske misije. Misije so lahko del procesa pridobivanja državnosti in identitete v mednarodnih odnosih, za uveljavljene države pa so instrument, s katerim bi bile priznane kot sile v mednarodnem sistemu. Diplomatske misije so pomembno, vendar vsekakor ne edino, sredstvo komunikacije in vir stikov z drugimi državami ter skupnostmi, ki omogočajo državi, da sodeluje v mednarodnih razpravah. Za diplomatske misije lahko rečemo, da so agencije za promoviranje, pojasnjevanje ali obrambo interesov in politike države. Poleg tega so sredstvo za pridobivanje stalnih informacij (Barston, 1997: 19).

Naloge diplomatskih misij oziroma diplomacije so postale številčnejše in zahtevnejše. Od diplomatov se zahteva veliko več in predvsem širšega znanja, nenehno izobraževanje in stalno delovno razpoložljivost. Navodila in odgovori ter najrazličnejše zahteve, ki so včasih potovali dneve, sedaj pridejo do diplomatske misije oziroma MZZ v nekaj urah ali minutah. Diplomatska mreža zajema ves svet in delavnika z ozirom na časovne razlike ni nikoli konca (Cerar, 1999:32).

Današnja diplomatsko-konzularna predstavništva ne delujejo samo bilateralno kot pred desetletji, pred letom 1945. Države danes bolj kot v preteklosti skušajo zasledovati svoje interese in cilje tudi v okviru vplivnih regionalnih (EU, NATO, itd.) in globalnih organizacij (OZN, WTO, itd.), ki jih pred pol stoletja še ni bilo (Cerar, 1999:32). Vsaka misija izvaja politične, konzularne, informacijske, ekonomske, vojaške in ostale specifične (znanstvene, kulturne, ipd.) funkcije, kot tudi tiste, ki so povezane z organizacijskimi nalogami, v skladu z diplomatskimi normami in prakso (varnostne, administrativne in tehnične naloge). To velja predvsem za veleposlaništva. Pri misijah

akreditiranih pri mednarodnih organizacijah je poudarek na izvajanju funkcij v multilateralnem okviru, ki je odvisen od narave mednarodnih organizacij (na primer OZN, EU, NATO, Svet Evrope, FAO). Konzulati izvajajo konzularne funkcije, predvsem zaščito interesov. Vsi ti trije tipi misij v bistvu izvajajo funkcije, povezane z njihovimi organizacijskimi aktivnostmi.

Glavna naloga diplomatskih misij je implementacija zunanje politike na osnovi navodil iz zunanjega ministrstva. Naloge misij so v ozkem pomenu besede diplomacija oziroma diplomatsko delo. S tehničnega stališča lahko rečemo, da diplomatske misije izvajajo diplomatske funkcije, ki so navedene v 3. členu Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih in veljajo za vse države. Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih iz leta 1961 kot funkcije diplomatskega predstavništva omenja:

- ♦ predstavljanje države pošiljateljice v državi sprejemnici
- ♦ zaščita interesov države pošiljateljice in njenih državljanov v državi sprejemnici, v mejah dovoljenih z mednarodnim pravom
- ♦ pogajanja z vlado države sprejemnice
- ♦ spremljanje razvoja dogodkov v državi sprejemnici in poročanje vladi države pošiljateljice
- ♦ pospeševanje prijateljskih odnosov med državo pošiljateljico in državo sprejemnico ter razvijanje ekonomskega, kulturnega in znanstvenega sodelovanja.

'A Dictionary of diplomacy' navaja kot daleč najpomembnejšo funkcijo vodje in osebja diplomatske misije delovanje kot stalen kanal komuniciranja med državo pošiljateljico in državo sprejemnico, kot takšna uradna ustanova, ki omogoča nacionalnim entitetam kot so države, medsebojno občenje. Včasih taka komunikacija zahteva zelo specifično obliko pogajanj, toda običajno je to le pošiljanje in sprejemanje izjav, mnenj in formalnih sporočil. Vse te funkcije se nanašajo na predstavljanje. Poleg tega ima diplomatska misija nalogo poročanja svoji državi o pogojih in razvoju dogodkov v državi sprejemnici, pri tem pa morajo biti informacije pridobljene po 'zakoniti poti'. Diplomatska misija mora podpirati in ščititi interese države pošiljateljice in njenih državljanov v državi sprejemnici. Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih navaja, da je funkcija diplomatske misije tudi pospeševati 'prijateljske odnose' med državo pošiljateljico in državo sprejemnico. S tega stališča država pošiljateljica vedno upa, da bodo njeni predstavniki sprejeti in cenjeni (Berridge, 2001: 66-67).

V slovenski zakonodaji so naloge diplomatskega predstavništva navedene v 19. členu ZZZ-1:

- ♦ predstavljanje in zastopanje RS v sprejemni državi oziroma mednarodni organizaciji
- ♦ varovanje in uresničevanje interesov RS, njenih državljanov in pravnih oseb
- ♦ pospeševanje in razvijanje prijateljskih odnosov ter sodelovanja med RS in sprejemno državo na vseh področjih
- ♦ sodelovanje v pogajanjih z vlado sprejemne države ali organi mednarodne organizacije
- ♦ uveljavljanje stališč in interesov RS v mednarodnih organizacijah
- ♦ poročanje MZZ in preko njega drugim državnim organom o notranjem in zunanjem političnem položaju ter dejavnosti sprejemne države oziroma dogajanjih v mednarodni organizaciji
- ♦ seznanjanje organov, institucij in javnosti v sprejemni državi oziroma mednarodne organizacije z dosežki, značilnostmi in stališči RS.

V 19. členu ZZZ-1 je še navedeno, da diplomatske misije razvijajo svojo dejavnost predvsem na političnem, gospodarskem, obrambnem, kulturnem, znanstveno-tehničnem, informacijskem in drugih področjih. Posebno pozornost pa morajo posvečati sodelovanju s slovensko narodno manjšino ter slovenskimi izseljenci in zdomci. Določila 19. člena ZZZ-1 so v bistvu povzeta po Dunajski konvenciji o diplomatskih odnosih in prilagojena slovenskim potrebam.

5.2. POMEN DIPLOMATSKIH MISIJ

Diplomatske misije RS so pomembne pri predstavljanju in utrjevanju položaja RS v mednarodni skupnosti, zaščiti interesov slovenskih državljanov v tujini, skrbijo za Slovence v zamejstvu in po svetu. Poleg rednih nalog v skladu s svojimi pristojnostmi so še posebej dejavne pri zagotavljanju možnosti in pridobivanju podpore za uresničevanje interesov in zunanje-političnih prednostnih nalog RS (Poročilo MZZ 2001:137).

Ključni pomen diplomatskih misij je simbolično predstavljanje, ki je nujno potrebno za prepoznavnost države v tujini. Diplomacija, kot jo poznamo danes, še vedno temelji na predstavniki funkciji. Diplomati Slovenije so simboli naše politične neodvisnosti. So dokaz tuji javnosti, ne sicer edini, da država Slovenija obstaja, da so jo druge države priznale kot sebi enako in kot akterja mednarodne skupnosti in

mednarodne politike. Pod vsebinskim predstavljanjem države je razumeti predvsem prenašanje stališč države pošiljateljice ter tolmačenje in obrambo njene politike. Veleposlaniki vsekakor ostajajo prvi uradni kanal komuniciranja med vladama dveh držav, simbolični predstavniki lastne države. (Cerar, 1999: 29-30; Poročilo MZZ 2001: 137; Jazbec, 1997: 15-17).

Obveščanje o dogodkih v državi sprejemnici ter tolmačenje njene politike organom svoje države ostajata zelo pomembni nalogi diplomatskih misij. Veleposlaniki in njegovi sodelavci morajo stalno spremljati dogodke in jih tolmačiti. Še posebej je potrebno poročati o dogajanjih za odrom. Važno je, da diplomati v državi sprejemnici pravilno izmerijo utrip države, ugotovijo razmišljanja nosilcev odločanja in tako pravočasno zaznajo nove trende ter jih sporočijo vodstvu na MZZ v matični državi.

Diplomatske misije so pomembne za vzpostavljanje stikov z uradnimi predstavniki držav pri kateri so akreditirane, diplomatskim zborom, politiki, javnimi delavci, predstavniki znanstvenih ustanov, novinarji, idr. V teh krogih poseben poudarek naše diplomatske misije namenjajo predstavitvi Slovenije, kar je ena dolgoročnih nalog naše diplomacije. Prizadevanja diplomatov in uveljavljanje naše države v mednarodni skupnosti kot države s pozitivno podobo, so dobila svojo potrditev tudi v tiskanih in elektronskih občilih mnogih držav. V njih je Slovenija predstavljena kot najbolje pripravljena kandidatka za članstvo v EU in kandidatka za članstvo v NATU, v primerjalnih analizah gospodarstev Srednje Evrope ali držav na prehodu pa kot uspešna država (Poročilo MZZ 2001: 137-138).

Poleg objavljajanja intervjujev in člankov v tiskanih občilih, je pomembno nastopanje slovenskih diplomatov na televizijah držav akreditacije. Pri prepoznavnosti Slovenije v svetu imajo prav gotovo pomembno vlogo televizijski mediji, npr. ko poročajo o dogodkih v Sloveniji ali pa o delovanju naše države na mednarodnem prizorišču, pa naj si bo to na političnem, gospodarskem, kulturnem ali pa športnem področju.

Diplomatska predstavništva v državah sprejemnicah posredno preko stikov z diplomatskim zborom pomagajo organizirati tudi obiske tujih državnikov v Sloveniji. Stike najvišjih državnih predstavnikov je potrebno vsebinsko in organizacijsko pripraviti. Razne pobude za širitev prijateljskih odnosov med državami, pogodbe in sporazume je po uradnih obiskih potrebno implementirati. Vse to pa pogosto zahteva prisotnost v državi sprejemnici ter veliko strokovnega dela in časa (Cerar, 1999: 31).

Brez prisotnosti diplomatskih misij v tujini bi bilo varovanje in zaščita naših državljanov praktično neizvedljiva. Diplomatska zaščita, ko so kršene pravice posameznikov in pravnih oseb, ter konzularna pomoč sta veliko bolj uspešni ob prisotnosti diplomatov na terenu. Po telefonu in telefaksu ju je težko nuditi. O tem so se prepričali tudi nekateri naši državljani, ko so se v tujini znašli v težavah. Diplomatske misije RS so pristojne za zaščito naših državljanov v tujini in zagotavljajo storitve kot so: organizacija in pomoč pri iskanju slovenskih državljanov (pogrešanih oziroma izginulih oseb), zavzemanje za izpustitev oziroma doseg izpustitve slovenskih državljanov zaprtih v tujini, posredovanje za izbris iz Schengenskega informacijskega sistema za slovenske državljane, ureditev vrnitve mladoletnih oseb v domovino, posredovanje pri vrnitvi slovenskih državljanov, ki so v tujini ostali brez osebnih dokumentov, ipd.

Prisotnost diplomatske misije v tuji državi je pomembna tudi zaradi izdajanja vizumov tujim državljanom oziroma za opravljanje vloge informatorja in vratarja lastne države. Tujcem diplomatsko-konzularna predstavništva izdajajo vizume, katerih je bilo samo v letu 2002 izdanih približno 125.000. Poleg tega diplomatsko-konzularna predstavništva sprejemajo vloge za izdajo dovoljenj za prvo prebivanje tujcev v RS. Na predstavništvih je mogoče urediti tudi ostale pravne zadeve, zato ni potrebno prihajati v Slovenijo. K takšnim zadevam sodijo: overitve listin, podpisov, rokopisov, prepisov oziroma fotokopij, zaprositev za pravno pomoč, vročitev sodnih spisov, zasliševanje prič, izročitev storilcev kaznivih dejanj, idr. Na diplomatsko-konzularnem predstavništvu je mogoče reševati zapuščinske zadeve dedičem v Sloveniji (Poročilo MZZ 2001: 131-136; 2002: 349).

Diplomatske misije so velikega pomena za gospodarstvo, saj omogočajo neposredne trgovske in storitvene povezave. Ekonomsko sodelovanje, promocija mednarodne trgovine, investicij in turizma so postali pomembna naloga današnje diplomacije in tudi najvišjih predstavnikov držav. Moč in vpliv posamezne države sta danes prvenstveno odvisna od njene ekonomske razvitosti in uspešnosti na tujih trgih. Veleposlanik si bo torej prizadeval, da odpre čim več vrat za podjetja svoje države in da se vzpostavijo pravni in tehnični pogoji za uspešen prodor njihovih izdelkov na trg države sprejemnice (Cerar, 1999: 32).

Diplomatske misije tako v sodelovanju z MZZ pospešeno pomagajo reševati odprta vprašanja gospodarskega sodelovanja. Poleg tega usklajujejo mrežo ekonomskih svetnikov na diplomatskih misijah RS. MZZ skupaj z Ministrstvom za gospodarstvo

skrbi za vključenost področja ekonomskih odnosov s tujino v celoten sklop vodenja slovenske zunanje politike. Pri tem imajo prvenstveno vlogo prav diplomatske misije. Do konca leta 2002 je na diplomatskih misijah RS delovalo 21 diplomatov, katerih temeljno področje dela so gospodarske zadeve. S pomočjo najrazličnejšega predstavitvenega gradiva ekonomski svetovalci na diplomatsko-konzularnih predstavništvih predstavljajo slovenska podjetja tujim partnerjem in iščejo potencialne možnosti sodelovanja (Poročilo MZZ 2001: 103-104).

Po mnenju gospodarstvenikov je ne dovolj velika prepoznavnost Slovenije v svetu velik problem. Obstajajo ocene, da bi izdelki iz Slovenije, če bi bila ta v svetu bolj znana, lahko bili do 15 odstotkov dražji. Pomagalo nam bo morda to, da bo 1. maja 2004 v vseh publikacijah EU omenjena tudi Slovenija. GZS si poleg tega prizadeva za vzpostavitev posebne gospodarske predstavniške mreže, saj vse naše diplomatske misije nimajo ekonomskih svetovalcev. Ekonomski svetovalci trenutno ne morejo zadostiti vsem potrebam gospodarstva. Poleg tega oni ne morejo sklepati konkretnih poslov za podjetja in GZS bi jim s svojo pomočjo olajšal delo. Slovenija je edina država v Evropi, ki nima nobene zunanjetrgovinske podporne mreže, ki bi se financirala iz državnega denarja. Vlada in GZS bi morali pri tem tesneje sodelovati (Glavič; Ivelja, 2003: 23).

Poleg ohranjanja in vzpostavljanja gospodarskih stikov ima prisotnost diplomatske misije v državah sprejemnicah veliko vlogo pri ohranjanju vezi izseljencev s staro domovino in za ohranjanje identitete narodnih manjšin (Cerar, 1999:31). Diplomatska predstavništva skrbijo za kakovost slovenskih izseljenskih občil, boljše in lažje učenje slovenskega jezika. Organizirajo obiske izseljencev in zdomcev v domovini. Poleg tega organizirajo razna srečanja za izseljence, ki ponujajo nove priložnosti za navezovanje medsebojnih stikov med izseljenci z različnih delov sveta in skrbijo za povezovanje ustanov in izseljenskih društev z ustreznimi ustanovami v Sloveniji (Poročilo MZZ 2001: 111-112).

Diplomatske misije RS imajo širok spekter delovanja, kar se odraža v številnih pomembnih nalogah, ki jih izvajajo. V naslednjem poglavju si bomo ogledali kakšen naj bo model misije, ki bi te naloge izvajala. Obsegu delovnega področja in zahtevnosti nalog je potrebno prilagoditi sestavo in velikost teh misij.

6. MODEL MISIJE

Država mora pri uresničevanju zunanjepolitičnih prioritet in izvajanju nalog na zunanjepolitičnem področju organizirati diplomatske misije v skladu s svojimi interesi. Kar zadeva diplomatske misije neke države, je potrebno rešiti osnovna vprašanja: kako naj bodo misije sestavljene in kako organizirane, ter koliko misij naj neka država ima. Država mora najti primeren model organiziranosti. Pri iskanju modela misije, ki bi bil primeren za majhne države kot je Slovenija, je potrebno upoštevati posebne karakteristike in omejitve diplomacij majhnih držav. Težko je priporočati organizacijski model strukture diplomatskih misij, ki bi služil kot splošno vodilo, lahko pa se določi osnovne elemente kompozicije misije, kot so npr. zasedenost diplomatskih rangov, število zaposlenih in alternative, ki jih moderni koncepti diplomatskega delovanja omogočajo (Janković, 1988:77; Frei; Ruloff, 1989: 3-15).

Veleposlaniki danes praviloma načeljujejo majhnim ali celo mikro misijam, ker skušajo države ob omejenih sredstvih oblikovati čim širšo diplomatsko-konzularno mrežo. Izjema so diplomatske misije nekaterih močnejših držav. Med mikro misije štejemo tista diplomatsko-konzularna predstavništva s samo dvema diplomatoma, kamor spada tudi večina slovenskih. Veleposlaniki na tako majhnih diplomatsko-konzularnih predstavništvih morajo ob nenehnem zmanjševanju finančnih sredstev opravljati večino dodatnih nalog (poleg diplomatskih) kar sami (tudi konzularna opravila, reševanje ekonomskih vprašanj, prevozi delegacij, ipd.). Le v predstavništvih v najpomembnejših državah in misijah pri mednarodnih organizacijah ter v diplomatsko-konzularnih predstavništvih močnejših držav je mogoče najti specialiste za posamezna vprašanja. Med njimi je poleg poklicnih diplomatov mogoče najti tudi predstavnike resornih ministrstev (za ekonomsko sodelovanje, trgovino, kmetijstvo, znanost, obrambo, itd.) (Cerar, 1999: 34).

Model misije, oziroma sestava in velikost posameznih misij, sta prvenstveno odvisna od razpoložljivega osebja in pa finančnih sredstev. V naslednjih treh podpoglavjih bodo predstavljeni vidiki, ki vplivajo na izbiro modela posamezne misije v določeni državi.

6.1. SESTAVA IN VELIKOST DIPLOMATSKIH MISIJ

Narava diplomatskih funkcij in stanje v sodobni mednarodni skupnosti, ki povzročata spremembe in razvoj funkcioniranja diplomacije kot aktivnosti in diplomatske organizacije, vplivata tudi na sestavo diplomatskih misij. To se odraža v aktivnostih, ki jih določena diplomatska misija izvaja in v pojavu individualnih diplomatskih profilov: na primer velikost misije je predvsem odvisna od zunanje političnih prioritet posamezne države in njenih zmožnosti (Jazbec, 2001: 168). Sicer načeloma ni nekih bistvenih funkcionalnih razlik glede na sestavo misij. Obstaja nek splošen vzorec sestave diplomatske misije. Ta vzorec ostaja enak celo takrat, ko vse diplomatske funkcije izvaja ena sama oseba. Teoretično bi bilo to možno, vendar pa so takšni primeri izjemoma pojavijo le v primerih odpiranja ali zapiranja misije, ali v primeru nadomeščanja manjkajočega diplomata (Feltham, 1993: 17).

Velikost misije, merjena po številu diplomatov in drugega osebja, variira v velikem obsegu. Država sprejemnica se navadno strinja z velikostjo misije države pošiljateljice, lahko pa jo tudi omeji. To se posebej rado zgodi, če se diplomatsko misijo sumi, da je vpletena v vohunstvo ali terorizem. Seveda pa takšna zahteva o omejitvi velikosti diplomatske misije lahko vodi v recipročne ukrepe s strani države pošiljateljice (Berridge, 2001:68). Država pošiljateljica mora sprejeti odločitev o velikosti misije v skladu z navado oziroma v mejah normale in razumnosti, upoštevajoč okoliščine in pogoje v državi sprejemnici ter potrebe posamezne misije (Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih, člen 11/1). Glavni kriterij, pri odločanju o velikosti misije, so prioritete zunanje politike države pošiljateljice in njene personalne ter finančne zmožnosti. Upoštevati je potrebno tudi funkcije predstavništva in lokalne običaje znotraj države sprejemnice. V razvoju diplomacije zadnjih nekaj desetletij se je pomen velikosti diplomatskih misij spremenil, zaradi naraščajočega števila strokovnjakov za posamezna področja, ki presegajo zunanjepolitične aktivnosti.

Diplomatska misija je sestavljena iz vodje diplomatske misije in ostalega diplomatskega osebja. Vodja misije izvaja najpomembnejše politične aktivnosti, upravlja misijo in koordinira delo na misiji. Druga oseba po rangi je izkušen diplomat, ki zastopa vodjo misije v njegovi odsotnosti in ima običajno rang svetovalca, ali ministra, včasih tudi prvega sekretarja, odvisno od velikosti in pomembnosti misije za državo pošiljateljico. Ukvarja se pretežno s političnimi in tudi ostalimi zadevami, po navodilih vodje misije, ter upravlja notranjo organizacijo dela na misiji. Ostale aktivnosti izvajajo karierni diplomati, svetovalci in sekretarji na različnih nivojih, in

posebni atašeji. Glede na velikost misije to delo opravlja skupina diplomatov, ali en sam diplomat, po možnosti celo akreditiran pri več državah (nerezidenčna akreditacija).

Izvajanje konzularnih funkcij je še posebej pomembno, saj se eden ali pa skupina diplomatov ukvarjajo samo z izvajanjem tega dela. Splošno pravilo je, da v večjih misijah, različne funkcije izvajajo različni diplomati, za razliko od majhnih misij, pri katerih en diplomat izvaja več kot eno funkcijo. Takšna sestava misij ne velja za misije pri mednarodnih organizacijah in konzulate, saj se zaradi različne narave dela in različnih funkcij nekoliko razlikuje. Poznavanje najpomembnejših teoretskih diplomatskih norm in praks je za države zelo pomembno, saj služi kot osnovna praktična orientacija, ki jo morajo pri vzpostavljanju diplomatske mreže in odločanju o velikosti in sestavi misij upoštevati.

Glede na velikost diplomatskih misij lahko ločimo 3 tipe misij: majhne, srednje in velike. Če definiramo te kategorije z največjim in najmanjšim številom zaposlenih lahko rečemo, da imajo nekatere velike diplomatske misije velikih držav med 30 - 50 zaposlenih diplomatov in primerno število pomožnega osebja. Toda večina diplomatskih misij ima med 10 – 30 zaposlenih, od katerih je približno polovica diplomatov, za razliko od majhnih držav, ki imajo povprečno 4-8 zaposlenih na misijo. Še vedno sprejemljiva, a najnižja možna še dopustna mera na misijo so 3-4 zaposleni. Zapomniti si velja trditev Felthama, da mora diplomatska misija izvajati svoje funkcije ne glede na število zaposlenih. Naj si bo diplomatsko-konzularno predstavništvo še tako majhno, ostajajo njegove naloge enake kot pri velikem (Jazbec, 2001: 180; Nick, 1997: 50).

Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih loči tri kategorije osebja misije:

- a.) vodja misije (veleposlanik, ambasador)
- b.) diplomatsko osebje (z različnimi diplomatskimi rangi)
- c.) administrativno tehnično osebje

Poglejmo si število zaposlenih na majhni, srednji in veliki misiji majhnih držav.

Majhna misija:	skupno 5-6 zaposlenih (od tega 3-4 diplomati, 2 osebi za administrativno tehnične zadeve)
Srednja misija:	skupno 8-11 zaposlenih (od tega 5-7 diplomatov, 3-4 osebe za administrativno tehnične zadeve)

Velika misija: skupno nad 15 zaposlenih (od tega 8-10 ali več diplomatov, 5-6 ali več oseb za administrativno tehnične zadeve)²

Bolj natančen prikaz razporeditve osebja na misijah je prikazan v tabeli 1:

Tabela 1: Velikosti diplomatskih misij glede na število zaposlenih

Število zap. 5-6	MAJHNA MISIJA				
a.) – b.) 3-4 diplomati	a.) ambasador				
	b.) svetovalec prvi sekretar	drugi/tretji sekretar	ekonomski svetovalec		
c.) 2 zap, admin.- tehnične zadeve	c.) hišnik/šofer/ varnostnik	administrator			

Število zap. 8-11	SREDNJA MISIJA				
a.) – b.) 5-7 diplomatov	a.) ambasador				
	b.) minister svetovalec/ svetovalec – politični	prvi/drugi sekretar – politični	prvi/drugi sekretar – konzularni	drugi/tretji sekretar – mediji, kultura, izobraževanje	ekonomski svetovalec
	vojaški ataše				
c.) 3-4 zap, admin. – tehnične zadeve	c.) konzularno admin. – tehnične zadeve	ostale admin. – tehnične zadeve, hišnik	voznik / varnostnik		

Število zap. nad 15	VELIKA MISIJA				
a.) - b.) 8-10 ali več diplomatov	a.) ambasador				
	b.) opolnomočeni minister – politični	svetovalec – politični	drugi/tretji sekretar – politični	svetovalec / prvi sekretar – konzularni	tretji sekretar – konzularni
	prvi/drugi sekretar – mediji, kultura, izobraževanje	ekonomski svetovalec	vojaški ataše		
c.) 5-6 ali več zap. administr – tehnično osebje	c.) adm. – teh. zadeve 2 zap.	konzularno adm. – teh. zadeve	hišnik	Voznik	varnostnik

Vir: Jazbec (2001:181).

² Velika misija ima lahko neomejno zgornjo mejo zaposlenih oseb, npr. misije ZDA imajo ponekod tudi 150 zaposlenih. Ta kategorizacija velja za majhne države, ki imajo omejene kadrovske resurse.

Če primerjamo model konkretne misije Slovenije in nekaterih drugih majhnih evropskih držav, lahko opazimo, da imajo te misije med 3 in 8 zaposlenih diplomatov in nekaj pomožnega administrativno-tehničnega osebja. Za primerjavo smo vzeli veleposlaništva na Dunaju in sicer misije Irske, Latvije, Slovenije in Švice. Tabela 2 prikazuje range in število diplomatov zaposlenih na posameznih veleposlaništvih.

Tabela 2: Primerjava zasedenosti diplomatskih rangov na veleposlaništvih na Dunaju

RANGI DIPLOMATOV / DRŽAVA	IRSKA	LATVIJA	SLOVENIJA	ŠVICA
Ambasador (Ambassador)	1	1	1	1
Minister (Minister)	/	/	1	1
Svetovalec (Counsellor)	/	/	1	1
Vojaški ataše (Military Attache)	/	1	1	/
Prvi sekretar (First Secretary)	1	2	1	/
Drugi sekretar (Second Secretary)	1	/	/	/
Tretji sekretar (Third Secretary)	/	1	2	/
Ataše (Attache)	/	1	1	/
SKUPNO ŠTEVILO DIPLOMATOV	3	6	8	3

Vir: Veleposlaništva Irske, Latvije, Slovenije in Švice na Dunaju.

Ugotovitve iz tabele so, da ima izmed držav, vključenih v raziskavo, Slovenija največje število diplomatov zaposlenih na misiji. Po zgoraj omenjeni kategorizaciji, lahko to misijo štejejo med srednje veliko, medtem ko so misije ostalih treh držav po zgornji kategorizaciji majhne. Morda gre vzrok pripisati dejstvu, da je Avstrija naša sosednja država in se zaradi tega tej misiji pripisuje veliko večji pomen. Toda Dunaj je pomembno diplomatsko središče in sedež mnogih mednarodnih organizacij, zato bi tudi razviti in bogati državi, kot sta Irska in Švica, lahko imeli več diplomatskih predstavnikov. Dejstvo je, da ima celo Latvija večje število zaposlenih diplomatov na misiji na Dunaju, kot Irska in Švica. Švica ima zasedene vse tri najvišje range na misiji, medtem ko ima mesta za nižje diplomatsko osebje prazna. Zaposlenih ima malo diplomatov in več administrativnega osebja. Irska in Latvija imata zasedenost posameznih diplomatskih rangov nekoliko drugačno. Zasedeno imata mesto veleposlanika in pa mesta nižjega diplomatskega osebja, prosti pa mesti ministra in svetovalca. Slovenija ima zasedene vse range razen ranga drugega sekretarja. Iz tega lahko sklepamo, da na slovenski misiji dela veliko diplomatov, ki pa jih verjetno podpira manjše število administrativnega osebja. Ravno obratno imata misiji organizirani Irska in Švica, saj imata le po 3 diplomate zaposlene na misijah. Diplomate na teh dveh misijah verjetno podpira večje število administrativno-tehničnega osebja,

zato se njim ni potrebno ukvarjati s tovrstnimi nalogami. Na slovenski diplomatski misiji na Dunaju je morda problem ravno v tem, da tolikšno število diplomatov ne podpira zadostno število administratorjev. S tem diplomati izgubljajo čas za administrativne in druge manj pomembne naloge.

Slovenija ima glede na ostale države v tej raziskavi veliko zaposlenih diplomatov. Poudarja se pomanjkanje kadrov za delo na diplomatskih misijah, po drugi strani pa imamo v primerjavi z ostalimi državami veliko število zaposlenih na tej konkretni misiji. Z manjšim številom zaposlenih na posameznih diplomatskih misijah, bi bila naša mreža lahko veliko bolj razširjena. Vprašanje, ki se postavlja je, ali je bolje imeti več diplomatskih misij in te z malo osebja, ali pa malo misij in veliko število zaposlenih diplomatov na posameznih misijah. Za Slovenijo je racionalno razporejanje osebja zelo pomembno, saj ima omejen kadrovski potencial in v želji zadostiti čimveč interesom zunanje politike je potrebno včasih določene diplomatske aktivnosti omejevati. S kakšnimi težavami se na tem področju naša država srečuje in kakšne bi bile lahko rešitve bo predstavljeno v nadaljnjem kontekstu.

6.2. OSEBJE DIPLOMATSKE MISIJE

Mednarodni odnosi se vodijo, praviloma, ne po neposrednem dopisovanju med ministrstvi ali uradi za zunanje zadeve raznih držav, ampak preko oseb, poslanih v tujino, imenovani diplomatski predstavniki ali diplomatski agenti (Potemkin, 1948: 794). Diplomati so uradniki, zaposleni v zunanjih zadevah, tako v zunanjem ministrstvu kot v diplomatsko-konzularnih predstavništvih oziroma diplomatskih misijah v tujini (Satow 1979: 3-8). ZZZ-1 navaja, da so diplomati javni uslužbenci, ki v delovnem razmerju z MZZ za nedoločen čas opravljajo javne naloge na področju zunanjih zadev. So simbolični predstavniki svoje države, ki morajo kot taki nenehno izvajati simbolične geste, ter se tudi izpostavljati simboličnim gestam drugih diplomatov in tuje države, pri kateri so akreditirani (Morgenthau, 1985: 660-667).

Diplomatsko osebje izbirajo v vseh državah posebno skrbno, kar jamči za to, da na diplomatskih misijah delajo posamezniki, ki uživajo zaupanje vlade. Če želijo diplomati uspešno opravljati svojo misijo v državi sprejemnici, potrebujejo polno zaupanje sogovornikov na visoki vladni in državni ravni, ki ga ne bi smeli zlorabiti. Diplomatom naj bi visoki državni funkcionarji države, kjer so akreditirani, povedali več, kot lahko sami preberejo v tisku, sicer njihovo delo ne bi imelo opravičila. Verodostojnost je prvi pogoj takšnega dela (Osolnik, 1993: 999; Berridge, 2001: 68).

Položaj diplomatskih predstavnikov, njihove pravice in dolžnosti, pa tudi splošni pogoji delovanja teh oseb temeljijo na mednarodnih, splošno priznanih običajih. Vprašanje o rangih diplomatskih predstavnikov je urejeno z mednarodnimi pogodbami. Do začetka 19. stoletja je bilo to vprašanje pogosto vzrok za spore in prepire med državami, zato so na Dunajskem kongresu 1815 podpisali listino z naslovom »Določba o stopnjah diplomatskih predstavnikov«. Zapisnik podpisan v Aachnu leta 1818 je dopolnil Dunajski pravilnik, zadnji takšen dokument pa je bila leta 1961 sprejeta Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih (Benko, 1997).

Delo in vloga diplomatov sta se v današnjem času nekoliko spremenila. Njihova vloga kot osebe, ki sprejemajo pomembne odločitve in v tujini poosebljajo svojega suverena, se je zmanjšala. Vendar pa vseeno države zaenkrat, izjema so morda kakšni lobisti, še ne najemajo tujih strokovnjakov na komercialni osnovi, ki bi zamenjali njene lastne diplomate. Diplomati so še vedno tisti, ki predstavljajo svojo državo pri vodstvu države sprejemnice. Danes se diplomati oziroma veleposlaniki izenačujejo z drugimi državnimi uradniki, katerih vpliv je omejen tako v lastni državi, kot v državi sprejemnici. Vendar pa se je potrebno zavedati dejstva, da so diplomati visoki državni uslužbenci in ne politiki, ki se ob vsaki priložnosti borijo za publiciteto in čim večji ugled. Veleposlaniki, kot vodje diplomatske misije, so odgovorni tako za vizijo veleposlaništva, politiko, kot za osebje in materialno ter finančno plat delovanja. Niso zgolj diplomati, ampak tudi managerji, ki morajo ustvariti ustrezno delovno okolje. Če se je torej pomen veleposlanikov v enem oziru zmanjšal, se je v drugem povečal. Njihovo delo je danes pestrejše, bogatejše in pričakovanja lastne države ter strank v tujini vedno večja (Cerar, 1999: 33-36; Osolnik, 1993: 998).

Vseeno je mogoče trditi, da je danes delo veleposlanikov mnogo lažje, saj imajo na voljo sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, ki vsekakor vpliva na način diplomatskega dela. Na račun sodobne tehnologije bi se dalo prihraniti pri osebju, vendar je prisotnost diplomatov v državah sprejemnicah kljub temu nezamenljiva, saj sodobna tehnologija še vedno ne more nadomestiti veleposlanikovih izkušenj, njegovih sodb, stikov itd. Osebje diplomatske misije mora še vedno selekcionirati pomembne zadeve od manj pomembnih in v skladu s tem preceniti situacijo in ustrezno reagirati. Poleg tega je pomembno, da imajo diplomati čimveč poznanstev na ključnih mestih sprejemnih držav.

Tudi na slovenskem MZZ se zavedajo, da je izbira kadrov za izvrševanje diplomatskih nalog in ustrezno reagiranje v ključnih situacijah izredno pomembna. Celotno tretje poglavje ZZZ-1 vsebuje določila o 'zaposlenih v MZZ'. Postopki za zaposlovanje diplomatov in imenovanje v diplomatski naziv so navedeni v 40. členu ZZZ-1 in so naslednji: univerzitetna izobrazba, državni izpit iz javne uprave, diplomatski izpit in izkušnje na MZZ. Slovenska zakonodaja navaja v 39. členu ZZZ-1 naslednje diplomatske nazive: veleposlanik, pooblaščen minister, minister svetovalec, prvi svetovalec, svetovalec, I. sekretar, II. sekretar, III. sekretar in ataše.

Povprečno so na misiji RS v tujini zaposleni štirje diplomati, torej na vsaki misiji ne delujejo diplomati vseh zgoraj omenjenih rangov. Delovna razpoložljivost mora biti zato nadpovprečna, saj morajo naše diplomatske misije izvajati enak obseg dela kot na primer diplomatske misije nekaterih bogatejših držav, ki si lahko privoščijo več zaposlenega osebja. Pri delu diplomatskih misij, ki je večinoma skupinsko, se občasni izpad enega člana na misiji zelo občuti, posebej če gre za številčno šibke kolektive (Cerar, 1999: 32). Diplomatske misije so kadrovske zasedene glede na potrebe in interese, ki jih MZZ vidi v neki tuji državi.

Na dan 31.12.2002 je bilo na diplomatsko-konzularnih predstavništvih RS zaposlenih 233 uslužbencev MZZ, od tega 183 diplomatov in 40 administrativno-tehničnih sodelavcev (Poročilo MZZ 2002: 345). Pri kadrovanju ločimo profesionalne diplomate, redno zaposlene na MZZ in tiste neprofesionalne, ki sklenejo z MZZ pogodbo za določen čas. Slovenija v primerjavi z ostalimi večjimi državami razpolaga z bistveno manjšim številom diplomatov. Omejenost kadrovskih virov je problem, ki se pojavlja pri večini majhnih držav, ne le v Sloveniji. Ponavadi so majhne države razdvojene med upoštevanjem zunanjepolitičnih prioritetev in izredno omejenimi viri, še posebej pomanjkanjem primerne osebja. Da bi opozorile na svojo mednarodno prisotnost in izvajale ambiciozno zastavljeno zunanjo politiko, morajo previdno vzpostavljati in dobro organizirati diplomatske misije, predvsem z izobraženimi in izkušenimi diplomati primerne ranga. Poleg primernosti ranga diplomatov je pomembna tudi njihova specializiranost za izvajanje posameznih nalog (na primer izurjenost za politična pogajanja, ekonomsko svetovanje, ipd.)

Vendar pa Slovenija zaradi omejenih kadrovskih kapacitet s težavo vzpostavlja t.i. strukturno diplomacijo, kjer specializirane naloge opravljajo visoko izobraženi diplomati. Naše diplomatske misije imajo na razpolago omejena sredstva in tudi manjše število ljudi, zaradi česar je zaželeno, da so le ti vsestransko usposobljeni in izobraženi

(Benko, 1992: 8). Pri reševanju problema pomanjkanja diplomatskega kadra je potrebno diplomatsko osebje dolgoročno planirati in ga načrtno izobraževati. Pri tem pa ni smiselno za diplomatsko službo novačiti osebje tudi po drugačnih kriterijih, kot je na primer strankarsko kadrovanje (Jazbec, 1998a: 460). V Sloveniji se takšni primeri kar pogosto pojavljajo, poleg tega pa je mogoče na določenih diplomatskih misijah najti 'diplomate' z neustrezno izobrazbo kot na primer agronome, fizike ali kemike. Za izgradnjo diplomatskih služb je zelo pomembno načrtno in stalno novačenje visokošolskih diplomantov ustreznih študijskih smeri (mednarodni odnosi, mednarodno pravo ali mednarodna ekonomija). Z njihovim nadaljnjim diplomatskim izobraževanjem in usposabljanjem je zagotovljen najpomembnejši element dolgoročne trdnosti diplomatske organizacije. Hkrati pa se na ta način vzpostavlja jasna objektivna tendenca profesionalizacije diplomatske službe. Slovenija kot majhna država z razvojem in vzdrževanjem profesionalne diplomatske mreže predvsem kompenzira primanjkljaj pri drugih sredstvih zunanje politike. Od profesionalnih diplomatov se pričakuje visoka strokovna usposobljenost. Kvalitetni in strokovni diplomati so za našo državo ključnega pomena, poleg tega pa naj bi bili zlasti diplomati majhnih držav fleksibilni, vsestransko sposobni in z več ustreznega znanja (Geser, 1992: 632; Petrič, 1996: 891).

Bistveno za Slovenijo je, da gradi svojo diplomatsko mrežo na profesionalnosti. Pomembna je izbira strokovno usposobljenih in profesionalnih diplomatov, ki z mednarodnimi izkušnjami in poznanstvi pripomorejo k ugledu naše države. Profesionalnost visoko kvalitetnih diplomatov je zaradi mednarodne kompetitivnosti in kompatibilnosti diplomatskih služb med odločilnimi dejavniki njihovega uspešnega funkcioniranja v zahtevnem diplomatskem okolju sodobne mednarodne skupnosti.

Zagotovitev ustreznega kadra za službovanje na diplomatskih misijah ni edini problem s katerim se MZZ v Sloveniji srečuje. Naslednja takšna omejitev pri funkcioniranju diplomacije so finančna sredstva.

6.3. FINANČNI VIDIK

Ob osamosvojitvi je imela Slovenija zelo omejena finančna sredstva. Ves državni sistem je bilo potrebno vzpostaviti v čim krajšem času, kar je zahtevalo velik finančni vložek. Poleg ostalih notranjepolitičnih institucij je bilo potrebno vzpostaviti temelje za delovanje diplomatskih misij naše države v tujini, saj je bila z njihovo pomočjo Slovenija kot nova država v tujini bolj prepoznavna. Diplomatsko službo je bilo potrebno zgraditi na novo (Jazbec, 1998a: 459). Sloveniji je kljub omejenim finančnim

sredstvom uspelo vzpostaviti majhno diplomatsko mrežo zelo hitro, saj je imela že dve leti po osamosvojitvi 20 veleposlaništev.

Ne le vzpostavljanje temveč tudi delovanje diplomatskih misij predstavlja velike stroške, zato je potrebno sredstva racionalno trošiti. Diplomatske misije RS se financirajo iz državnega proračuna. Če primerjamo vladne porabnike proračuna za leto 2003 lahko ugotovimo, da je MZZ, glede na druga ministrstva, med manjšimi porabniki proračunskega denarja.

Tabela 3: Poraba proračunskih sredstev za leto 2003 po ministrstvih

MINISTRSTVO	SREDSTVA IZ PRORAČUNA 2003
Ministrstvo za finance	403 milijarde SIT
Ministrstvo za šolstvo znanost in šport	274 milijard SIT
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve	246 milijard SIT
Ministrstvo za promet	96 milijard SIT
Ministrstvo za obrambo	76 milijard SIT
Ministrstvo za notranje zadeve	64 milijard SIT
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	61 milijard SIT
Ministrstvo za okolje in prostor	35 milijard SIT
Ministrstvo za gospodarstvo	31 milijard SIT
Ministrstvo za kulturo	30 milijard SIT
Ministrstvo za zdravje	15 milijard SIT
Ministrstvo za zunanje zadeve	14 milijard SIT
Ministrstvo za pravosodje	8,5 milijard SIT
Ministrstvo za informacijsko družbo	3,7 milijard SIT

Vir: Proračun RS za leto 2003.

Poglejmo si porabo proračunskih sredstev namenjenih za MZZ. Skupno je za MZZ namenjenih: 14.024.119.000 SIT. Od tega zneska je za delovanje diplomatsko konzularnih predstavništev namenjenih 9.077.898.000 SIT, kar je približno 65% od celotnega proračuna MZZ.

Od celotnega zneska namenjenega za delovanje diplomatsko-konzularnih predstavništev je za plače namenjenih 3.542.784.000 SIT, za materialne stroške DKP 1.570.224.000 SIT, za najemnine in druge pogodbene obveznosti DKP 3.142.931.000 SIT, za investicije in investicijsko vzdrževanje pa 821.959.000 SIT.

Če primerjamo zneske proračunskih sredstev namenjenih za delovanje diplomatskih predstavništev v preteklih nekaj letih lahko ugotovimo, da gre za trend rahlega povečevanja porabe sredstev. V letu 2001 je bila poraba nekoliko večja zaradi povečanih investicij v nepremičnine in pa porast tečaja dolarja. V letu 2002 se je proračun namenjen za delovanje diplomatskih misij nekoliko zmanjšal. V letu 2003 se

proračun za delovanje predstavništev v tujini ponovno poveča in sicer kar za milijardo in pol tolarjev (Proračuni RS za leto 2000, 2001, 2002, 2003).

Tabela 4: Sredstva za delovanje diplomatskih misij RS za leta 2001-2003

	Sredstva za delovanje diplomatsko konzularnih predstavništev
Proračun za leto 2001	7.576.304.000 SIT
Proračun za leto 2002	7.571.513.000 SIT
Proračun za leto 2003	9.077.898.000 SIT

Vir: Proračuni RS za leto 2001, 2002 in 2003.

♦ *Plače:*

Največji del sredstev namenjenih za delovanje diplomatsko konzularnih predstavništev gre za plače zaposlenim. To znaša približno 40% celotnega zneska. Poleg plač predstavljajo velik strošek še razni dodatki, ki jih diplomati prejema zaradi narave diplomatskega dela. Po zelo približnih izračunih stane slovenski diplomat, ki ima deset let delovnih izkušenj, najmanj en štiriletni mandat v tujini in opravljeno kakšno dodatno diplomatsko usposabljanje, med 300.000 in 400.000 ameriških dolarjev za en mandat (Jazbec, 1998a: 460).

♦ *Materialni stroški:*

To so izdatki za blago in storitve, npr. stroški porabe pisarniškega materiala, stroški komunikacij in poštnih storitev, hrana in pijača za protokolarne namene, izobraževanje zaposlenih, ipd. Ta postavka ostaja približno enaka kot prejšnja leta in znaša približno milijardo in pol slovenskih tolarjev.

♦ *Najemnine in investicije:*

Poleg stroškov za plače in materialne stroške, je potrebno omeniti še stroške za investicije in investicijsko vzdrževanje. Fiksni stroški investicije v izgrajevanje diplomatske mreže so zelo veliki. Predvsem gre tu za nakup nepremičnin ter stroške najema nepremičnin, ki služijo kot uradni prostori diplomatskih misij. Kar se tiče najema nepremičnin, je treba omeniti, da je običajno cena najema tovrstnih nepremičnin praviloma tako visoka, da se nakup nepremičnine izplača že po desetih letih njenega siceršnjega najema.

Uradne prostore veleposlaništva sestavljajo poslovni prostori in rezidenca. V njih veleposlanik opravlja delo in neformalno diplomatsko dejavnost. Pri opremljanju tovrstnih prostorov je potrebno upoštevati siceršnjo raven standarda diplomatskih misij, zato mora biti oprema rezidence statusu primerna, kar pa ni poceni.

Od vseh diplomatskih misij RS je naša država lastnica devetih prostorov v katerih misije delujejo. Slovenija je lastnica veleposlaništva v Washingtonu, Budimpešti, Sarajevu, Parizu in stalne misije pri EU v Bruslju (od tega 1 hiša, 6 pisarn in 2 stanovanja). Za najemnine ostalih prostorov, kjer misije RS delujejo, gre letno približno 3 milijarde tolarjev in približno 800 milijonov tolarjev za investicije. Zadnja velika investicija je bila izvedena v letu 2001, ko je MZZ kupilo poslovne prostore za veleposlaništvo v Sarajevu. Potrebno bi bilo kupiti še kakšno nepremičnino, saj bi se s tem odpadli stroški najemov. Slovenija upa tudi na čimprejšnjo razdelitev premoženja nekdanje skupne države in s tem delitve objektov, v katerih so delovale jugoslovanske diplomatske misije. Po razrešitvi nasledstva nekdanje Jugoslavije bo Slovenija pridobila še predvidoma 10 objektov. S tem bo prihranila sredstva, ki bi jih sicer morala nameniti nakupu novih nepremičnin (Luskovec, 2002: 20; Poročilo MZZ, 2001: 122; Žerjavič, 2001: 28).

Kljub dokaj racionalni porabi sredstev, kritiki slovenske zunanje politike že vrsto let opozarjajo na preveliko število diplomatsko-konzularnih predstavništev in posledično preveliko odtekanje proračunskih sredstev za domnevno preobsežen diplomatski aparat (Luskovec, 2002: 20). V primeru Slovenije je potrebna vzpostavitev take organizacije diplomacije kot državnega podsistema, ki bo ob omejenih finančnih in kadrovskih resursih, omogočal normalno funkcioniranje diplomacije. Velikost misije in poraba proračunskih sredstev za njeno delovanje mora biti v skladu z velikostjo interesov v posamezni državi ali regiji.

7. MREŽA DIPLOMATSKIH MISIJ

Diplomatska mreža je skupek vseh diplomatskih in konzularnih predstavništev, misij akreditiranih pri državah in misij pri mednarodnih organizacijah. V širšem smislu vsebuje diplomatska mreža tudi druge posameznike in organizacije, ki pravno-formalno niso del diplomatskega telesa neke države, vendar s svojim delovanjem prispevajo k uresničevanju zunanjepolitičnih ciljev neke države. Osnovni namen vzpostavitve in vzdrževanja mreže diplomatskih misij v tujini, je po eni strani zagotovitev stalne prisotnosti predstavnikov države pošiljateljice v državi sprejemnici ali pri mednarodni organizaciji, po drugi strani pa je to garancija za stalno pridobivanje informacij o subjektih, pri katerih so misije akreditirane. Med temi subjekti se vrši stalna komunikacija, omogočeni so kanali za posredovanje stališč in predlaganje ključnih akcij. Mreža diplomatskih misij prav tako omogoča normalno izvajanje ostalih diplomatskih funkcij. Mreža sestoji iz diplomatsko-konzularnih misij, ki združene v celoto omogočajo lažje opravljanje omenjenih funkcij. Zunanje ministrstvo je pri tem centralno stičišče, ki narekuje naloge posameznim misijam in v zameno dobiva ustrezne odgovore. Misije na ta način delujejo kot celota, četudi nimajo medsebojne direktne in formalne komunikacije.

Pri vzpostavljanju diplomatsko-konzularne mreže se porajata dve bistveni vprašanji in sicer koliko misij naj diplomatska mreža določene države, na primer Slovenije, vsebuje in kakšne naj bodo te misije (po obsegu, tipu, sestavi) ter pri katerih subjektih mednarodnega prava naj bodo te misije akreditirane. Odločiti se je potrebno o številu diplomatskih misij in o številu subjektov akreditacije (rezidenčno ali nerezidenčno pokrivanje). Velikost in sestava misij sta prav tako pomembna faktorja pri vzpostavljanju diplomatske mreže. To je predvsem odvisno od obsega potreb posamezne države po mednarodni prisotnosti in mednarodnih aktivnostih ter potreb države po obsegu in kvaliteti informacij. V organizacijskem smislu je to pretežno odvisno od zmožnosti zagotovitve osebja in financ, zato je glede na vse te kriterije pomembno, da država izbere ustrezen model po katerem bo svojo diplomatsko mrežo organizirala.

V Sloveniji obstajajo določene vizije razvoja diplomatske mreže v okviru vlade in MZZ, vendar se s to tematiko v Sloveniji ukvarja zelo malo avtorjev. Edini, ki tej tematiki posveča pozornost je Milan Jazbec, zato se raziskave v tej nalogi opirajo predvsem na njegove definicije in teoretična izhodišča. V tem poglavju bo najprej

prikazan model mreže diplomatskih misij, nato pa predstavljeno vzpostavljanje mreže diplomatskih misij RS in njihovo delovanje danes.

7.1. MODEL MREŽE DIPLOMATSKIH MISIJ

Namen modela diplomatske mreže, upoštevajoč izbrane kriterije, je predlagati število, organizacijo in tip diplomatsko-konzularnih misij. Potrebno je upoštevati geografske, politične kriterije, kriterije osebja in organizacijske kriterije, kakor tudi primerno stopnjo fleksibilnosti in recipročnosti. Model predstavlja osnovne opcije, ki pripomorejo k izbiri bolj konkretnih odločitev o mreži diplomatskih misij, glede na specifične posamezne države in odločitve njene vlade v določenem časovnem obdobju.

Predstavljen model je namenjen vzpostavljanju kariernih diplomatsko-konzularnih misij in ne ostalih oblik predstavljanja, kot so na primer častni konzulati. Kriteriji za model mreže diplomatskih misij za Slovenijo bi lahko bili:

- ♦ geografski:
 - sosednje države
 - nove države na teritoriju nekdanje skupne države
 - članice EU in NATA
 - ostale Evropske države
 - OZN in mednarodne organizacije s sedežem v Evropi (Dunaj, Ženeva)
 - svetovni politični in ekonomski centri (stalne članice VS OZN in članice G7)
 - manjšine in emigranti
- ♦ politični:
 - politični partnerji v smislu pomembnosti (glede na obseg, strukturo bilateralnih odnosov in aktivnosti, ipd.)
 - ocenitev, uvrstitev in odločitve o stalnih misijah v številnih pomembnih državah
- ♦ kadrovski:
 - upoštevanje načela 1:10 (število misij : skupno število zaposlenih v diplomatski organizaciji)³
- ♦ organizacijski:
 - odločitve o tipih misij in metodah akreditacije
- ♦ fleksibilnost:
 - zmožnosti majhne države in spreminjanje mreže
- ♦ recipročnost:
 - obseg vzajemnega diplomatskega pokrivanja

³ Npr. če ima Ministrstvo za zunanje zadeve število zaposlenih 500, potem naj bi imela država 50 diplomatskih misij.

Prva dva kriterija, geografski in politični, sta osnova za izračun števila potrebnih in priporočenih misij in za ocenitev ali odstopanje glede na dejansko odločitev. Kriterij osebja se nanaša predvsem na razpoložljivost primerne osebja neke diplomatske organizacije, v smislu koliko misij si država lahko privošči, glede na potenciale in omejitve (določitev še sprejemljivega števila misij). Organizacijski kriterij se tiče metode vzpostavljanja posameznih misij in mreže kot celote; koliko misij bo država vzpostavila in kje bodo misije združene (na primer združena misija pri EU, NATU in Belgiji ali tri samostojne misije).

Kriterij recipročnosti se ozira na to ali ima neka država, v kateri naj bi se odprla nova diplomatska misija, v državi, ki to novo misijo vzpostavlja, svojo misijo. To je diplomatska praksa dveh držav, ki vzajemno odpreta rezidenčno misijo. Vendar pa kljub vsemu, tega kriterija ni nujno upoštevati. Na primer Slovenija ima diplomatske misije na Japonskem, v Egiptu, Iranu, Izraelu, Kanadi, Finski, medtem ko jih te države v Ljubljani nimajo. Nekatere imajo le nerezidenčne veleposlanike, ki pokrivajo Slovenijo od drugod. Po drugi strani pa so v Ljubljani veleposlaništva Romunije, Bolgarije in Albanije, klub temu, da Slovenija v teh državah nima diplomatskih misij.

Zadnji primer recipročnosti je bilo odprtje veleposlaništva Slovenije na Irskem, v Dublinu in odprtje veleposlaništva Irske v Ljubljani. Najpomembnejše države (stalne članice varnostnega sveta OZN in nekatere druge) imajo misije v praktično vseh suverenih državah in pri najpomembnejših mednarodnih organizacijah, zato imajo v teh državah skoraj vse države svoje diplomatske misije. Za ostale manj pomembne države je pri tem pomembna selektivnost in ne toliko recipročnost. Lahko pa recipročnost vpliva na odločanje o planu velikosti diplomatske mreže.

Pri odločanju o številu diplomatskih misij je potrebna ocenitev širšega regionalnega in kontinentalnega sodelovanja države in pomen vključenosti v bilateralne in multilateralne odnose. Mednarodna, diplomatska aktivnost je v bistvu povezana z širšo skupino držav v geografski okolici (sosednje države, regija, kontinent) in s prisotnostjo in aktivnostmi v mestih, kjer so sedeži mednarodnih organizacij. Prav tako je pomembna prisotnost v OZN in v prestolnicah najpomembnejših držav. Ko odločamo o izbiri subjektov, pri katerih je država akreditirana, je potrebno pretehtati o rezidenčnem ali nerezidenčnem pokrivanju. Praksa ustanavljanja ne-rezidenčnih misij ali diplomatsko pokrivanje iz tretje države je formalizirano v 5. členu Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih.

Osnovni namen nerezidenčnega pokrivanja je ohranitev stalnega in pogostega komuniciranja z državami, v katerih država pošiljateljica nima oziroma ne more imeti (ali ne želi imeti) rezidenčne misije. Takšna praksa se je uveljavila predvsem v zadnjem času, upoštevajoč porast števila suverenih držav, ob potrebi po ohranitvi diplomatskih odnosov tudi z manj pomembnimi državami. Za manjše države, kot je na primer Slovenija, je nemogoče imeti rezidenčne diplomatske misije v zelo velikem številu prestolnic. Pri tem ima nerezidenčno pokrivanje nedvomno določene prednosti, predvsem z vidika pomanjkanja osebja in finančnih resursov, vendar pa nikoli ne bo popolnoma nadomestilo rezidenčnega akreditiranja. Načeloma je nerezidenčno pokrivanje uporabno za države, s katerimi ima država manj pogoste stike in so v širšem okviru interesov države pošiljateljice.

Poznamo nerezidenčno pokrivanje neke države z lastnega predstavništva v neki drugi državi, ali pa nerezidenčno pokrivanje neke države preko predstavništev tuje države. Za primer nerezidenčnega pokrivanja iz tretje države lahko vzamemo predstavljanje Slovenije v Venezueli. Dejstvo je, da so naši konzularni oziroma vizumski postopki že skladni s pravnim redom EU do te mere, da nas od junija 2001 avstrijsko veleposlaništvo v Caracasu v Venezueli lahko zastopa in prosilec lahko izda slovenski vizum. Ta oblika sodelovanja je sicer pridržana le državam članicam EU, vendar pa bo od maja prihodnje leto tudi Slovenija polnopravna članica EU. S tem ji bo omogočena 'razširitev' nerezidenčnega pokrivanja še na mnoge druge države, tako da lahko MZZ pokriva veliko več držav, kot bi jih sicer. Primer nerezidenčnega pokrivanja neke države z lastnega predstavništva v drugi državi je primer Kube, ki jo nerezidenčno zastopa veleposlaništvo v Madridu, v Španiji.

Pri vzpostavljanju diplomatske mreže je izredno pomembno jasno planiranje in selektivnost. Večina držav ima raje omejeno število rezidenčnih misij, kajti potrebno je upoštevati dejstvo, da ko je misija enkrat odprta, jo je zelo težko in neprijetno zapreti. Kljub utemeljenim razlogom (npr. racionalizacija delovanja diplomatske mreže), je ta akt države vedno interpretiran kot znižanje političnega interesa države pošiljateljice v državi sprejemnici.

7.2. VZPOSTAVLJANJE MREŽE DIPLOMATSKIH MISIJ RS

Slovenija velja za majhno državo, tako po številu prebivalcev kot teritoriju. V začetku devetdesetih let, ko so po razpadu večnacionalnih držav nastale nove majhne države so se poleg vzpostavljanja temeljev državnosti te države ukvarjale tudi z

vzpostavljanjem lastne zunanje politike. Vzpostavljanje diplomatskih organizacij novih majhnih držav je bil vsekakor zahteven projekt. Te države so se pri uresničevanju tega srečevale z vrsto problemov, ki jih je bilo potrebno reševati celovito, prilagojeno konkretnim razmeram in dolgoročno učinkovito. Vzpostavljanje diplomatskih organizacij in diplomatske mreže v svetu je moralo temeljiti na specifičnem teoretičnem znanju in na preverjenih praktičnih izkušnjah. Vendar pa je bilo, zaradi objektivne situacije, pri novih majhnih državah mogoče zaznati pomanjkanje praktičnih diplomatskih izkušenj in s tem povezanega teoretičnega, predvsem pa organizacijskega znanja (Jazbec, 1998a: 470).

Mednarodne izkušnje so diplomati slovenskega rodu pridobivali v okviru precej večjih držav, kot je današnja Slovenija. Do leta 1918 so slovenski diplomati delovali v službi Avstro-Ogrske monarhije, med obema vojnoma so služili v diplomaciji Kraljevine SHS, po drugi svetovni vojni pa v službi SFR Jugoslavije. Vendar pred ustanovitvijo lastne države Slovenije leta 1991, o slovenski diplomaciji v pravem pomenu besede ne moremo govoriti. Šele zadnje desetletje slovenski diplomati opravljajo svoje delo v službi samostojne države Republike Slovenije.

Republike v SFRJ so organizirale svoja ministrstva še pred razpadom države. Pri tem so se sklicevale na ustavne pravice (zvezna in republiška ustava). Slovenija je ustavne pravice v veliki meri razširila in praktično izkoristila. Njen sekretariat za zunanje odnose je bil dobra osnova za samostojno slovensko diplomacijo. Republiški sekretariat za mednarodno sodelovanje Slovenije je do leta 1990 vzpostavil odločilne institucionalne osnove za poznejše zunanje ministrstvo samostojne slovenske države. Njega so najprej sestavljali zaposleni na Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje in 52 slovenskih diplomatov, ki so dotlej delali v Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve in jugoslovanskih diplomatskih predstavništvih. Prva republiška predstavništva so imela informativne naloge. Skrbela so za stike z zamejci in emigranti po svetu. Slovenska diplomacija je še pred formalno suverenostjo delovala predvsem za osamosvojitvena prizadevanja. Ob razglasitvi samostojnosti, 25. junija 1991, je bila potreba po hitrem mednarodnem priznanju izredno velika. V začetnem obdobju samostojnosti je intenzivno potekalo vzpostavljanje nove slovenske diplomacije, iskanje podpore, predvsem v evropskih prestolnicah in velesilah, ter prizadevanje za čim širše priznanje Slovenije. Takrat je bilo potrebno vzpostaviti temeljno infrastrukturo za komunikacijo s tujino, navezovanje diplomatskih in konzularnih odnosov in sklepanje

mednarodnih sporazumov. Pravna podlaga ustanovitve nove diplomatske mreže je bil na novo sprejet ZZZ in pravilnik o sistematizaciji MZZ (MZZ, 2000, 2000a).

Želja po prisotnosti v mednarodnem okolju je narekovala potrebo po dobro strukturirani in široko razpredeni mreži, ki pa jo v zelo kratkem času Slovenija ni mogla doseči. Slovenija je bila 15.1.1992 mednarodno priznana in takrat je odprla prvo diplomatsko predstavništvo. Kasneje je bil prelomnica v navezovanju stikov s tujino vstop Slovenije v Organizacijo združenih narodov, 22. maja 1992, saj je le ta povzročil intenzivno priznavanje nove države in vzpostavljanje diplomatskih odnosov s svetom. Vendar pa takrat razen prisotnosti in članstva v OZN, razpredenost naše diplomatske mreže ni presegala regionalnega okvira. Pomanjkanje finančnih sredstev namreč ni imelo vzpodbudnega učinka na vzpostavljanje široke diplomatske mreže. Leto po proglasitvi samostojnosti je bilo v znamenju povečane aktivnosti MZZ, da bi vzpostavili odnose s pomembnimi državami ES. Slovenija je takrat postala članica pomembnih mednarodnih organizacij: poleg OZN, še članica OVSE, Srednjeevropske pobude, Sveta Evrope, EFTA (Čačinovič, 1998: 117-118; Poročila MZZ; MZZ 2000).

Število vzpostavljenih diplomatskih misij in osebja delujočega na teh misijah se je iz leta v leto povečevalo. Naslednja razpredelnica prikazuje, kako se je povečevalo število diplomatskih misij in zaposlenih na teh misijah:

Tabela 5: Naraščanje števila diplomatskih misij RS in zaposlenega osebja med leti 1992 - 2002

LETO	ŠTEVILO DELAVCEV MZZ ZAPOSLENIH ZUNAJ DRŽAVE	VELEPOSLANIŠTVA	MISIJE PRI MEDN. ORG.	GENERALNI KONZULATI
1992	70	20	2	5
1995	139	26	4	5
2001	212	33	6	8
2002	223	36	6	9

Vir: Poročila MZZ; Čačinovič, 1998: 117-118)

Od osamosvojitve Slovenije pa do danes se je število zaposlenih delavcev MZZ, ki delajo zunaj meja naše države potrojilo, podvojilo pa se je število diplomatskih misij (od leta 1992 do 2002). Kljub določenim omejitvam, je Slovenija organizacijsko racionalizirala delovanje diplomatskih misij in sledila interesom zunanje politike. V naslednjem podpoglavju je v tabeli 6 predstavljena celotna mreža diplomatskih misij RS. Ogleдали si bomo, če je Slovenija pri odpiranju misij sledila kriterijem, ki smo jih prej omenili.

7.3. MREŽA DIPLOMATSKIH MISIJ RS

Tabela 6: Diplomatsko-konzularna predstavništva RS

VELEPOSLANIŠTVA	
1.	Veleposlaništvo v Argentini, Buenos Aires
2.	Veleposlaništvo v Avstraliji, Canberra
3.	Veleposlaništvo v Avstriji, Dunaj
4.	Veleposlaništvo v Belgiji, Bruselj
5.	Veleposlaništvo v Bosni in Hercegovini, Sarajevo
6.	Veleposlaništvo v Češki republiki, Praga
7.	Veleposlaništvo na Danskem, Kopenhagen
8.	Veleposlaništvo v Egiptu, Kairo
9.	Veleposlaništvo na Finskem, Helsinki
10.	Veleposlaništvo v Franciji, Pariz
11.	Veleposlaništvo v Grčiji, Atene
12.	Veleposlaništvo na Hrvaškem, Zagreb
13.	Veleposlaništvo v Indiji, New Delhi
14.	Veleposlaništvo Iranu, Teheran
15.	Veleposlaništvo na Irskem, Dublin
16.	Veleposlaništvo v Italiji, Rim
17.	Veleposlaništvo v Izraelu, Tel Aviv
18.	Veleposlaništvo na Japonskem, Tokio
19.	Veleposlaništvo v Kanadi, Ottawa
20.	Veleposlaništvo na Kitajskem, Peking (Beijing)
21.	Veleposlaništvo na Madžarskem, Budimpešta
22.	Veleposlaništvo v Makedoniji, Skopje
23.	Veleposlaništvo na Nizozemskem, Haag
24.	Veleposlaništvo na Poljskem, Varšava
25.	Veleposlaništvo na Portugalskem, Lizbona
26.	Veleposlaništvo v Ruski federaciji, Moskva
27.	Veleposlaništvo v Srbiji in Črni gori, Beograd
28.	Veleposlaništvo na Slovaškem, Bratislava
29.	Veleposlaništvo v Španiji, Madrid
30.	Veleposlaništvo na Švedskem, Stockholm
31.	Veleposlaništvo v Švici, Bern
32.	Veleposlaništvo v Turčiji, Ankara
33.	Veleposlaništvo pri Svetem Sedežu, Vatikan
34.	Veleposlaništvo v Veliki Britaniji, London
35.	Veleposlaništvo v ZDA, Washington
36.	Veleposlaništvo v Zvezni republiki Nemčiji, Berlin
STALNE MISIJE	
1.	Stalna misija pri OVSE, Dunaj
2.	Stalna misija pri Evropski uniji, Bruselj
3.	Stalna misija RS pri zvezi NATO, Bruselj
4.	Stalna misija pri Uradu OZN, Ženeva
5.	Stalna misija pri OZN, New York
6.	Stalno predstavništvo pri Svetu Evrope, Strasbourg
GENERALNI KONZULATI	
1.	Generalni konzulat Celovec
2.	Generalni konzulat Sydney
3.	Generalni konzulat Strasbourg
4.	Generalni konzulat Split (vodi častni konzul)
5.	Generalni konzulat Trst
6.	Generalni konzulat Monošter
7.	Generalni konzulat Cleveland
8.	Generalni konzulat Podgorica
9.	Generalni konzulat München

Vir: Poročilo MZZ, 2001 in 2002, MZZ (2002a), MZZ (2003).

V dvanajstih letih samostojnosti je Slovenija vzpostavila 51 diplomatsko-konzularnih misij po vsem svetu. Izmed vseh diplomatskih misij, ima Slovenija 36 veleposlaništev. Tri veleposlaništva še ne delujejo in bodo v kratkem začela delovati: v Bukarešti, Pretorii in Kijevu. Poleg tega ima Slovenija šest stalnih misij (pri OVSE na Dunaju, EU in NATU v Bruslju) ter stalnih predstavništev (pri Svetu Evrope v Strasbourgu) in misij (pri uradu OZN v Ženevi in New Yorku) ter devet generalnih konzulatov.⁴ RS ima še 52 častnih konzulatov ali konzulatov, ki jih vodijo tuji državljani z nazivom častni generalni konzul. Deset konzulatov je v postopku odpiranja. Njihova naloga je predvsem gospodarska promocija Slovenije (Poročilo MZZ, 2002: 345; Luskovec, 2002: 20).

Iz tabele 6 je razvidno, da je Slovenija sledila kriterijem omenjenim v prvem delu tega poglavja. Diplomatske misije delujejo v vseh sosednjih državah, v vseh državah Evropske unije razen Luksemburga, v državah članicah Varnostnega sveta OZN, v državah bivše skupne države in v državah, kjer živijo slovenski izseljenci (Argentina, Kanada in Avstralija).

Če si pogledamo nedavno odprta slovenska veleposlaništva lahko ugotovimo, da je bilo odprtje nekaterih smiselno, drugih malo manj. Na primer veleposlaništvo v Beogradu je bilo zaradi tesne povezanosti obeh držav neizogibno potrebno. Odprlo se ni le zaradi političnih razlogov in potreb državljanov obeh držav, ampak tudi iz gospodarskih interesov. Drugače je morda z nekaterimi drugimi veleposlaništvami v državah, s katerimi Slovenija nima pomembnejših gospodarskih ali drugih stikov, ki bi narekovali njihovo odprtje (Luskovec, 2002: 20). Vendar pa je treba poudariti vlogo teh misij za nadaljnje vzpostavljanje gospodarskih stikov med državami. Eden takšnih primerov je bilo odprtje veleposlaništva v Dublinu, na Irskem. Pričakovati pa je, da se bo sodelovanje med državama okrepilo (Poročilo MZZ, 2001: 122; 2002: 106).

Kot je bilo že omenjeno pri predstavitvi modela diplomatske mreže se je pri vzpostavljanju novih diplomatskih misij v tujini potrebno ozirati predvsem na interese zunanje politike, na razpoložljive vire in sredstva. Slovenija mora delovati selektivno, da bi dosegla optimalno razporeditev slovenske prisotnosti v tujini. Globalna zunanje

⁴ Generalne konzulate ima Slovenija v Celovcu, Podgorici, Splitu, Strasbourgu, Trstu, Monoštru, New Yorku, Clevelandu in Münchnu.

politična usmeritev mora vsebovati različna merila, ki zajemajo predvsem naslednje elemente (Bučar, 1992: 487):

- ♦ sodelovanje z najpomembnejšimi subjekti v organizirani mednarodni skupnosti (različne mednarodne organizacije)
- ♦ sodelovanje z globalno in regionalno najpomembnejšimi varnostno-političnimi subjekti (stalne članice VS OZN, regionalni hegemoni, sosednje države)
- ♦ razpršeno gospodarsko sodelovanje s ciljem pokrivanja različnih regij (npr. celih kontinentov ali regij kot so Vzhodna Evropa, Latinska Amerika, Arabski svet, Bližnji vzhod)
- ♦ sodelovanje s tehnološko najbolj razvitimi državami in tistimi, s katerimi smo imeli doslej najintenzivnejše stike, s posebnim poudarkom na perspektivno zanimivih trgih, ter tistih, na katerih najlaže prodremo z obstoječimi primerjalnimi prednostmi
- ♦ tesnejše sodelovanje na področjih, pri katerih ima Slovenija interes zaradi skrbi za izseljence, zdomce in manjšine.

8. PRISPEVEK DIPLOMATSKIH MISIJ K UREJANJU ODNOSOV RS S SVETOM

Odnosi z državami, kjer delujejo diplomatske misije RS so na visoki diplomatski ravni. Ne le okrepitev političnega dialoga, temveč tudi gospodarsko sodelovanje je za majhno državo kot je Slovenija izrednega pomena.

V tem poglavju bo predstavljeno kako delujejo in kako uspešne so diplomatske misije RS po posameznih regijah oziroma pri posameznih mednarodnih organizacijah in kje bi morali prisotnost naših diplomatov še okrepiti. Podatki so pridobljeni iz Letnih poročil MZZ, intervjujev na MZZ in dokumentov, ki vsebujejo strateške usmeritve slovenske zunanje politike in so bili že omenjeni.

8.1. DIPLOMATSKE MISIJE PO POSAMEZNIH REGIJAH

8.1.1. Diplomatske misije v sosednjih državah

Diplomatske misije v sosednjih državah so uspešne, saj so odnosi Slovenije s sosednjimi državami prijateljski in poglobljeni. Poleg tega se uresničujejo razni čezmejni projekti. Sodelovanje se krepi s političnimi dialogi, odprta vprašanja se dokaj uspešno rešujejo sproti na rednih srečanjih, izjema je meja s Hrvaško. Sosednje države

so hkrati tudi najpomembnejše gospodarske partnerice Slovenije, zato je vloga ekonomskih svetovalcev, ki delujejo po diplomatskih misijah RS izrednega pomena. Poleg tega je uspešno sodelovanje na področju notranjih zadev, preprečevanju ilegalnih migracij in uresničevanju izvedbenega načrta za vzpostavitev Schengenske meje.⁵ Preko diplomatskih misij RS se rešuje tudi manjšinska problematika. Z Ustavo je določena skrb za Slovence v zamejstvu, ki mora biti stalnica naše zunanje politike, vgrajena v vsa področja sodelovanja s sosednjimi državami.

8.1.2. Diplomatske misije v ostalih evropskih državah

Od vseh diplomatskih misij ima Slovenija 37 misij znotraj evropskega kontinenta. Dvostransko sodelovanje s posameznimi evropskimi državami je razgibano in razvejano, vzrok temu pa gre pripisati ravno delovanju tolikšnega števila diplomatskih misij v teh državah.⁶ Slovenija ima na evropskem kontinentu dobro razpredeno mrežo diplomatskih misij, čeprav ob osamosvojitvi Slovenije ni nihče razmišljal, da bi bilo treba v vseh državah EU odpreti diplomatsko-konzularna predstavništva. Danes je Slovenija že uresničila cilj naše zunanje politike in sicer imeti veleposlanštva v vseh državah članicah Evropske unije razen v Luksemburgu.

Čeprav se zdi, da po vstopu v EU ne bo več potrebno imeti v državah članicah svojih diplomatskih misij, je dejstvo ravno nasprotno. Po raziskavi 14 nemških bilateralnih misij v državah članicah EU, so misije v teh državah še vedno izrednega pomena za državo pošiljateljico, čeprav so se njihove naloge bistveno spremenile. Združevanje Evrope ima močan vpliv na meddržavno sodelovanje med članicami EU. Zadeve skupnega interesa nenehno naraščajo, poleg tega je več stikov med voditelji držav, vlad in zunanjimi ministri. Zaradi sodelovanja držav članic EU v skupnih institucijah, so formalna pogajanja diplomatov in komuniciranje preko uradnih pisem zgubila na pomenu. Pretok informacij je zaradi modernih tehnologij veliko večji, s tem pa se je vloga veleposlanikov spremenila (Paschke, 2000).

Danes se poleg bilateralne in multilateralne diplomacije v državah članicah EU razvija nova vrsta in sicer t.i. 'Evropska diplomacija', ki postaja vse bolj javna. Poleg ostalih tradicionalnih diplomatskih nalog na pomenu vse bolj pridobivajo stiki z javnostjo. Diplomatske misije v državah članicah EU morajo predstavljati javnosti v

⁵ Schengenska meja je zunanja meja schengenskega območja, na kateri se izvaja poostren nadzor v imenu vseh držav podpisnic Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma. (To so države članice Evropske unije, razen Velike Britanije in Irske, poleg teh držav pa tudi Norveška in Islandija.)

⁶ V evropskih državah deluje 68% vseh diplomatskih misij Republike Slovenije.

državi sprejemnici kakšna so stališča države pošiljateljice in kaj skuša ta država doseči v procesu integracije. Poleg tradicionalnih nalog, predvsem zaščite interesov državljanov lastne države, se morajo diplomatske misije znotraj držav članic EU ukvarjati predvsem s promocijo lastne države kot atraktivne za investicije in posle, ohranjanjem kulturnih stikov z Evropskimi narodi, promocijo lastnega jezika in visokega šolstva (Paschke, 2000).

Po vstopu Slovenije v EU bo potrebno reorganizirati delo na misijah po državah članicah. Poleg tega bo potrebno zagotoviti strokovnjake, ki se bodo ukvarjali le s spremljanjem tekočih zadev EU. Že sedaj se na MZZ in na posameznih diplomatskih misijah pripravljajo na določene spremembe zaradi polnopravnega članstva v EU. Predvideva se, da bistvenih zapletov pri prilagajanju diplomatskih misij novim okoliščinam ne bo.

Odnosi z evropskimi državami so tradicionalno dobri. Dobro je tudi sodelovanje na regionalni ravni, npr. s Furlanijo Julijsko krajino, Bavarsko in Flandrijo. Najpomembnejši gospodarski partnerici izmed držav EU sta še vedno Nemčija in Francija. Pomembne gospodarske partnerice Slovenije pa so tudi države nekdanje Jugoslavije, saj je 18% našega celotnega izvoza usmerjen na Balkan. Politični odnosi med temi državami so se stabilizirali in Slovenija ima veleposlaništva v vseh državah nekdanje skupne države.

Odnosi z državami Severne Evrope so se še okrepili po turneji zunanjega ministra Rupla po Baltskih državah in Skandinaviji. Na novo se je odprlo veleposlaništvo v Helsinkih, Finska pa bo v Ljubljani recipročno odprla veleposlaništvo v letu 2004. Ne smemo pa pozabiti na tri Baltske države, ki so potencialne gospodarske partnerice Slovenije.

Slovenija tradicionalno dobro sodeluje tudi z državami srednje Evrope, predvsem zaradi skupnih interesov. V letu 2002 je Slovenija gostila srečanje predsednikov srednjeevropskih držav. V kratkem načrtujemo odprtje novega veleposlaništva v Bukarešti. Na gospodarskem področju je potrebno omeniti predvsem naraščanje gospodarskega sodelovanja s Slovaško, kar je posledica odprtja Veleposlaništva v Bratislavi. S tem se je dokazalo, da je bilo odprtje upravičeno. Poleg tega je Slovenija vedno gojila kar najintenzivnejše odnose z državami, ki so ji blizu geografsko in jezikovno (slovanske države) in s katerimi ima skupno kulturo in tradicijo.

Glede na opredeljene prioritete in predvsem finančne možnosti namerava Slovenija do vključitve v EU odpreti še dve veleposlaništvi in sicer v Romuniji in Ukrajini.

Sodelovanje z Rusko federacijo in skupnostjo neodvisnih držav se krepi. Še posebej dobro Slovenija sodeluje z Rusijo, saj tja veliko izvažata. Z Rusijo je gospodarsko sodelovanje že dobro utečeno, medtem ko je z Ukrajino, Moldavijo in ostalimi državami tega področja še veliko priložnosti za gospodarsko sodelovanje. Veliko je obiskov naših gospodarskih delegacij. Slovenija stalnih diplomatskih misij v teh državah nima, razen v Ruski federaciji, zato bi bilo potrebno načrtovati širitev diplomatske mreže tudi v to regijo. V sodelovanju z GZS bi lahko vzpostavili vsaj mrežo gospodarskih predstavništva v teh državah.

Od evropskih diplomatskih misij je potrebno poudariti posebno vlogo dveh veleposlaništev: Veleposlaništva RS na Dunaju in Veleposlaništva RS v Parizu. Veleposlaništvo na Dunaju predstavlja RS tudi pri Mednarodni agenciji za jedrsko energijo (IAEA), Uradu Združenih narodov na Dunaju (UNOV), Pripravljalni komisiji za organizacijo sporazuma o celoviti prepovedi jedrskih poskusov (CTBTO), Organizaciji OZN za industrijski razvoj (UNIDO) in pri Mednarodnem centru za razvoj migracijske politike (ICMPD). Veleposlaništvo je sodelovalo v neformalnih posvetovanjih, pripravljalnih sestankih in formalnih zasedanjih delovnih teles teh mednarodnih organizacij iz sistema OZN s sedežem na Dunaju.

Veleposlaništvo v Parizu zastopa Slovenijo pri mednarodni organizaciji UNESCO. Redno sodeluje na sestankih treh skupin znotraj UNESCA, in sicer: II. elektoralne skupine, skupine frankofonskih držav in skupine držav EU in kandidatk.

8.1.3. Diplomatski misiji v Severni Ameriki (ZDA in Kanada)

Diplomatska misija v Washingtonu odlično opravlja svoje delo in poleg ZDA zastopa tudi Mehiko. V zadnjem času je imela misija precej dela s političnim lobiranjem in iskanjem podpore Sloveniji v ZDA pri vključevanju v zvezo NATO. Dvostranski politični odnosi med državama so bili osredotočeni na to ključno zunanjepolitično nalogo Slovenije. Gospodarsko sodelovanje med državama je kar dobro, vendar investicijska menjava ostaja zgolj simbolična. Potrebno pa je omeniti, da se je v zadnjem času povečalo število ameriških turistov v Sloveniji. Morda je to posledica obiska predsednika Busha v Sloveniji in večjega pojavljanja naše države v medijih.

Politični odnosi med RS in Kanado so odlični in med državama ni odprtih vprašanj. Obstajajo poglobljeni dvostranski stiki, vendar pa je obseg blagovne menjave med državama relativno skromen, kljub temu da diplomatska misija dobro opravlja svoje delo. Poleg tega je v Kanadi prisotna Slovenska skupnost, ki je dobro organizirana in

dejavna na mnogih področjih. RS je preko veleposlaništva v Ottawi dodatno poglobila stike z vsemi slovenskimi organizacijami in društvi.

8.1.4. Diplomatske misije v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki in Pacifiku

MZZ si v skladu z usmeritvami slovenske zunanje politike in skladno z njenimi možnostmi prizadeva za ohranjanje dosežene ravni dvostranskih odnosov z državami Afrike, Azije, Latinske Amerike in Pacifika. Prizadeva si za poglobljanje stikov s pomembnimi državami za Slovenijo, ali pa s tistimi, ki bi lahko postale pomembne iz političnih ali gospodarskih razlogov. Upoštevalo se je predvsem prednostne cilje in usmeritve naše zunanje politike, poleg tega tudi proces globalizacije, posebno politično in gospodarsko težo posameznih držav, povezovalne procese v regijah, obstoj slovenskih skupnosti v posameznih državah in pripravljenost posameznih držav za sodelovanje z našo državo. MZZ si v tem okviru prizadeva za racionalizacijo in določeno krepitev, obenem pa tudi za širitev mreže naših diplomatskih misij, prav tako pa tudi za to, da bi čimveč držav odprlo svoje diplomatske misije v Sloveniji.

Po vstopu v EU bi lahko zaprosili katerokoli drugo članico, ki ima v neki državi teh delov sveta diplomatsko misijo za zaščito naših državljanov. Vendar pa vseh ostalih funkcij kot so gospodarska promocija naše države, pospeševanje in razvijanje prijateljskih odnosov med državama, uveljavljanje stališč in interesov RS te diplomatske misije ne izvajajo. V tem oziru so še vedno ključnega pomena lastna diplomatska predstavništva.

♦ *Afrika*: dvostransko sodelovanje z državami Afrike je ostalo omejeno na severni rob celine. Edino veleposlaništvo, ki ga Slovenija ima na tem kontinentu je veleposlaništvo RS v Kairu, Egipt. Nerezidenčno pokriva še Savdsko Arabijo, Kuvajt, Katar, Združene arabske Emirate in Jordanijo. Na to veleposlaništvo se obračajo prosilci za vizume iz mnogih držav Afrike in Bližnjega vzhoda. Smiselno za Slovenijo bi bilo odpreti vsaj še dva veleposlaništva na afriški celini, npr. v Keniji za osrednji del in v Republiki Južni Afriki. Zaradi slabše zastopanosti Slovenije na afriškem kontinentu, bi bilo odprtje teh dveh misij nujno potrebno. Odločeno je, da se vzpostavi veleposlaništvo v Pretorii v Južni Afriki, a zaenkrat še ne deluje.

Z mnogo državami tega področja Slovenija še nima vzpostavljenih bilateralnih diplomatskih odnosov, stike z njimi ima le v okviru multilateralnih mednarodnih organizacij, konferenc, ipd. Z Egiptom ima RS dobre dvostranske odnose, ki se neprestano nadgrajujejo, še posebej na področju gospodarskega sodelovanja. Maroko se

pokriva nerezidenčno iz Lizbone. Odnosi med državama so dobri in brez odprtih vprašanj.

♦ *Azija*: Na azijskem kontinentu ima RS pet veleposlaništev, v Indiji, Iranu, Izraelu, na Japonskem in Kitajskem. Okrepljeni so odnosi s Kitajsko, velik napredek je dosežen na gospodarskem področju, saj se je slovenski izvoz na Kitajsko povečal za 157% in dosegel rekordnih 30 milijonov ameriških dolarjev. S pomočjo veleposlaništva v Pekingu se je prisotnost slovenskih podjetij na Kitajskem močno povečala. Poleg tega se je odprlo veleposlaništvo v Indiji, kar bo tudi po zagotovilih indijske strani pomembno prispevalo h krepitvi političnega dialoga, povečevanju gospodarskih in vseh drugih oblik sodelovanja. Zaenkrat to veleposlaništvo deluje na ravni začasnega odpravnika poslov. Gospodarsko sodelovanje je trenutno še skromno, vendar ga bo veleposlaništvo pospešilo.

Odnosi z Japonsko potekajo v ustaljenem okviru. Japonska ni toliko zainteresirana za sodelovanje s Slovenijo, čeprav v Tokiu deluje naše veleposlaništvo. Velik napredek je dosežen pri gospodarskem sodelovanju z Iranom, saj se je v lanskem letu izvoz povečal za 104%. Ta trg ostaja eden najpomembnejših slovenskih neevropskih izvoznih trgov. Pomembno je tudi sodelovanje z Iranom v znanosti, kulturi in izobraževanju. Sodelovanje z Izraelom je prijateljsko, sodelovanje z Palestinsko avtonomno oblastjo pa na skromni ravni. Od azijskih držav se je v zadnjem času povečal izvoz Slovenije v Južno Korejo, ni pa zaenkrat še potrebe po stalni diplomatski misiji v tej državi.

♦ *Latinska Amerika*: Na splošno se je gospodarsko sodelovanje s to regijo zmanjšalo, morda zaradi premalo predstavništva naše države v Južni Ameriki. Slovenija od držav s tega območja največ sodeluje z Argentino, zlasti zaradi tradicionalnih vezi, kot posledica dejstva, da živi v Argentini približno 30.000 Slovencev. Zanimanje Argentine za Slovenijo se je povečalo po podpisu pogodbe o pristopu k EU in povabilu v zvezo NATO. Veliko vlogo pri navezovanju stikov in gospodarskega sodelovanja ima poleg veleposlaništva v Buenos Airesu tudi latinskoameriško-slovenska gospodarska zbornica. Med naloge veleposlaništva spada tudi skrb za Slovence, ki živijo v Argentini. Na primer, ob gospodarski in socialni krizi, je veleposlaništvo ob rednih posvetovanjih z vsemi slovenskimi organizacijami v Argentini vse leto najbolj socialno ogroženim posameznikom izplačevala enkratno finančno pomoč.

V Braziliji, največji državi te regije, Slovenija nima veleposlaništva, temveč le en generalni in en častni konzulat. Trenutno Brazilijo pokriva slovenska misija pri OZN v New Yorku, vendar bi bili stiki med državama tesnejši, če bi tam rezidenčno delovalo

naše veleposlaništvo. Interesov za sodelovanje je veliko, predvsem odkar je bil na obisku v Sloveniji brazilski minister za znanost in tehnologijo. Brazilski gospodarstveniki so pokazali velik interes za Luko Koper. Vredno bi bilo razmisliti o odprtju novega veleposlaništva v Braziliji, saj bi se sodelovanje med državama okrepilo.

Z nekaterimi ostalimi državami regije – s Čilom, Urugvajem, Mehiko in Kubo, Slovenija sodeluje predvsem v multilateralnih organizacijah in interesnih skupinah. S Kubo smo podpisali osnutek sporazuma o znanstveno-tehnološkem sodelovanju. Kubanska stran se zelo zanima za podpis že parafiranih sporazumov o spodbujanju in zaščiti naložb ter gospodarskem sodelovanju. Trenutno je predstavništvo Slovenije za Kubo v okviru diplomatske misije v Španiji. Zanimivo bi bilo imeti rezidenčno veleposlaništvo na Kubi, predvsem zaradi gospodarskega sodelovanja, saj bi lahko slovenski proizvajalci prodajali svoje izdelke na trg, ki ni zahteven. Poleg gospodarskega sodelovanja, bi se okrepilo tudi politično sodelovanje med državama. Slovenija bi z veleposlaništva v Havani lahko pokrivala celotno karibsko regijo, ki se združuje v skupnost držav CARICOM. Kuba je izredno dejavna v tej skupnosti. Pojavila se je tudi potreba po veleposlaništvu v Mehiki. Trenutno je trgovinska menjava med državama na simbolni ravni, vendar je Mehika vseeno druga najpomembnejša slovenska trgovinska partnerica v Latinski Ameriki, takoj za Brazilijo in celo pred Argentino.

♦ *Pacifik*: Slovenija nima velikega interesa v tej regiji že zaradi velike oddaljenosti. Edino veleposlaništvo, ki ga tam imamo, je v Avstraliji. Odnosi z njo so dobri, v trgovinski menjavi ima Slovenija celo presežek. Veleposlaništvo v Canberri je dejavno pri ohranjanju slovenskih skupnosti in društev.

8.2. MISIJE PRI MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH

8.2.1. Stalna misija pri EU v Bruslju

Slovenija je končala pogajanja z Evropsko Unijo v Kopenhavnu decembra 2002. Štiri mesece kasneje, 16. aprila 2003, so države kandidatke, med njimi tudi Slovenija, v Atenah podpisale pristopne pogodbe k EU. Slovenija se od takrat intenzivno pripravlja na vstop v Evropsko unijo, maja 2004, tudi tako, da razmišlja o nujnih spremembah v delovanju svoje diplomatske misije v Bruslju. Zaradi veliko večjega obsega dela in številnih nalog, ki jih prinaša že vpetost v delo večine skupnih institucij še pred formalnim članstvom, bo nujno okrepiti predvsem tisto vejo slovenske diplomacije, ki se v Bruslju srečuje z raznovrstnimi zahtevami organov Unije, med njimi poleg

delovnih skupin evropske komisije tudi številnih odborov in podobnih oblik delovanja evropskega parlamenta in ministrskega sveta. Že v letošnjem letu se bo zelo povečalo število slovenskih diplomatov v naši misiji pri EU (Žitko, 2002: 5).

Spremenjene okoliščine so že pripeljale tudi do preimenovanja misije v predstavništvo, vendar naj bi to formalno uveljavili šele z vstopom v Unijo. Okvirno so določili, da nas bo čez čas pri bruseljskih ustanovah zastopalo kar 40 diplomatov, tem pa bo pomagalo še 16 administrativnih in drugih sodelavcev za tehnično podporo. V primerjavi s sedanjo zasedenostjo misije pri EU, ki šteje 12 diplomatov in tri tehnične sodelavce, je to že na prvi pogled povečanje, ki seveda prinaša tudi nove stroške. Vendar pa je stalna diplomatska misija pri EU specifično predstavništvo države in ni primerljivo z drugimi diplomatskimi predstavništvi, zato bo tudi veliko večje od ostalih. Kar se tiče zaposlenega osebja na tej misiji, bodo zaradi zapletene organiziranosti EU na bolj specializiranih področjih, razni izvedenci bolj koristni kot pa običajni diplomati z zunanjega ministrstva (Žitko, 2002:5).

8.2.2. Stalna misija RS pri zvezi NATO v Bruslju

Glavna naloga misije RS pri zvezi NATO je bilo zavzemanje za prejem povabila za članstvo v tej organizaciji. Za boljšo pripravljenost in utrditev svoje pozicije kot bodoča članica NATA je Slovenija dodatno okrepila dvostranske dejavnosti z državami članicami in okrepila stike z visokimi predstavniki NATA v Bruslju. Podobno kot misija pri EU, bo morala tudi ta stalna misija povečati število osebja na misiji in razširiti delovno področje.

8.2.3. Stalni misiji pri OZN New York in Uradu OZN Ženeva

Slovenija je po razglasitvi samostojnosti potrebovala skoraj eno leto, da je bila sprejeta v OZN in tako tudi formalno postala del mednarodne skupnosti. Sprva je Slovenija leta 1992 svoje delovanje znotraj OZN začejala v tretji skupini, kjer je bila vse do leta 1995 oziroma do podpisa Daytonskega sporazuma, ki je stabiliziral regijo. Do leta 1996 si je naša država neuspešno prizadevala za vključitev v zahodnoevropsko regionalno skupino, leta 1996 pa je od te politike odstopila in se vključila v vzhodnoevropsko skupino. V obdobju 1998-99 je Slovenija spadala v najpomembnejšo skupino držav članic OZN, saj je bila izvoljena za nestalno članico varnostnega sveta (Bohte, 2002).

Na splošno lahko rečemo, da je diplomatska misija Republike Slovenije pri OZN v New Yorku izredno uspešna, saj Slovenija dejavno sodeluje na mnogih področjih. Na delovanje OZN so v zadnjem času predvsem vplivali boj proti mednarodnemu terorizmu, vprašanja varnosti in grožnje, ki izhajajo iz možne uporabe orožja. Osrednja tema delovanja je bilo dogajanje v Afganistanu, Bližnjem vzhodu in Iraku. Slovenska diplomatska misija je odlično opravljala svojo nalogo zastopanja naše države v tej organizaciji in se pokazala kot zanesljiva partnerka pri zavzemanju za mirno reševanje sporov.

Stalna misija OZN v Ženevi in pri ostalih mednarodnih organizacijah s sedežem v Ženevi, je v lanskem letu predvsem v okvirih celovitosti vodenja zunanje politike poskrbela za usklajevanje dejavnosti Slovenije v STO. Takšna potreba se je pokazala v nekaj primerih dejavnosti Slovenije v okviru STO, predvsem za varstvo slovenskih gospodarskih interesov na določenih tujih trgih in pri novem krogu trgovinskih pogajanj t.i. Razvojne agende iz Dohe.⁷ Preko te diplomatske misije je MZZ spremljalo dejavnosti in projekte STO pri prvi fazi novega kroga pogajanj STO in kadar je bilo potrebno tudi sodelovalo z Ministrstvom za gospodarstvo, ki je pristojno za vodenje in usklajevanje pogajanj v okviru STO.

8.2.4. Stalna misija pri OVSE na Dunaju

OVSE je ustanova evropske in svetovne varnosti.⁸ Težišče delovanja so misije na terenu. Slovenija vsestransko spremlja dejavnosti OVSE in se vanje dejavno vključuje. Težišče pozornosti naše diplomatske misije, pri tej organizaciji, je bilo predvsem na obravnavanju vprašanj z območja JVE. Stalna misija pri OVSE na Dunaju je dejavno sodelovala pri pripravah dokumentov, ki so bili sprejeti na ministrskem sestanku v Portu. Ena glavnih dejavnosti misije je bilo zbiranje podpore glede odločitve Ministrskega sveta OVSE v Portu o predsedovanju Slovenije OVSE v letu 2005. Slovenija je namreč že na vrhu v Istanbulu, novembra 1999, izrazila pripravljenost, da prevzame predsedovanje tej organizaciji.

⁷ Razvojna agenda iz Dohe je nov svetovni trgovinski načrt, ki je bil sprejet na 4. ministrski konferenci STO v Dohi, Katar, novembra 2001.

⁸ OVSE – Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi je transatlantska institucija, ki združuje 55 držav iz Evrope, osrednje Azije in Severne Amerike, in izvaja preventivno diplomacijo. Razvila se je na osnovi procesa Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi kot primarni instrument za čim hitrejšo odkrivanje potencialnih kriznih žarišč, preprečevanje konfliktov, krizni management in vzpostavljanje oblasti v državah po koncu konfliktov. (http://osce.org/general/gen_info.htm)

8.2.5. Stalno predstavništvo pri Svetu Evrope, Strasbourg

Slovenija v okviru Sveta Evrope dejavno sodeluje na vseh področjih medvladne dejavnosti. Na tej diplomatski misiji deluje nekaj izredno uspešnih predstavnikov, saj so bili štirje izmed njih izvoljeni na pomembne funkcije v posamezne odbore.⁹ Stalna predstavnica RS pri SE veleposlanica Darja Lavtižar Bebler je bila imenovana za predsedujočo Poročevalske skupine Odbora ministrskih namestnikov za socialna in zdravstvena vprašanja. Ta poročevalska skupina je ena najpomembnejših, zaradi ključne vloge SE na področju socialne kohezije v državah članicah.

V pregledu delovanja diplomatskih misij po posameznih državah in mednarodnih organizacijah, smo prišli do ugotovitve, da je Slovenija, razen na evropskem kontinentu, zelo slabo zastopana. Pri vzpostavitvi mreže diplomatskih misij, je naša država sicer sledila kriterijem za razvoj mreže, vendar se je izkazalo, da bi bilo potrebno te kriterije še dopolniti. Svojo diplomatsko mrežo bi morali razširiti v Afriki, Aziji in prav tako Južni Ameriki. Na razvijajočih se trgih bi bilo vredno poiskati ključne gospodarske partnerje in vzpostaviti prepoznavnost kakovostnih slovenskih proizvodov. Vendar pa se mnogi sprašujejo o smiselnosti npr. širjenja diplomatske mreže v zgoraj omenjene dele sveta. Slovenija bi si za navezovanje stikov s temi državami omislila drugačne oblike sodelovanja, ne le širjenje mreže diplomatskih misij. Neizkoriščena možnost so t.i. »leteči ambasadorji«, ki bi bili na delu v ministrstvu in bi spremljali razvoj in dogajanja določenih držav ter občasno in po potrebi odhajali tja. Tako bi pokrivali tudi oddaljene države ali skupine držav, katerih stalni veleposlaniki bi bili. To možnost je doslej uspešno uporabila Malta, ki kar 16 držav pokriva na takšen način. (Čačinovič, 1998: 118)

Zaradi omejenih materialnih sredstev in strokovno usposobljenih kadrov, bi bile za Slovenijo zanimive druge možnosti navezovanja stikov, zastopanja in predstavljanja v teh državah. Alternative stalnim diplomatsko-konzularnim predstavništvom v tujini so lahko:

- ♦ slovensko diplomatsko-konzularno predstavništvo v določeni državi pokriva več držav skupaj (vse države se morajo s tem strinjati)
- ♦ funkcijo predstavljanja lahko delno prevzamejo gospodarska ali trgovinska predstavništva

- ♦ za zastopanje bi pooblastili tujo državo, ki ima že vzpostavljeno diplomatsko-konzularno predstavništvo v določeni državi
- ♦ za zastopanje bi pooblastili predstavnika tretje države, da predstavlja našo državo v državi, v kateri naša država nima diplomatsko-konzularnega predstavništva
- ♦ imenovanje častnih konzulov
- ♦ imenovanje svojih predstavnikov, ki delujejo kot nerezidenčni veleposlaniki

To so le alternativne rešitve, o katerih bi morali razmisliti načrtovalci mreže diplomatskih misij in zunanje politike naše države. Poleg tega, bi se morali ozirati na izkušnje drugih majhnih držav, ki so podobne Sloveniji. V tem poglavju je bilo predstavljeno delovanje diplomatskih misij RS, v naslednjem pa bo narejena primerjava mrež diplomatskih misij nekaterih drugih majhnih držav s slovensko.

9. PRIMERJAVA Z RAZŠIRJENOSTJO DIPLOMATSKE MREŽE DRUGIH MAJHNIH EVROPSKIH DRŽAV

Za razumevanje slovenskih zunanjepolitičnih možnosti in omejitev, si moramo ogledati primere organiziranja diplomatskih mrež nekaterih podobnih majhnih evropskih držav. Če želimo primerjati organiziranost diplomacije majhnih držav, moramo najprej definirati pojem majhne države. Rothstein (Benko 1997a: 250) opredeli majhno državo: »Majhna država je tista, ki spozna(va), da ne more doseči svoje varnosti z zmogljivostmi, s katerimi razpolaga, marveč se mora v osnovi opreti na moč drugih držav, institucij, procesov in razvoja. Spoznanje kake majhne države, da se ne more opreti na svoje lastne zmogljivosti, more ali pa mora biti priznano tudi od drugih držav, ki posegajo v mednarodno politiko.« Majhno državo nekateri avtorji opredeljujejo kot tisto, ki ima do 10 milijonov prebivalcev in velikost ozemlja do 100.000 km².¹⁰ Petrič (1996: 878) meni, da je posebne značilnosti zunanje politike majhnih držav treba upoštevati pri načrtovanju in izvajanju zunanje politike vsake male države, če naj bodo cilji njene zunanje politike ustrezni razpoložljivim sredstvom in možnostim, sredstva in metode pa izbrane racionalno. Zunanja politika, katere cilji niso usklajeni z

⁹ Drago Kos je bil izvoljen za predsednika Skupine držav proti korupciji, Peter Jambreč za predstavnika RS v Evropski komisiji za demokracijo prek pravne ureditve, Alenka Puhar za predstavnicu RS v Evropski komisiji proti rasizmu in nestrpnosti, Roman Jakič pa za predsednika Odbora za politične zadeve).

¹⁰ Pod pojmom male evropske države so mišljene države, ki leže na evropskem kontinentu in imajo med 1-10 milijonov prebivalcev in velikost teritorija 10.000 in 100.000 km². Različni avtorji uporabljajo različne definicije malih držav. Npr. Vital (1967) uporablja kriterij 10-15 milijonov prebivalcev, prav tako Barston (1973). Clarke in Payne (1987) uporabljata kriterij populacije 1 milijon prebivalcev ali manj. Bray in Packer (1993) uporabljata kriterij 1,5 milijona prebivalcev. V našem primeru bo uporabljena definicija majhne države, ki jo uporablja Senjur (1993): 1-10 milijonov prebivalcev ter velikost teritorija med 10.000 in 100.000 km².

razpoložljivimi sredstvi in možnostmi, je obsojena na težave in neuspehe. Vse to je potrebno upoštevati tudi pri funkcioniranju diplomatske mreže.

Ker je diplomacija organizacija s čvrstimi, togimi pravili delovanja je njena organiziranost in funkcioniranje podvrženo mednarodni komparativnosti in kompetitivnosti z v bistvu enakimi (po namenu, cilju in organiziranosti), a starejšimi, izkušenejšimi in uveljavljenimi diplomacijami. Za državo, kot je Slovenija, je bila pri vzpostavljanju in dopolnjevanju diplomatske mreže možna pravzaprav samo ena pot, in sicer, upoštevati izkušnje in znanje nekaterih drugih držav in jih ustrezno – modelsko, primerjalno in prirejeno uporabiti na svojem primeru.

Od drugih držav je potrebno pridobiti informacije, oziroma znanje, o njihovih organizacijskih zasnovah in izvedbah pri organiziranju zunanjih ministrstev ter diplomatskih misij po svetu. Te informacije so potrebne, da se pridobi zadostna količina znanja, primerjave med različnimi sistemi organiziranja in različnimi praktičnimi izvedbami enakih ali podobnih organizacijskih pristopov. Potrebno je opraviti primerjavo osnovnih objektivnih parametrov, ki opredeljujejo konkretno majhno državo, s parametri držav, katerih informacije in znanja uporabljajo majhne države kot izhodišče za odločanje o lastni organizacijski zasnovi. Na podlagi različnosti ali enakosti obeh sistemov se določijo osnove za odločanje o načinu lastne organizacije zunanjega ministrstva in mreže diplomatskih misij. Zbrane in predelane informacije ter organizacijsko znanje je potem nujno potrebno prirediti specifičnim značilnostim lastne države. Nikakor ni priporočljivo posnemati izkušnje drugih, praviloma večjih in starejših, na način, da se organizacijske zasnove in sheme zgolj 'pomanjšajo' na obseg naše države in nato enostavno 'transplantirajo'. To zagotovo povzroča motnje v funkcioniranju diplomacije kot organizacije (Jazbec, 1998a: 461).

Namen tega poglavja je primerjava mrež diplomatskih misij sedmih majhnih evropskih držav in Slovenije. Za primerjavo s Slovenijo smo izbrali vse tri Baltske države (Litvo, Latvijo in Estonijo), zaradi podobne zgodovinske izkušnje, kot jo je imela Slovenija in podobnega položaja v mednarodni skupnosti (vse so namreč tako kot Slovenija bodoče članice EU). Večinoma so te male države nekoč že doživele krizo svoje lastne državnosti ali pa državnosti sploh niso imele. Poleg diplomatskih mrež teh držav, si bomo pogledali še velikost diplomatske mreže Švice, Malte, Cipra in Irske. Irska je edina članica EU, Malta pa je prav tako bodoča članica. Švica je v tem oziru izjema, saj ni ne zdajšnja, ne bodoča članica EU. Za primerjavo pa smo jo vzeli, ker je ena izmed majhnih evropskih držav z dolgoletno diplomatsko tradicijo.

Če primerjamo države, vključene v raziskavo, med seboj, lahko hitro ugotovimo, da čeprav so majhne, se v bistvu kar precej razlikujejo med seboj. Ena izmed bistvenih razlik, na primer, med Švico ali Irsko in Baltskimi državami ter Slovenijo, je v času nastanka državnosti teh držav. Baltske države in Slovenija sodijo med tiste, ki so samostojne države šele dobro desetletje. Te države (Baltske države in Slovenija) so nastale z razpadom večnacionalnih držav (ideoloških imperijev), kar pomeni, da posamezni deli teh držav, praviloma nacionalno zaokroženi, niso imeli lastnih diplomatskih služb, temveč le diplomatske službe skupne države. Te nove majhne države, nastale po padcu berlinskega zidu, so bile tako postavljene pred nalogo ustanoviti svojo lastno diplomatsko organizacijo in se pri tem soočale z vrsto problemov. Najvažnejši so bili trije sklopi: finančni problemi, kadrovski resursi in organizacijski problemi. Poleg tega je šlo tudi za sociološke, organizacijske in jezikovne probleme. Švica in Irska se na primer nista soočali s takšnimi težavami, kot Baltske države in Slovenija, a se vseeno soočata z načrtovanjem razpredenosti svoje diplomatske mreže, da bi zadostili interesom svoje zunanje politike.

Nobena država, kar brez izjeme velja tudi za majhne, ne more brez diplomatske mreže v tujini. Tudi ob precejšnji meri racionalnosti število diplomatsko-konzularnih predstavništev skoraj ne more biti manjše od petindvajset do trideset. To število (25-30) dobimo že ob zelo racionalnem upoštevanju pravila, da mora evropska država imeti diplomatsko-konzularna predstavništva v:

- sosednjih državah (predvsem v teh državah so praviloma ne le veleposlaništva, ampak tudi konzulati);
- v najpomembnejših svetovnih centrih (npr. stalne članice Varnostnega Sveta OZN, sedeži mednarodnih organizacij in svetovna gospodarska središča)
- v državah članicah EU in NATO
- v državah, kjer živijo večje skupine njenih izseljencev
- upoštevati je potrebno še princip reciprocitete, ni pa to nujen pogoj.

(Jazbec, 1998a: 459)

Pa si pogledjmo, kako so tem kriterijem in kriterijem, v enem od prejšnjih poglavij omenjenega modela, zadostile posamezne države vključene v raziskavo. V tabeli 7i so prikazane diplomatske mreže sedmih majhnih evropskih držav in Slovenije:

Tabela 7: Razpredenost mreže veleposlaništev izbranih držav

VELEPOSLANIŠTVA	SLOV.	CIPER	ESTON.	IRSKA	LATV.	LITVA	MALTA	ŠVICA
Albanija, Tirana								+
Alžirija, Alžir							+ v	+
Arabski Emirati, Abu Dhabi								+
Argentina, Buenos Aires	+			+		+		+
Avstralija, Canberra	+	+		+			+	+
Avstrija, Dunaj	+	+	+	+	+	+	+	+
Bangladeš, Dhaka								+
Belgija, Bruselj	+	+	+	+	+	+	+	+
Belorusija, Minsk					+	+		
Bolgarija, Sofija		+					+ v	+
Bolivija, La Paz								+
Bosna in Her., Sarajevo	+						+ v	+
Braziliya, Brazilija								+
Ciper, Nikozija				+				+
Češka republika, Praga	+	+	+	+	+	+		+
Čile, Santiago								+
Danska, Koebenhavn	+		+	+	+	+	+	+
Egipt, Kairo	+	+		+		+	+	+
Ekvador, Quito								+
Estonija, Tallin				+	+	+		
Etiopija, Addis Ababa				+				+
Filipini, Manila								+
Finska, Helsinki	+	+	+	+	+	+		+
Francija, Pariz	+	+	+	+	+	+	+	+
Gana, Akkra								+
Grčija, Atene	+	+	+	+	+	+	+	+
Gruzija, Tbilisi								+
Gvatemala, Ciudad de Gvatemala								+
Hrvaška, Zagreb	+						+ v	+
Indija, New Delhi	+	+		+				+
Indonezija, Jakarta								+
Irak, Bagdad							+	
Iran, Teheran	+	+		+				+
Irska, Dublin	+	+	+				+ v	+
Italija, Rim	+	+	+	+	+	+	+	+
Izrael, Tel Aviv	+	+		+	+	+		+
Japonska, Tokio	+		+	+		+		+
JAR, Pretoria		+		+			+ v	+
Jordanija, Amman								+
Kanada, Ottawa	+			+	+	+		+
Kazahstan, Alma-Ata						+		
Kenija, Nairobi		+						+
Kitajska, Peking	+	+	+	+	+	+	+	+
Kolumbija, Bogota								+
Kongo, Kinšasa								+
Korea, Seul				+				+
Kostarika, San Jose								+
Kr. Saudske Arabije, Rijad				+			+	+
Kuba, Havana								+
Kuvajt, Kuvajt								+

VELEPOSLANIŠTVA	SLOV.	CIPER	ESTON.	IRSKA	LATV.	LITVA	MALTA	ŠVICA
Latvija, Riga			+			+		+
Libanon, Bejrut							+ v	+
Libija, Tripoli		+					+	+
Litva, Vilnius			+		+			
Luxemburg, Luxemburg				+				+
Madagaskar, Antananarivo								+
Madžarska, Budimpešta	+	+	+	+			+ v	+
Makedonija, Skopje	+							+
Malezija, Kuala Lumpur				+			+ v	+
Malta, Valletta								
Malteški viteški red							+ v	
Maroko, Rabat							+ v	+
Mehika, Mexico City		+		+				+
Mozambik, Maputo				+				+
Nigerija, Abuja				+				+
Nizozemska, Haag	+	+	+	+	+	+	+	+
Norveška, Oslo			+	+	+	+		+
Nova Zelandija, Wellington								+
Pakistan, Islamabad								+
Paragvaj, Asuncion								+
Peru, Lima								+
Poljska, Varšava	+		+	+	+	+		+
Portugalska, Lizbona	+	+	+	+	+	+		+
Romunija, Bukarešta							+ v	+
Ruanda, Kigali								+
Ruska feder., Moskva	+	+	+	+	+	+	+	+
Senegal, Dakar								+
Singapur, Singapur				+			+ v	+
Sirija, Damask		+						+
Slonokošč. obala, Abidjan								+
Slovaška, Bratislava	+			+				+
Slovenija, Ljubljana				+			+ v	+
Srbija in Črna gora, Beograd	+	+						+
Sudan, Khartum								+
Sveti Sedež, Vatikan	+			+		+	+ v	
Španija, Madrid	+	+	+	+	+	+	+	+
Šrilanka, Kolombo								+
Švedska, Stockholm	+	+	+	+	+	+	+	+
Švica, Bern	+			+				
Tajska, Bankok								+
Tanzanija, Dar-es-Salaam				+				+
Tunizija, Tunis							+	+
Turčija, Ankara	+		+	+		+	+ v	+
Uganda, Kempala				+				
Ukrajina, Kiev			+		+	+		+
Urugvaj, Montevideo								+
Uzbekistan, Taškent					+			+
Velika Britanija, London	+	+	+	+	+	+	+	+
Venezuela, Caracas								+
Vietnam, Hanoi								+
Zambija, Lusaka				+				

VELEPOSLANIŠTVA	SLOV.	CIPER	ESTON.	IRSKA	LATV.	LITVA	MALTA	ŠVICA
ZDA, Washington	+	+	+	+	+	+	+	+
Zimbabve, Harare								+
ZR Nemčija, Berlin	+	+	+	+	+	+	+	+
SKUPAJ	36	30	26	48	26	31	20	93

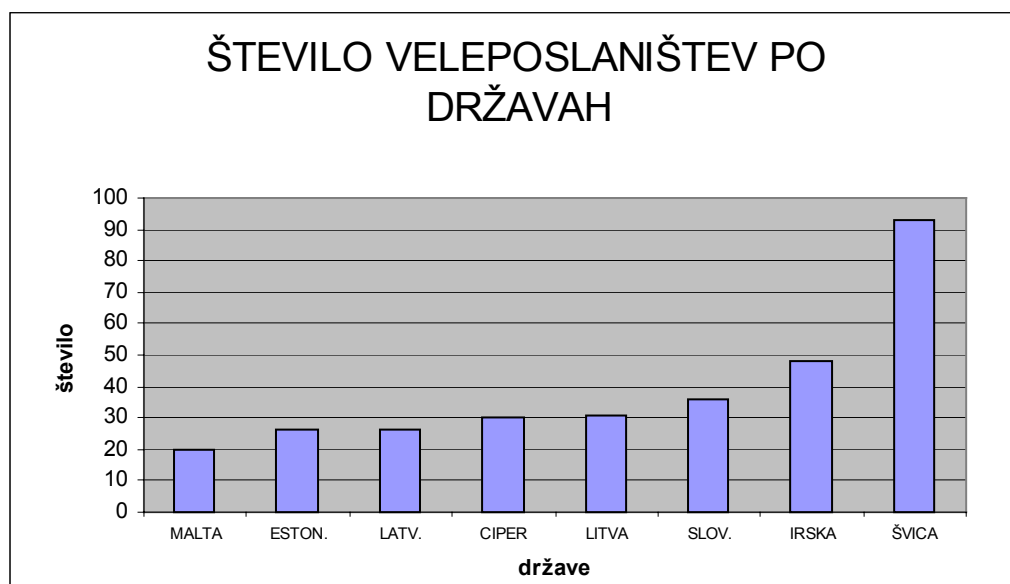
* Malta ima na MZZ v Valletti predstavništva za države (+ √): Alžirija, Turčija, Libanon, Romunija, Madž, Irska, Malezija, Slovenija, JAR, Maroko, BiH, Singapur, Bolgarija, Malt. red, Vatikan, Hrvaška.

* Litva: v Nemčiji eno veleposlaništvo, a dve pisarni: Bonn in Berlin.

* Latvija ima 3 veleposlaništva v Rigi: za Turčijo, Sv. Sedež in Malteški red

Viri: MZZ (2002a), MZZ (2003), Ciper (2003), Ciper (2003a), Ciper (2003b), Estonija (2003), Estonija (2003a), Irska (2003), Latvija (2003), Latvija (2003a) Litva (2003), Litva (2003a), Malta (2003), Malta (2003a), Švica (2003), Švica (2003a). Podatki za Estonijo: Kadri-Mai Rosenfeld, podatki za Litvo: Antanas Kudrotas, podatki za Švico: Rolf Frei.

Graf 1: Primerjava števila veleposlaništev izbranih držav

Vir: Tabela 7.

Kot je razvidno iz tabele 7 in grafa 1 ima Švica daleč največje število veleposlaništev, in sicer kar 93. Za njo sta Irska z 48 in Slovenija z 36. Sledijo Litva z 31 veleposlaništvi, Ciper s 30, Latvija in Estonija pa jih imata obe po 26. Malta je na zadnjem mestu z 20 veleposlaništvi zunaj države, predstavništva za 16 držav namreč delujejo kar v okviru MZZ Malte, v Valletti.

Iz tabele lahko ugotovimo, da obstajajo države, oziroma prestolnice, v katerih ima vseh sedem primerjanih držav diplomatsko misijo. To so na primer: Dunaj, Bruselj, Pariz, Atene, Rim, Peking, Haag, Moskva, Madrid, Stockholm, London, Washington in Berlin. To so najpomembnejši svetovni centri, kjer morajo biti prisotne diplomatske misije vsake države.

Pri vseh državah, vključenih v raziskavo, lahko opazimo, da so odprle misije v svojih sosednjih državah. Predvsem gre to pripisati dejstvu bližine, tesnejšemu sodelovanju in izboljševanju medsosedskih odnosov. Če si ogledamo tabelo 7, kmalu ugotovimo, da imajo države veleposlaništva odprta tam, kjer so interesi njihove države največji.

Slovenija bi si za zgled pri načrtovanju novih diplomatskih misij lahko vzela Švico ali pa Irsko. Za Slovenijo bi bilo sicer verjetno nedosegljivo, da bi dosegla tolikšno število diplomatskih misij kot ga ima Švica. Vendar lahko glede na to, kje imata Švica ali Irška odprta veleposlaništva, načrtuje nove misije. Na primer, eden takšnih primerov je Oslo na Norveškem. V razpredelnici vidimo, da imajo skoraj vse države, vključene v raziskavo, tam veleposlaništvo, razen Slovenije. V Oslu imajo veleposlaništva poleg Irske in Švice tudi vse tri Baltske države. Naslednji podoben primer je Kiev, Ukrajina, kjer imajo veleposlaništva Švica, Litva, Latvija in Estonija. Poleg teh bi bilo vredno razmisliti še o prestolnicah, kjer imata veleposlaništvi Švica in Irška, kot so na primer: Luksemburg, Malezija, Singapur, Tanzanija, Korea, Kraljevina Saudske Arabije, Mehika, Mozambik in Nigerija. Vendar pa kmalu ugotovimo, da Slovenija v teh državah nima velikih gospodarskih ali političnih interesov, morda le v Maleziji, Mehiki in Koreji, zato ne bi imelo smisla popolnoma posnemati teh dveh držav. Če vzamemo za primer Irsko, lahko ugotovimo, da je edina država iz raziskave, ki ima veleposlaništva v Ugandi in Zambiji. Še celo Švica, ki ima veliko bolj razpredeno mrežo diplomatskih misij, tam nima predstavništva. Očitno Irski glede na strategijo zunanje politike in druge interese ustreza, da ima v teh dveh državah diplomatski misiji.

Od evropskih držav, glede na druge države iz raziskave, Sloveniji manjkajo veleposlaništva v Bolgariji, Litvi, Latviji, Estoniji, Belorusiji, Albaniji, Luksemburgu, Norveški, Romuniji in Ukrajini. Kar se tiče afriških, azijskih in Latinsko-ameriških držav imata več veleposlaništev le Švica in Irška, ostale države so v teh predelih sveta še slabše zastopane kot Slovenija.

V spodnji tabeli 8 so za primerjavo prikazani statistični podatki posameznih držav vključenih v raziskavo.

Tabela 8: Statistični podatki posameznih držav vključenih v raziskavo

	SLOV.	CIPER	ESTON.	IRSKA	LATV.	LITVA	MALTA	ŠVICA
število veleposlaništev	36	30	26	48	26	31	20	93
prebivalstvo v mio	1.93	0.763	1.423	3.841	2.385	3.611	0.395	7.283
ozemlje v km ²	20253	9250	45226	70280	64589	65200	316	41290
BDP/ preb. v \$	12000	16000	10000	21600	7200	7300	14300	28600

Vir: CIA The World Factbook (2002).

Spodaj je izvedena hipotetična raziskava med številom prebivalstva in številom veleposlaništev, ki jih posamezna država ima. Na primer, kot po državah lahko izračunamo na koliko prebivalcev deluje en zdravnik, smo v tej raziskavi delili število prebivalcev določene države s številom veleposlaništev in prišli do številke koliko prebivalcev hipotetično zastopa na eno veleposlaništvo v izbranih državah.

Spodnja tabela prikazuje število prebivalcev na eno veleposlaništvo po posameznih izbranih državah.

Tabela 9: Število prebivalcev izbrane države glede na število veleposlaništev

	MALTA	CIPER	SLOV.	ESTON.	ŠVICA	IRSKA	LATV.	LITVA
število veleposlaništev	20	30	36	26	93	48	26	31
število prebivalcev	395000	763000	1930000	1423000	7283000	3841000	2385000	3611000
1 veleposlaništvo na število prebivalcev	19750	25433,3	53611,1	54730,8	78311,8	80020,8	91730,8	116484

Vir: CIA The World Factbook (2002), Tabela 7.

Slovenija je tudi kar se tega tiče v ospredju. Eno slovensko veleposlaništvo 'zastopa' približno 53000 ljudi. Boljšo zastopanost imata le Malta in Ciper, medtem ko, na primer, Švica glede na veliko število veleposlaništev v sorazmerju s številom prebivalstva, sploh nima dobre zastopanosti. Eno veleposlaništvo v sorazmerju s številom prebivalstva Švice pokriva 78000 ljudi. Najslabša je situacija v Litvi, ki tako rekoč z enim veleposlaništvom zastopa kar 116000 ljudi.

Iz te raziskave je moč razbrati, da ima Slovenija kar dobro razpredeno mrežo diplomatskih misij, oziroma veleposlaništev, glede na nekatere druge majhne evropske države. Pri načrtovanju novih veleposlaništev je smiselno preveriti stanje drugih držav, vendar pa se je v glavnem potrebno ozirati le na interese lastne države, v okviru prioritete zunanje politike.

10. ZAKLJUČEK

Ob nastopu suverenosti Slovenije, je bilo potrebno vzpostaviti lastno MZZ in mrežo diplomatskih misij v tujini. Jasno je bilo potrebno definirati organizacijski okvir delovanja slovenske diplomacije. Kot nekatere druge majhne države, se je tudi Slovenija, v tistem obdobju srečevala s težavami, kako zagotoviti potrebna finančna sredstva in dovolj izobraženo ter izkušeno osebje. Pri zagotovitvi sredstev za delovanje diplomatske mreže in iskanju primernih kadrov, je bilo možno do določene mere improvizirati, nikakor pa improviziranje ni bilo možno pri organizacijski zasnovi. Zato je bilo potrebno diplomatsko mrežo skrbno načrtovati in v skladu z nacionalnimi interesi razvijati ustrezno strategijo zunanje politike. Strategija je morala biti podkrepljena z ustreznimi dokumenti, ki so bili sprejeti s strani politične, pa tudi splošne javnosti.

V diplomskem delu smo skušali predstaviti razširjenost mreže diplomatskih misij RS, ter predstaviti vlogo, ki jo te misije imajo pri predstavljanju naše države v svetu. Slovenija je vzpostavila mrežo diplomatskih misij, ki je primerljiva z zahodnoevropsko prakso. V diplomskem delu ugotavljamo, da ima Slovenija izredno široko razpredeno mrežo diplomatskih misij na evropskem kontinentu, na ostalih kontinentih pa je slabo zastopana. S tem lahko potrdimo v uvodu postavljeno tezo, da bi bilo potrebno odpreti vsaj še nekaj diplomatskih misij na neevropskih tleh. Čeprav pa je po drugi strani mogoče trditi, da ima na splošno Slovenija kar obsežno diplomatsko mrežo. V primerjavi z nekaterimi drugimi državami smo ugotovili, da se število diplomatskih misij Slovenije, na primer, približuje številu diplomatskih misij, ki jih ima Irska. Vendar pa število in organiziranost diplomatskih misij še vedno omejujejo materialne in kadrovske zmožnosti, kar je tudi osrednji problem pri odpiranju novih misij. Racionalnejša in profesionalna kadrovska sestava diplomatskih misij, bi povečala učinkovitost dela, stroške pa zmanjšala. Slovenija bi lahko tudi z omejenimi finančnimi sredstvi vzdrževala ustrezno in kvalitetno mrežo diplomatskih misij. Potrebno bi bilo najti določene strukturne rešitve, na primer nerezidenčno pokrivanje več držav hkrati, razvijati dodatno mrežo gospodarskih predstavništev, naloge bi morali izvajati visoko kvalificirani diplomati z znanjem več tujih jezikov, ipd.

Naloge diplomatskih misij so danes številne, a jih je s pomočjo novih metod in tehnologij lažje izvajati kot pred nekaj leti oziroma desetletji. Dejstvo je, da se odnosi v mednarodni skupnosti nenehno spreminjajo in ravno ti spremenjeni odnosi bodo v

bodoče vplivali na delovanje diplomatskih misij v posameznih državah. Njihova vloga se bo sčasoma spremenila, tudi zaradi pristopa večine držav evropskega kontinenta v nadnacionalno Evropsko unijo. Vendar gre pri nekaterih današnjih poizkusih politične in ekonomske integracije Evrope še vedno predvsem za sodelovanje med državami in manj za naddržavno telo. Kljub temu bo potrebno članstvu v EU prilagoditi tudi delovanje slovenske diplomacije in strukturo diplomatsko-konzularne mreže. Članstvo bo terjalo določeno reorganizacijo diplomatskih misij, treba pa bo okrepiti tudi neposredno zastopanje slovenskih gospodarskih interesov v tujini.

Pomembna novost za Slovenijo, po vstopu v EU, bo delovanje v okviru skupne evropske zakonodaje. V skladu s 46. členom Listine temeljnih pravic EU, bo vsak državljan EU, na ozemlju tretje države, kjer njegova država sicer še ni zastopana, upravičen do zaščite diplomatskega ali konzularnega organa pod istimi pogoji kot državljani te države članice. S članstvom v EU se bo torej lahko povečal obseg dela na predstavništvih Slovenije v državah nečlanicah EU. Poleg tega bo večja potreba po predstavljanju in pojasnjevanju stališč ter delovanja v odnosu do javnosti, vladnih organizacij in organizacij civilne družbe.

Na osnovi izkušenj in analiz članic EU in NATO, po vstopu v evroatlantske povezave, ni pričakovati zmanjševanja števila ali vloge bilateralnih diplomatskih misij, saj bodo le-te ostale pomemben instrument za lobiranje in oblikovanje interesnih skupin v Bruslju. Poleg tega, bodo imele diplomatske misije še vedno pomembno vlogo pri uresničevanju gospodarskih, konzularnih, kulturnih in drugih interesov. Kljub skupni zunanji in varnostni politiki EU (SZVP), bodo zunanje zadeve držav tudi v prihodnje medvladno področje delovanja EU. Lastni diplomati bodo še vedno ostali prvi zastopniki nacionalnih interesov na mednarodnem prizorišču. Pomen diplomatskih misij se po vsebinski plati nikakor ne bo zmanjšal. Spremenilo se bo njihovo delovanje, saj bo na teži pridobilo predvsem spremljanje zadev EU.

Če bo prišlo do nadaljnje poglobitve sodelovanja znotraj EU, bo potreba po obstoju diplomatskih misij v državah članicah zaradi množice neposrednih stikov in zaradi prevlade naddržavnega značaja EU najverjetneje veliko manjša ali pa bo kdaj celo dejansko odpadla. Vendar za zdaj ne v Evropi, niti na drugih kontinentih ni tako. Nasprotno, število diplomatskih misij v svetu raste, narašča tudi število in raznolikost vprašanj s katerimi se ukvarjajo. Narava njihovega dela pa vendarle ostaja bolj ali manj enaka. Lahko govorimo le o prilagajanju diplomacije novim razmeram, nikakor pa ne o

njenem odmiranju oziroma odvečnosti. Diplomatske misije torej ostajajo izredno pomembna, pravzaprav nepogrešljiva institucija za državo, njeno blaginjo in varnost.

Danes se pri zagotavljanju blaginje in varnosti v svetu, poleg klasične diplomacije, ne sme zanemariti dejavnosti mednarodnih organizacij in mednarodnih konferenc. Če se Slovenija kot majhna država ne more uveljaviti v svetu bilateralne diplomacije, se lahko z ustrezno usmeritvijo svoje zunanje politike uveljavi v svetu multilateralne diplomacije (npr. s članstvom Slovenije v VS OZN). Diplomacije manjših, šibkejših držav v času »diplomatske globalizacije« seveda ne morejo tekmovati z diplomacijami velikih držav, lahko pa na multilateralnem področju vendarle najdejo svojo nišo. Dejstvo je, da velikosti države ne moremo spremeniti, lahko pa se kot majhna država, z razumnimi dejanji na področju zunanje politike, uveljavimo tudi v svetu velikih.

11. SEZNAM VIROV

SEKUNDARNI VIRI:

- Barston, R. P. (1991): Modern diplomacy. Longman, New York.
- Benko, Vladimir (1987): Mednarodni odnosi 2. Založba Obzorja, Maribor.
- Benko, Vladimir (1992): O vprašanju prioritet v zunanji politiki Slovenije. Teorija in praksa, 29 (1-2), str. 3-11.
- Benko, Vladimir (1997): Zgodovina mednarodnih odnosov. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Benko, Vladimir (1997a): Znanost o mednarodnih odnosih. FDV, Ljubljana.
- Berridge, G.R. (2001): A dictionary of diplomacy. Palgrave, Houndmills, New York.
- Bohte, Gorazd (2002): Deset let v svetovni družini narodov: Aktivni, uspešni, a tudi negotovi in bojzljivi. Delo, 30. maja.
- Bučar, Bojko (1992): Univerzalizem in regionalizem v slovenski zunanji politiki. Teorija in praksa, 29 (5-6), str. 484-490.
- Bučar, Bojko; Šabič, Zlatko; Brglez, Milan (2000): Navodila za pisanje seminarske naloge in diplomskega dela. FDV, Ljubljana.
- Bučar, Bojko (2001): Stroka in politika ob deseti obletnici slovenske zunanje politike. Teorija in praksa, 38 (1), str. 142-151.
- Cerar, Božo (1999): Diplomacija danes. Nova revija, 18 (204/205), str. 28-37.
- CIA The World Factbook (2002): <http://www.cia.gov/publications/factbook/geos/> (10.9.2002)
- Čačinovič, Rudi (1998): Zgodovina slovenske diplomacije. V: Jazbec, Milan, ur.: Diplomacija in Slovenci, Zbornik tekstov o diplomaciji in o prispevku Slovencev v diplomatsko teorijo in prakso. Založba Drava, Celovec.
- Evans, Graham; Newnham, Jeffrey (1990): The Dictionary of World Politics. Harvester Wheatsheat, New York.
- Feltham, Ralph George (1998): Diplomatic Handbook, Seventh Edition. Longman, New York, London.
- Foreign Affairs Ministries: <http://www.afpc.org/resources/mofas.htm#c> (27.03.2003)
- Frei, Daniel; Ruloff, Dieter (1989): Handbook of Foreign Policy Analysis, Methods for Practical Application in Foreign Policy Planning, Strategic Planning and

- Business Risk Assessment. Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht, Boston, London.
- Geser, Hans (1992): Kleinstaaten im internationalen System. Kölner Zeitschrift für Soziologie, 44 (4), 627-654.
 - Glavič, Bojan; Ivelja, Ranka (2003): Intervju z Marto Kos: To, da smo tudi Balkanci, nam je zelo pomagalo. Dnevnik, 24. maj, str. 23.
 - Gross, Felix (1981): Foreign Policy Analysis. Longman, New York.
 - Holsti, K. J. (1995): International Politics: A framework for Analysis. Seventh Edition. Prentice – Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
 - Janković, Branimir M. (1988): Diplomacija – savremeni sistem. Naučna knjiga, Beograd.
 - Javornik, Marija, ur. (1998): Veliki splošni leksikon; druga knjiga: Ch-Gh. DZS, Ljubljana.
 - Jazbec, Milan (1997): Konzularni odnosi. FDV, Ljubljana.
 - Jazbec, Milan, (1998): Vzpostavljanje diplomacij novih malih držav. V: Jazbec, Milan, ur.: Diplomacija in Slovenci, Zbornik tekstov o diplomaciji in o prispevku Slovencev v diplomatsko teorijo in prakso. Založba Drava, Celovec.
 - Jazbec, Milan (1998a): Vzpostavljanje diplomatskih organizacij novih majhnih držav. Teorija in praksa, 35 (3), str. 455-471.
 - Jazbec, Milan (2001): The diplomacies of new small states: the case of Slovenia with some comparison from the Baltics. Ashgate, Aldershot.
 - Luskovec, Viktor (2002): Lepo je biti diplomat. Nedelo, 12. maj, str. 20.
 - Morgenthau, Hans J. (1985): Politics Among Nations, Sixth Edition. Alfred A. Knopf, New York.
 - Nick, Stanko (1997): Diplomacija: Metode i tehnike. Barbat, Zagreb.
 - Nick, Stanko; Sander, Ivo (1999): Diplomatski leksikon. Barbat, Zagreb.
 - Nicolson, Harold (1988): Diplomacy. Institute for the Study of Diplomacy, Georgetown University, Washington.
 - Osolnik, Marjan (1993): Diplomacija ali samoreklama. Teorija in praksa, 30, (9-10), str. 995-999.
 - Paschke, Karl (2000): Report on the Special Inspection of 14 German Embassies in the Countries of the European Union. Federal Foreign Office, 1-Eu, Berlin.
<http://homepage.dtm.ntl.com/simon.kear/Paschke.htm> (17.6.2003)

- Petrič, Ernest (1996): Zunanja politika majhnih držav. Teorija in praksa, 33 (6), str. 876 – 897.
- Potemkin, P. (1948): Zgodovina diplomacije, Tretji zvezek. DZS, Ljubljana.
- Reynolds, Philip Alan (1994): An introduction to International Relations. Third edition. Longman, London, New York.
- Rosenau, James N. (1990): Turbulence in World Politics. Princeton University Press, New York.
- Russett, Bruce; Starr, Harvey (1996): Svetovna politika: izbira možnosti. FDV, Ljubljana.
- Satow, Sir Ernest Mason (1979): Satow's Guide to diplomatic practice. Fifth Edition. Longman, New York.
- Simoniti, Iztok (1995): Multilateralna diplomacija. Založba FDV, Ljubljana.
- Sruk, Vlado (1995): Leksikon politike. Založba Obzorja, Maribor.
- Türk, Danilo (1992): The Foreign policy of Slovenia. Development and International Cooperation, VIII (14-15), str. 133-137.
- Verbinc, France (1971): Slovar tujk. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- White, Brian (1997): Diplomacy. V: The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations (ur. Baylis, John; Smith, Steve), str. 249-262. Oxford University Press, Oxford.
- Žerjavič, Peter (2001): Delitev veleposlaništev SFRJ: Sloveniji Washington za novo leto. Delo, 1. decembra, str. 28.
- Žitko, Stojan (2002): Armada uradnikov za vstop v Unijo: Klasično diplomacijo vse bolj nadomeščajo izvedenci. Delo, 5. junija.

PRIMARNI VIRI:

- Ciper (2003): Official website of Cyprus International Relations, Press and Information Office (PIO) <http://www.pio.gov.cy/ir/index.htm> (27.03.2003)
- Ciper (2003a): Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus: <http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa.nsf/mfa?OpenForm> (30.5.2003)
- Ciper (2003b): Diplomatic and consular corps: missions of Cyprus abroad: <http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa.nsf/MissionsCyprusAbroad?OpenForm> (30.5.2003)
- Deklaracija o zunanji politiki RS, (DeZPRS). Ur.l.RS, št. 108/1999, 27.12.1999, str. 16528.
ali http://www.sigov.si/mzz/zunanja_poli/deklaracij_o_zuna_poli_repu_slov.html (27.3.2003).

- Estonija (2003): Välisministeerium, Foreign Ministry: <http://www.vm.ee/eng> (27.03.2003)
- Estonija (2003a): Estonia's Representations Around the World: http://www.vm.ee/eng/kat_150/ (27.3.2003)
- Irska (2003): Government of Ireland, Department of Foreign Affairs, Embassies & Consulates Abroad: <http://www.irlgov.ie/iveagh/> (27.3.2003)
- Latvija (2003): Ministry of Foreign affairs, Republic of Latvia: <http://www.am.gov.lv/en/> (27.3.2003)
- Latvija (2003a): Latvian Diplomatic Missions: <http://www.am.gov.lv/en/?id=263> (27.3.2003)
- Litva (2003): Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, Ministry and Missions, Diplomatic Missions of the Republic of Lithuania: http://www.urm.lt/data/7/index_e.php (27.3.2003)
- Litva (2003a): List of Diplomatic Missions: http://www.urm.lt/data/7/amb/e_AMB_FULL.htm (27.3.2003)
- Malta (2003): Ministry of Foreign Affairs, DOI – Department of information of Malta: http://www.doi.gov.mt/EN/ministries_and_departments/ministry_foreign_affairs.asp (22.4.2003)
- Malta (2003a): Official site of the Ministry of Foreign Affairs of Malta: <http://www.foreign.gov.mt> (27.3.2002)
- MZZ (2000): Deset let samostojne slovenske zunanje politike (maj 1990 – maj 2000): http://www.gov.si/mzz/zunanja_poli/deset_let_samo_slov_zuna_poli.html (20.2.2003)
- MZZ (2000a): Deseta obletnica imenovanja prvega pooblaščenega predstavnika Republike Slovenije v tujini: http://www.gov.si/mzz/zunanja_poli/deseta_oble_imen_prve_poob_pred_repu_slov_v_tuji.html (20.2.2003)
- MZZ (2002): Primerna zunanja politika: http://www.gov.si/mzz/minister/mnenja/primerna_zunanja_politika.doc (16.10.2002).
- MZZ (2002a): Predstavništva Republike Slovenije, imenik diplomatsko-konzularnih predstavništev RS v tujini: http://www.gov.si/mzz/veleposlan_misi_in_konz/veleposlanstva_Republike_Slovenije.doc (20.2.2003)
- MZZ (2003): Veleposlaništva, misije, konzulati; Sestava MZZ: <http://www.gov.si/mzz> (20.2.2003)

- Poročilo MZZ, 2001. Littera picta, Ljubljana.
- Poročilo MZZ, 2002. Littera picta, Ljubljana.
- Proračun RS za leto 2003 (DP 2003), Ur.l.RS, št. 103-II, 17.12.2001.
- Proračun RS za leto 2002 (DP 2002), Ur.l.RS, št. 103-I, 17.12.2001; stran 10497-10498.
- Proračun RS za leto 2001 (DP 2001), Ur.l.RS, št. 32, 4.5.2001; stran 3493-3494.
- Proračun RS za leto 2000 (DP 2000), Ur.l.RS, št. 9, 1.2.2000; stran 1197-1200.
- Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS, Ur. l. RS, št. 71 (30.12.1993), str. 3681-3685.
- Rupel, Dimitrij (28.1.2001): Kaj počne in kaj želi doseči Slovenija na področju zunanje politike, MZZ: <http://www.gov.si/mzz/> (20.2.2003)
- Švica (2003): EDA – Eidgenössisches Department für Auswärtige Angelegenheiten, FDA – Federal Department of Foreign Affairs: <http://www.eda.admin.ch/eda/g/home.html> (30.5.2003)
- Švica (2003a): Embassies, Consulates and other missions abroad, Swiss representations abroad: <http://www.eda.admin.ch/eda/e/home/emb.html> (30.5.2003)
- Temelji strategije zunanje politike RS, Poročevalec Skupščine RS in Skupščine SFRJ, št. 11 (26.03.1991), str. 11-15.
- Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti RS, Ur.l. RS, št. 33-1409/1991-I (28.12.1991)
- Ustava RS (1996). Ur.l. RS, št. 33-1409/1991-I (28.12.1991), ČZP Uradni list, Ljubljana.
- Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961 (Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih): <http://www.un.org/law/ilc/texts/diplomat.htm> (22.2.2003)
- Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ): Ur.l.RS, št. 1-13/1991 – I, 25.06.1991
- Zakon o zunanjih zadevah 1 (ZZZ-1): Ur.l.RS, št. 45-2549/2001, 07.06.2001.
- zbirke Državnega zbora RS – sprejeti zakoni na medmrežju - (ZZZ-1): http://www.gov.si/dz/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/sprejeti_zakoni/sprejeti_zakoni.html (27.3.2003) ali http://www.gov.si/mzz/zunanja_poli/zakon_o_zuna_zade.html (20.4.2003)

INTERVJUJI, KONTAKTI NA MZZ POSAMEZNIH DRŽAV VKLJUČENIH V RAZISKAVE:

- Jožef Kunič, vodja centra MZZ za raziskave, obisk na MZZ, Ljubljana, (7.5.2002).
- Smiljana Knez, namestnica vodje centra MZZ za raziskave, Ljubljana, (7.5.2002).
- Martina Skok, MZZ, elektronska pošta: Martina.Skok@gov.si (18.4.-20.5.2003).
- Estonija, MFA: Kadri-Mai Rosenfeld, Press and Information Department, Estonian MFA: wminfo@mfa.ee (30.8.-3.9.2002).
- Litva, MFA: Antanas Kudrotas, Third Secretary: antanas.kudrotas@urm.lt (20.8.2002).
- Švica, EDA: Rolf Frei, EDA, Vertretungsnetz und konsularische Aufgaben (VKA): Rolf.Frei@eda.admin.ch (18.8.-3.9.2002).
- Veleposlaništvo Latvije na Dunaju: Lettische Botschaft Wien: lettbot@netway.at (27.3.-16.4.2003).
- Veleposlaništvo Švice na Dunaju: Benno Stauffer, Schweizerische Botschaft Wien: Benno.Stauffer@vie.rep.admin.ch (27.3.-13.4.2003).
- Veleposlaništvo Irske na Dunaju: Jessica Muellner, Embassy of Ireland, Vienna: vienna@iveagh.irlgov.ie (27.3.-4.4.2003).
- Veleposlaništvo RS v Avstriji, Dunaj: vdu@mzz-dkp.gov.si (28.5.2003)
- Veleposlaništvo RS v Stockholmu, Švedska. Intervjuji z Darjo Bavdaž Kuret (veleposlanica), Alenko Česnik (svetovalka za politične zadeve), Milanko Jakopič (svetovalka za ekonomske zadeve), Bojano Cipot (vice konzulka, III. sekretarka), Stockholm, (1.7.2002).

Priloga 1:

Primer diplomatske misije Republike Slovenije:

DIPLOMATSKO - KONZULARNO PREDSTAVNIŠTVO SLOVENIJE V STOCKHOLMU, ŠVEDSKA

Ob obisku veleposlaništva v Stockholmu 1.7.2002 je bilo pridobljenih veliko informacij o poteku dela na tej diplomatski misiji. Opravljeni so bili intervjuji z zaposlenimi diplomatkami na misiji. Skupno število zaposlenih na misiji v času obiska je bilo sedem, od tega štiri diplomatke. Veleposlanica je bila v tistem času in ostaja še vedno Darja Bavdaž Kuret, svetovalka za politične zadeve oziroma odpravnica poslov (charge d'affaire) Alenka Česnik, svetovalka za ekonomske zadeve Milanka Jakopič in vice konzul – III.sekretarka, ki skrbi za konzularne zadeve Bojana Cipot. Trije zaposleni nimajo statusa diplomata: tajnica, šofer in hkrati varnostnik ter lokalna sodelavka, ki skrbi za PR in medije. Misija deluje v najetih prostorih meščanske hiše na Styrmansgatan 4 v centru Stockholma.

Veleposlaništvo v Stockholmu spada med pomembnejše diplomatske misije v diplomatski mreži naše države, saj je pokrivalo štiri države skandinavsko – baltske regije. Odprlo se je že leta 1992, približno pol leta po osamosvojitvi in mednarodnem priznanju Slovenije. Sprva je pred odprtjem veleposlaništva v Kopenhavnu leta 1999 pokrivalo celo osem držav. Veleposlaništvo v Stockholmu je bilo v času obiska akreditirano za Švedsko, Finsko, Estonijo in Latvijo. Naloge na diplomatski misiji v Stockholmu niso razdeljene po državah, temveč se vse štiri diplomatke ukvarjajo z vsemi državami za katere so akreditirane. Dve izmed teh držav sta že članici EU, dve se za to še potegujeta (Estonija in Latvija) in bosta postali članici prihodnje leto. Po velikosti in interesih sta zelo podobni Sloveniji.

Sredi lanskega leta, 15. julija 2002, se je odprlo novo veleposlaništvo v Helsinkih, vendar pa se delo na veleposlaništvu v Stockholmu zaradi tega ni bistveno skrčilo. Večina zadev se namreč nanaša na Švedsko. Na veleposlaništvu v Helsinkih bosta predvidoma delovala le dva predstavnika in sicer veleposlanik in odpravnik poslov, ne bo pa gospodarskega predstavnika – ekonomskega svetovalca. Gospodarsko predstavništvo za Finsko ostaja v Stockholmu.

Veleposlaništvo bi bilo bolj učinkovito, če bi zastopalo le Švedsko, vendar pa je iz finančnih razlogov to neizvedljivo. Delovanje in pokrivanje več držav hkrati ostaja edini način racionalizacije porabe proračunskih sredstev namenjenih delovanju diplomatskih

misij. Odprtje misij v Latviji in Estoniji v kratkem ni predvideno, predvsem gre v tem primeru za načelo vzajemnosti. Ko bodo Estonija, Latvija in Slovenija maja prihodnje leto postale članice EU bo potrebno razmisliti tudi o odprtju novih misij v teh dveh državah.

Glavne naloge diplomatske misije v Stockholmu:

- prizadevanje za nenehno poglobljanje odnosov s Kraljevino Švedsko, Republiko Finsko, Republiko Estonijo in Republiko Latvijo za razvoj političnega dialoga na vseh ravneh o vseh vprašanih bilateralnega in multilateralnega značaja;
- posebno pozornost posvetiti Švedski kot pomembni članici EU, ob upoštevanju ugodne okoliščine, da je Švedska med tistimi državami, ki Sloveniji izraža nedvoumno podporo pri njenem vključevanju v EU;
- nadaljevati z že utečenimi stiki v MZZ Švedske in ostalih treh državah ter vzpostavljati stike z diplomatskimi predstavniki drugih držav v Stockholmu;
- tekoče spremljati in obveščati o razvoju političnih, gospodarskih in ostalih dogodkih v teh državah;
- sogovornike seznanjati o stališčih RS glede njenih notranjih in zunanjepolitičnih pogledov, o gospodarski situaciji, turizmu, kulturnih in drugih dogodkih;
- skrbeti za razvoj sodelovanja na vseh področjih, kjer so še neizkoriščene možnosti in so v skupnem interesu RS ter Švedske, Finske in dveh baltskih držav;
- spremljati uresničevanje sklenjenih dvostranskih sporazumov in sodelovati ter se zavzemati za pripravljane novih sporazumov;
- sodelovati s Slovenci na Švedskem in na ta način krepiti njihove stike z domovino in jim nuditi vsakršno pomoč.

Švedska je zanimiva partnerica Slovenije na vseh področjih in zglede pri vodenju nekaterih politik, predvsem socialne. Naloga veleposlaništva v Stockholmu je, kot je že zgoraj omenjeno, da spremlja razvoj političnih dogodkov v regiji in o tem poroča v Slovenijo. Na Švedskem so ponovno prišli na oblast socialdemokrati, na volitvah pa si je opomogla tudi liberalna stranka. Pomembno leto za Švedsko je bilo leto 2001, saj je bila v prvi polovici leta predsedujoča EU. V času Švedskega predsedovanja EU so se poudarjali predvsem trije E: Enlargement, Environment in Equal Opportunity.¹¹ Predvsem zadnji se odraža v vključenosti žensk v politiko in gospodarstvo. V švedskem

¹¹ Trije E: Enlargement, Environment, Equal Opportunity – širitev, okolje in enake možnosti so bile usmeritve EU v času predsedovanja Švedske v prvi polovici leta 2001.

parlamentu Rigsdagu sedi namreč 43% žensk, v vladi pa je od 20 ministrov je kar 11 žensk. Predsednik vlade Göran Persson v zadnjem času posebno pozornost namenja varstvu okolja, saj je v novem programu vlade poudaril, da se bo zavzemal za okolju prijazno državo blaginje. Poleg tega Švedska podpira širitev EU in vključevanje Slovenije vanjo.

Slovenija in Švedska nadaljujeta razgiban in vsestranski političen dialog. Švedska je poleg dvostranske podpore tudi država partnerica, ki je prva prispevala v sklad 'Skupaj' – 'Together' (Regionalni center za psihosocialno dobrobit otrok) in nadaljevala dejavnosti v Mednarodni ustanovi – fundaciji za razminiranje in pomoč žrtvam min. Vrstijo se številni obiski slovenskih delegacij na Švedskem, z udeležbo na konferencah, delovnih razgovorih v švedskem parlamentu in vladi, ter organiziranje raznih seminarjev. V zadnjem času se je okrepilo sodelovanje med parlamentoma, policijama, na obrambnem in zdravstvenem področju. Sodelovanje z Finsko, Latvijo in Estonijo je prav tako odlično. Stalno se srečujejo ministri in drugi predstavniki političnih krogov. Še posebej so stiki intenzivni z Latvijo in Estonijo, kot prihodnjima članicama EU, saj države sodelujejo v t.i. Vilenski skupini.

V lanskem letu je bilo kar nekaj obiskov visokih predstavnikov Republike Slovenije na Švedskem: poleg ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Francija Buta je še dvakrat prišel na delovni obisk Janez Potočnik, Franc Pukšič, dvakrat minister za zdravje Dušan Keber, generalni direktor policije Marko Pogorevc, zunanji minister Dimitrij Rupel in predsednik parlamenta Borut Pahor. Že naslednji dan po opravljenem intervjuju z veleposlanico se je na delovnem obisku na Veleposlaništvu v Stockholmu mudil minister za evropske zadeve Janez Potočnik z delegacijo. Dimitrij Rupel je obiskal vse štiri države. V Estoniji so gostovali še Rado Bohinc, Franci But in Lojze Peterle. Finsko sta poleg Rupla in Potočnika obiskala še Ivan Bizjak in Rado Bohinc. Nekoliko manj obiskov slovenskih politikov je bilo v Latviji. Janez Drnovšek se je udeležil sestanka Vilenske skupine v Rigi.

Na splošno je gospodarsko sodelovanje z Skandinavijo zadovoljivo, pri sodelovanju z Baltskimi državami je še veliko možnosti neizkoriščenih. Gospodarsko sodelovanje z Švedsko se je v zadnjem času okrepilo. V zadnjih letih močno narašča slovenski izvoz.¹² To gre predvsem pripisati dejstvu, da ima veleposlaništvo v Stockholmu ekonomsko svetovalko.

¹² V letu 2001 se je povečal za 47,4%, v prvih devetih mesecih leta 2002 pa za 27% v primerjavi z enakim obdobjem v prejšnjem letu.

Glavne naloge ekonomske svetovalke so:

- pomoč veleposlanici pri promociji in zaščiti gospodarskih interesov Slovenije
- medresorski projekti s področja gospodarskih odnosov (vključevanje v OECD, EU)
- sodelovanje pri reševanju gospodarskih zapletov na mednarodni ravni (kot je bil npr. izvoz jekla iz EU v ZDA, prevoz nafte čez Hrvaško ozemlje, ipd., a Slovenija z državami akreditacije nima trenutno nikakršnih gospodarskih zapletov)
- razvoj bilateralnega gospodarskega sodelovanja – pomoč pri vzpostavljanju kontaktov med slovenskimi gospodarskimi subjekti in gospodarskimi subjekti Švedske, Finske, Latvije in Estonije
- reševanje morebitnih bilateralnih odprtih vprašanj (jih ni)
- sodelovanje z Ministrstvom za gospodarstvo in Gospodarsko zbornico Slovenije ter švedskimi institucijami pri gospodarski promociji Slovenije (sprejemanje parlamentarnih delegacij, organiziranje predstavitvenih seminarjev, delovni zajtrki)
- zbiranje podatkov o potencialnih poslovnih priložnostih na Švedskem, Finskem, Estoniji in Latviji (izvoz Slovenije v te države, neposredne tuje investicije iz teh držav v Slovenijo, javni razpisi)
- pomoč pri organizaciji in obisk gospodarskih sejmov v teh državah
- sodelovanje na raznih seminarjih, kongresih, predavanjih in posredovanje informacij v Slovenijo
- pridobivanje drugih pomembnih statističnih podatkov in informacij
- spremljanje gospodarskega tiska in posredovanje informacij v Slovenijo.

Ker je gospodarskih stikov bistveno več s Švedsko, kot z ostalimi državami, veleposlaništvo s pomočjo Gospodarske zbornice Slovenije organizira t.i. poslovne dneve na Švedskem. V lanskem letu so bile organizirane tri poslovne konference ob svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu. V poslovni delegaciji pod vodstvom GZS je bilo osem slovenskih podjetij, od tega jih je pet pridobilo nove posle. Organizirana je bila tudi poslovna konferenca z individualnimi obiski v švedskih podjetjih za deset slovenskih podjetij iz različnih sektorjev. Poleg tega se je veleposlaništvo v Stockholmu v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo in Švedsko trgovinsko upravo dogovorilo za švedsko dvostransko pomoč pri ustanovitvi centrov SOLVIT in točk za stike v Sloveniji.

Poleg tega je potrebno omeniti izjemno vlogo ekonomske svetovalke na veleposlaništvu na mikroekonomskem področju, saj se prav ona ukvarja z nudenjem

pomoči slovenskim in prav tako švedskim podjetjem pri iskanju kontaktov. Sodelovala je pri mnogih projektih, eden najpomembnejših v zadnjem času je bil iskanje dobavitelja za Volvo za Slovenijo. Druga podjetja, ki so se uveljavila v Sloveniji so še: Hermes Softlab (računalniške storitve), Ericsson (mobilna telefonija) in Skanska (gradbeno podjetje, ki je gradilo WTC v Ljubljani).

Kar se tiče opravljanja konzularnih nalog je dela kar precej. Izmed držav za katere je akreditirano veleposlaništvo, največ Slovencev živi na Švedskem. V ostalih treh državah jih je zelo malo. Nekaj jih je na Finskem, v Latviji in Estoniji pa ni Slovencev, ki bi stalno tam živeli. Slovenci, ki živijo na Švedskem so večinoma prišli v 60ih in 70ih letih z ekonomsko migracijo. Registriranih je približno 5000, če upoštevamo še neregistrirane dosežemo številko 7000. Veleposlaništvo jim nudi informacije, pomoč, učenje jezika in na splošno ohranjanje stika z domovino. Vse več je zanimanja za delo ali študij v Sloveniji, konzulat pa nudi tudi določene turistične informacije.

Na Švedskem je zelo dejavna Slovenska zveza, v okviru katere deluje enajst društev Slovencev, ki organizirajo razne dejavnosti in srečanja. V letu 2002 je Slovensko društvo v Stockholmu praznovalo 30. obletnico ustanovitve. Slovenska društva so lani dvakrat obiskali člani slovenskega parlamenta. Vsako drugo leto poteka vseslovensko srečanje na Švedskem. Ob Binkoštih je organizirano redno srečanje – romanje v Vadsteno. To je tradicionalno srečanje v organizaciji slovenske katoliške misije, ki je v lanskem letu praznovala 40. obletnico delovanja. Veleposlaništvo je prav tako stalno v stiku z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu. Nekajkrat letno organizira konzularne dneve, na katerih je možna zamenjava osebnih dokumentov.

Kot je razvidno iz predstavitve delovnega področja naše diplomatske misije na Švedskem je bila večina delovnih nalog povezanih z Švedsko, manj pa z ostalimi tremi državami. Danes je veleposlaništvo v Stockholmu akreditirano le še za tri države. Vprašanje, ki se zastavlja je, ali je smiselno odpirati še dva nova veleposlaništva za Latvijo in Estonijo. Po mojem mnenju bi bilo smiselno počakati na vstop držav kandidatk v EU in na podlagi nadaljnjih zunanjepolitičnih prioritet Slovenije po potrebi odpirati nove misije v Baltski regiji. Pomen teh držav ni zanemarljiv in Slovenija bi se morala bolj posvečati sodelovanju z njimi.

Vir: Veleposlaništvo RS v Stockholmu.

Priloga 2:

IMENIK DIPLOMATSKO - KONZULARNIH PREDSTAVNIŠTEV RS

V TUJINI

VELEPOSLANIŠTVA

Argentina

EMBAJADA DE LA REPUBLICA DE
ESLOVENIA
Avenida Santa Fe 846, 6 piso
C1059ABP BUENOS AIRES, ARGENTINA
TEL: 00 54 11 48 94 06 21
FAX: 00 54 11 43 12 84 10
mag. Bojan GROBOVŠEK, veleposlanik

Avstralija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Level 6, Advance Bank Center, 60 Marcus Clark
Street, CANBERRA ACT 2601
AUSTRALIA
TEL: 00 61 2 624 34830
FAX: 00 61 2 624 34827
Bojan Bertoncelj, svetovalec in začasni odpravnik
poslov

Avstrija

BOTSCHAFT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Nibelungengasse 13, A-1010 WIEN
AUSTRIA
TEL: 00 43 1 586 13 09
FAX: 00 43 1 586 12 65
dr. Ernest PETRIČ, veleposlanik

Avstrija

PERMANENT MISSION OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA TO THE OSCE
Nibelungengasse 13/II, A-1010 WIEN
AUSTRIA
TEL: 00 43 1 585 27 08
FAX: 00 43 1 585 27 08 44
dr. Ernest PETRIČ, veleposlanik - vodja misije

Belgija

AMBASSADE DE LA REPUBLIQUE DE
SLOVENIE
Avenue Louise 179, B-1050 BRUXELLES
BELGIUM
TEL: 00 32 2 646 90 99
FAX: 00 32 2 646 36 67
Marija ADANJA, veleposlanica

Belgija

MISSION DE LA REPUBLIQUE DE SLOVENIE
AUPRES DE L'UNION EUROPEENNE
30 avenue Marnix, B-1000 BRUXELLES
BELGIUM
TEL: 00 32 2 512 44 66
FAX: 00 32 2 512 09 97
dr. Ciril ŠTOKELJ, veleposlanik - vodja misije

Belgija

MISSION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA TO
NATO AND WEU
VA BUILDING, NATO HQ, Blvd. Leopold III
B-1110 BRUXELLES, BELGIUM
TEL: 00 32 2 707 27 69
FAX: 00 32 2 707 27 66
mag. Matjaž ŠINKOVEC, veleposlanik - vodja misije

Bosna in Hercegovina

AMBASADA REPUBLIKE SLOVENIJE
Bentbaša 7, 7100 SARAJEVO
BOSNIA AND HERZEGOVINA
TEL: 00 387 33 271 260
FAX: 00 387 33 271 270
Tadej LABERNIK, veleposlanik

Češka

VELVYSLANECTVI REPUBLIKY SLOVINSKO
Pod hradbami 15, 160 41 PRAHA 6
CZECH REPUBLIC
TEL: 00 420 2 33 08 12 11
FAX: 00 420 2 24 31 41 06
Drago MIROŠIČ, veleposlanik

Danska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Amaliegade 6, 2nd fl., 1256 Copenhagen
DENMARK
TEL: 00 45 33 73 01 20
FAX: 00 45 33 15 06 07
Andrej LOGAR, veleposlanik

Egipt

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
5, Midan El Saray E1 Koubra, Garden City, CAIRO
EGYPT
TEL: 00 20 2 795 57 98
FAX: 00 20 2 795 87 81
Mitja DROBNIČ, veleposlanik

Finska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Etelaesplanadi 24A
FIN-00130 HELSINKI
FINLAND
TEL: 00 358 9 228 99 40
FAX: 00 358 9 69 44 775
Alain Brian BERGANT, I. sekretar in začasni
odpravnik poslov

Francija

AMBASSADE DE LA REPUBLIQUE DE
SLOVENIE
28, rue Bois-le-Vent, 75116 PARIS
FRANCE
TEL: 00 33 1 44 96 50 60
FAX: 00 33 1 45 24 67 05
Magdalena TOVORNIK, veleposlanica

Francija

REPRESENTATION PERMANENTE DE LA
REPUBLIQUE DE
SLOVENIE AUPRES DU CONSEIL DE
L'EUROPE
40, Allee de la Robertsau, 67000 STRASBOURG
FRANCE
TEL: 00 33 3 88 36 60 25
FAX: 00 33 3 88 37 14 44
Darja LAVTIŽAR BEBLER, veleposlanica - vodja
misije

Grčija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Paleo Psychico, Mavili str. 10, 154 52 ATHENS
GREECE
TEL: 00 30 210 677 56 83
FAX: 00 30 210 677 56 80
Jožefa PUHAR, veleposlanica

Hrvaška

AMBASADA REPUBLIKE SLOVENIJE
Savska cesta 41/IX, 10000 ZAGREB
CROATIA
TEL: 00 385 1 63 11 000
FAX: 00 385 1 61 77 236
Peter Andrej BEKEŠ, veleposlanik

Indija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Poorvi Marg 46, NEW DELHI-110 057
INDIA
TEL: 00 91 11 261 51 249
FAX: 00 91 11 261 51 247
Tomaž MENCIN, svetovalec in začasni odpravnik
poslov

Iran

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
No. 30, Narenjestan 8th Alley,
Pasdaran Ave.(North of Dr.Lavasani Ave.)
P.O. Box 19575-459, TEHRAN
IRAN
TEL: 00 98 21 280 2223
FAX: 00 98 21 228 2131
Miljan MAJHEN, pooblaščen minister in začasni
odpravnik poslov

Irska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Morrison Chambers, 2nd Floor
32 Nassau St., DUBLIN 2
IRELAND
TEL: 00 353 1 6705 240
FAX: 00 353 1 6705 243
Helena DRNOVŠEK ZORKO, veleposlanica

Italija

AMBASCIATA DELLA REPUBBLICA DI
SLOVENIA
Via Leonardo Pisano 10, 00197 ROMA
ITALY
TEL: 00 39 06 80 914 310
FAX: 00 39 06 80 81 471
Vojko VOLK, veleposlanik

Izrael

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Top Tower, 50 Dizengoff Street
POB 23245, TEL AVIV 61231
ISRAEL
TEL: 00 972 3 629 35 63
FAX: 00 972 3 528 22 14
Peter TOŠ, veleposlanik

Japonska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
5-15 Akasaka 7-Chome, Minato-Ku
TOKYO 107-0052
JAPAN
TEL: 00 81 3 55 70 62 75
FAX: 00 81 3 55 70 60 75
Robert BASEJ, veleposlanik

Kanada

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
150 Metcalfe Street Suite 2101
OTTAWA, ONTARIO K2P 1P1
CANADA
TEL: 00 1 613 565 57 81
FAX: 00 1 613 565 57 83
Veronika STABEJ, veleposlanica

Kitajska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
No. 57, Block F, YA QU YUAN, KING S
GARSIS XIAO YUN ROAD, CHAO YANG
DISTRICT, 100600 BEIJING
CHINA
TEL: 00 86 10 6 468 11 54
FAX: 00 86 10 6 468 10 40
Vladimir GAŠPARIČ, veleposlanik

Madžarska

SZLOVEN KOZTARSASAG NAGYKOVETSEGE
Cseppko ut. 68, 1025 BUDAPEST II.
HUNGARY
TEL: 00 36 1 438 56 00
FAX: 00 36 1 325 9187
Andrej GERENČER, veleposlanik

Makedonija

AMBASADA NA REPUBLIKA SLOVENIJA
Vodnjanska 42, 1000 SKOPJE
MACEDONIA
TEL: 00 389 2 178 730
FAX: 00 389 2 176 631
Branko ZUPANC, svetovalec in začasni odpravnik
poslov

Nizozemska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Anna Paulownastraat 11, 2518 BA The Hague
THE NETHERLANDS
TEL: 00 31 70 310 8 690
FAX: 00 31 70 362 6608
dr. Boris FRLEC, veleposlanik

Poljska

AMBASADA REPUBLIKI SLOWENII
Staroscinska 1/23-24, 02-516 WARSZAWA
POLAND
TEL: 00 48 22 8 49 82 82
FAX: 00 48 22 848 40 90
Zvone DRAGAN, veleposlanik

Portugalska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Avenida da Liberdade 49, 6° Esq,
1250 - 139 LISBOA, PORTUGAL
TEL: 00 351 21 342 33 01
FAX: 00 351 21 342 33 05
Bogdan BENKO, veleposlanik

Rusija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Ul.Malaja Dmitrovka (Čehova), 14/1
103006 MOSKVA, RUSSIAN FEDERATION
TEL: 00 70 95 209 02 03
FAX: 00 70 95 200 15 68
dr. Franci DEMŠAR, veleposlanik

Slovaška

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
MOYZESOVA 4, 813 15 BRATISLAVA
SLOVAKIA
TEL: 00 421 2 52 45 00 05
FAX: 00 421 2 52 45 00 09
Ada FILIP SLIVNIK, veleposlanica

Španija

EMBAJADA DE LA REPUBLICA DE
ESLOVENIA
Hermanos Becquer,7-2, 28 006 MADRID
SPAIN
TEL: 00 34 91 411 68 93
FAX: 00 34 91 564 60 57
mag. Tomaž LOVRENČIČ, veleposlanik

Švedska

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Styrmansgatan 4, 1st fl., 114 54 STOCKHOLM
SWEDEN
TEL: 00 46 8 54 565 885
FAX: 00 46 8 662 92 74
Darja BAVDAŽ KURET, veleposlanica

Švica

PERMANENT MISSION OF THE REPUBLIC
OF SLOVENIA AT THE UN OFFICE
147, Rue de Lausanne (7e etage)
1202 GENEVE
SWITZERLAND
TEL: 00 41 22 716 17 80
FAX: 00 41 22 738 66 65
Aljaž GOSNAR, veleposlanik - vodja stalne misije

Švica

BOTSCHAFT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Schwanengasse 9/II, 3011 BERN
SWITZERLAND
TEL: 0 41 31 311 44 21
FAX: 00 41 31 312 44 14
Miha VRHUNEC, veleposlanik

Turčija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Küpe Sokak 1/3, 06700 GAZIOSMANPAŞA
ANKARA, TURKEY
TEL: 00 90 312 405 60 07
FAX: 00 90 312 446 68 87
Andrej GRASELLI, veleposlanik

Vatikan

AMBASCIATA DI SLOVENIA PRESSO LA
SANTA SEDE
Via della Conciliazione, 10, 00193 ROMA
ITALY
TEL: 00 39 06 683 30 09
FAX: 00 39 06 683 07 942
dr. Ludvik TOPLAK, veleposlanik

Velika Britanija

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
10 Little College Street, LONDON SW1P 3SH
UNITED KINGDOM
TEL: 00 44 20 7222 5400
FAX: 00 44 20 7222 5277
dr. Marjan SENJUR, veleposlanik

ZDA

PERMANENT MISSION OF THE REPUBLIC
OF SLOVENIA TO THE UNITED NATIONS
600 Third Avenue, 24th Floor
NEW YORK, N.Y. 10016
USA
TEL: 00 1 212 370 30 07
FAX: 00 1 212 370 18 24
Roman KIRN, veleposlanik - vodja stalne misije

ZDA

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
1525 New Hampshire Ave. N.W.
WASHINGTON, D.C. 20036
USA
TEL: 00 1 202 667 53 63
FAX: 00 1 202 667 45 63
dr. Davorin KRAČUN, veleposlanik

ZRJ

AMBASADA REPUBLIKE SLOWENIJE
Zmaj Jovina 33a, 11000 BEOGRAD
SRBIJA IN ČRNA GORA
TEL: 00 381 11 328 26 10
FAX: 00 381 11 625 884
Borut ŠUKLJE, veleposlanik

ZRN

BOTSCHAFT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Hausvogteiplatz 3-4, D-10117 BERLIN, GERMANY
TEL: 00 49 30 206 145-0
FAX: 00 49 30 206 145-70
Ivo VAJGL, veleposlanik

GENERALNI KONZULATI

Avstrija

GENERALKONSULAT DER REPUBLIK
SLOWENIEN
Radetzkystrasse 26
A-9020 KLAGENFURT/CELOVEC, AUSTRIA
TEL: 00 43 463 54 6 05
FAX: 00 43 463 50 95 62
Jurček ŽMAUC, generalni konzul

Francija

CONSULAT GENERAL DE LA REPUBLIQUE DE
SLOVENIE
40, Allee de la Robertsau
67000 STRASBOURG, FRANCE
TEL: 00 33 3 88 36 60 25,
FAX: 00 33 3 88 37 14 44,
Aleš BIBER, konzul I. razreda in vršilec dolžnosti
generalnega konzula

Italija

CONSOLATO GENERALE DELLA REPUBBLICA
DI SLOVENIA
Via S. Giorgio 1, 34123 TRIESTE/TRST, ITALY
TEL: 00 39 040 30 78 55
FAX: 00 39 040 30 82 66
Jadranka ŠTURM KOCJAN, generalna konzulka

Italija

CENTRAL EUROPEAN INTIATIVE
CEI - Executive secretariat
Via Genova, 9
34100 TRIESTE/TRST, ITALY
TEL: 00 39 040 778 67 77
FAX: 00 39 040 36 06 40
Milan PREDAN, namestnik generalnega direktorja

Madžarska

SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG FÖKONZULÁTUSA
Kossuth u. 39
H-9970 SZENTGOTTHÁRD, HUNGARY
TEL: 00 36 94 383 165
FAX: 00 36 94 383 164
dr. Zlatko MURŠEC, generalni konzul

ZDA

CONSULATE GENERAL OF SLOVENIA
600 Third Avenue, 21st Floor
NEW YORK, N. Y. 10016, USA
TEL: 00 1 212 370 30 06
FAX: 00 1 212 370 35 81
Andrej PODVRŠIČ, generalni konzul

ZDA

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
1111 Chester Avenue, Suite 520
CLEVELAND, OHIO 44114, USA
TEL: 00 1 216 589 92 20
FAX: 00 1 216 589 92 10
Anton GOGALA, generalni konzul

ZRJ

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE
SLOVENIJE
PC Čelebič, Ulica 13. jula B.B.
81000 PODGORICA, SRBIJA IN ČRNA GORA
TEL: 00 381 81 208 020
FAX: 00 381 81 237 095
Branko RAKOVEC, generalni konzul

ZRN

GENERALKONSULAT DER REPUBLIK
SLOWENIEN
P.F. 150829, Lindwurm Str.14
80045 MUNCHEN, GERMANY
TEL: 00 49 89 543 98 19
FAX: 00 49 89 543 94 83
Matjaž JEVNIŠEK, generalni konzul

KONZULATI na čelu s častnim konzulom

Albanija

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
Mina Paza 2
TIRANA, ALBANIA
TEL: 00 355 4 228 483, FAX: 00 355 4 235 489

Argentina

CONSULADO DE LA REPUBLICA DE
ESLOVENIA
Camara de Com.Esloveno Latinoamer.
Moreno 2763
1752 Lom.del Mirador
BUENOS AIRES, ARGENTINA
TEL: 00 54 1 654 64 38, FAX: 00 54 1 441 17 19
Herman ZUPAN, častni konzul

Argentina

CONSULADO DE LA REPUBLICA DE
ESLOVENIA
Mitre 124, piso 5B
8400 San Carlos de Bariloche,
Provincia de Rio Negro, Patagonia
ARGENTINA
TEL: 00 54 29 44 42 81 69, FAX: 00 54 29
44428169
Robert Andrew EILETZ, častni konzul

Avstralija

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
86. Parramatta Road
SYDNEY NSW 2034, AUSTRALIA
TEL: 00 61 2 9517 1591, FAX: 00 61 2 9516 8889
Alfred BREŽNIK, častni generalni konzul

Avstrija

KONSULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Kirchboden 130
A-5602 WAGRAIN, AUSTRIA
TEL: 00 43 6 413 85 75 0, FAX: 00 43 6413 85 75
20
Bertl EMBERGER, častni konzul

Avstrija

KONSULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Stempfgasse 3
A-8010 GRAZ, AUSTRIA
TEL: 00 43 316 807650, FAX: 00 43 316 807639
Dr. Kurt OKTABETZ, častni konzul

Avstrija

KONSULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Brixentaler Strasse 69
A-6300 WORGL-INNSBRUCK, AUSTRIA
TEL: 00 43 5332 71 9 47, FAX: 00 43 5332 75 3 61
Josef HÖGER, častni konzul

Belgija

CONSULAAT VAN SLOVENIE TE ANTWERPEN
Victor Frisley 23
2970 'S Gravenwezel – ANTWERPEN, BELGIUM
TEL: 00 32 3 658 95 72, FAX: 00 32 3 658 77 80
Harry H. CABELL, častni konzul

Brazilija

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Rua Santa Catarina 883
LOJA 01-LOURDES
CEP 30170-080- BELO HORIZONTE/MG/BRASIL
P.O.BOX 1543-30161-970 BELO HORIZONTE
BRAZIL
TEL: 00 55 31 3337 73 78, FAX: 00 55 313337 76
80
Ana ŠALEJ, častna konzulka

Brazilija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Rua Profeffor Miguel Mauricio da Rocha
st. 507, Brooklin Paulista
SAO PAULO, SP, BRAZIL
TEL: 00 55 11 5093 9029, FAX: 00 55 11 5542 4371
Janez HLEBANJA, častni konzul

Ciper

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
61, Anexartias, LIMASSOL, CYPRUS
TEL: 00 357 25 367 006, FAX: 00 357 25 377 913
Evros ALEXANDROU, častni konzul

Danska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Marselisborg Havnevej 36
DK-8000 AARHUS C, DENMARK
TEL: 00 45 86 13 34 15, FAX: 00 45 86 13 07 71
Knud KRISTENSEN, častni konzul

Filipini

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Suite 356 Secretariat Building
PICC, Cultural Center Complex
Roxas Blvd., Metro Manila, PHILIPPINES
TEL: 00 632 818 65 33, FAX: 00 632 722 60 65
Jose Luis U. YULO, Jr., častni konzul

Francija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
ST. ETIENNE, FRANCE

dr. Tatjana RODICA DUMAS, častna konzulka

Hrvaška

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE
Spinčičeva 25, 2100 SPLIT, CROATIA
TEL: 00 385 21 389 224, FAX: 00 385 21 389 223
Branko VRŠČAJ, častni konzul

Islandija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Akraseli 9,
109 Reykjavik, ICELAND
TEL: 00 3 54 581 2388, FAX: 00 3 54 581 2313
Sigtryggur Rosmar Eythorsson, častni konzul

Italija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Viale della Regione 54
93100 CALTANISSETTA, ITALY
TEL: 00 39 09 345 981 60, FAX: 00 3909 345 570
56
Agostino GINEVRA, častni konzul

Izrael

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Omega Center
MATAM, Haifa 31905, ISRAEL
TEL: 00 972 4 855 0917, FAX: 00 972 4 855 0918
Adi ROSENFELD, častni konzul

Jordanija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
P.O. Box 7029
AMMAN, JORDAN
TEL: 00 96 2 6 586 51 61, FAX: 00 96 2 6 581 88 19
Issa Haider Murad, častni konzul

Kanada

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
53 Emerald Road, Irishtown, New Brunswick
EIH 2J3, CANADA
TEL: 00 1 506 857 0755, FAX: 00 1 506 855 8157
dr. Ginette GAGNE KOCH, častna konzulka

Kanada

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
4300 Village Center Courts, Main Floor
Mississauga, Ontario
L4Z 1S2, CANADA
TEL: 00 1 905 804 9310, FAX: 00 1 905 804 9313
Jože SLOBODNIK, častni generalni konzul

Kanada

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
601 West Broadway, Suite 400
VANCOUVER, B.C, CANADA
TEL: 00 1 604 675 6990, FAX: 00 1 604 675 6991
dr. Branko PALČIČ, častni konzul

Kanada

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
8 King Sreet East, Suite 1800
TORONTO - Ontario, M5C 1B5, CANADA
TEL: 00 1 416 862 1026

dr. Zlatko Aurelius VERBIČ, častni konzul

Kitajska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Fu Hing Bldg, 9th floor, 10, Jubilee st.
HONG KONG, CHINA
TEL: 00 852 2 545 21 07, FAX: 00 852 2 543 46 69
Bernard C.W. LAU, častni konzul

Libanon

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
B.P. 818-JOUNIEH
BEYROUTH, LEBANON
TEL: 00 961 9 90 00 03, FAX: 00 961 9 90 00 02
Raymond C. EL-HACHEM, častni konzul

Luksemburg

CONSULAT DE LA REPUBLIQUE DE
SLOVENIE
280, route de Thionville
L-5885 HESPERANGE, LUXEMBOURG
TEL: 00 35 2 46 64 79-1, FAX: 00 35 2 46 64 79-37
Franc DREU, častni konzul

Malezija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
YANGTZEKIANG INDUSTRIES SDN. BHD.
(54830-U)
LOT 8241, WISMA G.A.M., JALAN SECTION
5ASELANGOR DARUL EHSN
46100 PETALING JAYA
KUALA LUMPUR, MALESIA
TEL: 00 60 3 7958 51 90, FAX: 00 60 3 7956 16 18
Dato Mohamed SULAIMAN, častni konzul

Malta

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Montmar, De Paule Avenue
BALZAN BZN VALLETTA, MALTA
TEL: 00 35 6 48 80 68, FAX: 00 35 6 49 35 66
Nicholas A. BALDACCHINO, častni konzul

Mehika

CONSULAT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
MEXICO, Rodolf WACHSMAN, častni konzul

Monako

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
2, Boulevard de France
98000 MONAKO, MONACO
TEL: 00 377 921 658 00, FAX: 00 377 921 657 86
Marc LECOURT, častni konzul

Nizozemska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Kneuterdijk 2
2514 DEN HAAG, THE NETHERLANDS
TEL: 00 31 70 363 99 07, FAX: 00 31 70 356 26 16
dr. R.J.H. KRUISINGA, častni generalni konzul

Nova Zelandija

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
P.O.Box 30247, Lower Hutt, New Zealand
Eastern Hutt Road; Pomare, Lower Hutt

WELLINGTON, NEW ZEALAND
TEL: 00 64 4 567 00 27, FAX: 00 64 4 567 00 24

Poljska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Ul. Mickiewicza 15 (3. pietro, lok. 307-308)
40-091 KATOWICE, POLAND
TEL: 00 48 32 259 98 28, FAX: 00 48 32 259 98 28
Mieczyslaw Marian BARANSKI, častni konzul

Portugalska

CONSULADO DA REPUBLICA DA ESLOVENIA
Travessa do Forno, nr. 31, 2 andar.
9000 Funchal, Madeira, PORTUGAL
TEL: 00 351 29 120 70 98, FAX: 00 351 29 123
0002
Urška SICHERL, častna konzulka

Portugalska

CONSULADO DA REPUBLICA DA ESLOVENIA
Paco de Calheiros, Calheiros
4990 Ponte de Lima, PORTUGAL
TEL: 00 351 258 947 164, FAX: 00 351 258 947 294
Francisco Silva de Calheiros, častni konzul

Singapur

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
50 Raffles Place, 32 floor, Singapore Land Tower
04823 Singapore, SINGAPUR
TEL: 00 656 239 75 22, FAX: 00 656 532 5201
Gerald LIM THIEN SU, častni konzul

Španija

CONSULTATE GENERAL OF THE REPUBLIC
OF SLOVENIA
Via Augusta 120, BARCELONA, SPAIN
TEL: 00 34 93 218 22 55
Alberto Estrada Vilarrasa, častni generalni konzul

Švedska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Norra Kyrkogatan 15
251 10 HELSINGBORG, SWEDEN
TEL: 00 46 42 240 800, FAX: 00 46 42 240 880
Folke STRAUBE, častni konzul

Tajska

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
298/2 Silom Road, Soi 28
BANGKOK, THAILAND
TEL: 00 66 2 234 76 37, FAX: 00 66 2 23 71 375
Phatra PUTIPANPONG, častni konzul

Turčija

HONORARY CONSUL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
YAPI MERKEZI, 81180 CANKUCA
ISTANBUL, TURKEY
TEL: 00 90 216 321 90 00, FAX: 00 90 216 321
9013
dr. Mustafa BASAR ARIOGLU, častni konzul

Ukrajina

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Horodetskogo st. 17/1, Suite 33
1001 Kyiv, UKRAINE

TEL: 00 380 44 229 26 00, FAX: 00 380 44 228
7720
Mayya MARTYNENKO, častna konzulka

Uzbekistan

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
UZBEKISTAN,
dr. Alisher ISKHAKOV, častni konzul

Zambija

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Nangoma Mission Project St. Josephs Catholic
Church, P.O. Box 01, Nangoma, ZAMBIA
TEL: 00 260 1 800 293, FAX: 00 260 1 226 915
Stanislav ROZMAN, častni konzul

ZDA

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
AR Group, Inc. , 2925 Briarpark, Suite 450,
HOUSTON, TEXAS 77042, USA
TEL: 00 1 713 430 73 50, FAX: 00 1 713 430 70 77
Richard B. WILKENS III, častni konzul

ZDA

CONSULATE GENERAL OF THE REPUBLIC OF
SLOVENIA
1048 South Ocean Boulevard, Palm Beach
Florida 33480, USA
TEL: 00 1 561 833 22 22, FAX: 00 1 561 833 22 35
Maria Luise BACINICH, častna konzulka

ZDA

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
Shelby Williams Industries, Inc.
5 Piedmont Center 3525 Piedmont Rd.,NE
Suite 100, ATLANTA GA 30305, USA
TEL: 00 1 404 266 1631, FAX: 00 1 404 266 9597
Paul N. STEINFELD, častni konzul

ZDA

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
1200 17th Street, Suite 1600
DENVER, CO 80202, USA
TEL: 00 1 303 893 27 80, FAX: 00 1 303 893 21 89
Raymond P. KOGOŠEK, častni konzul

ZDA

CONSULATE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA
1611 Lagoon Avenue, Minneapolis MN 55408, USA
TEL: 00 1 612 827 00 94, FAX: 00 1 612 373 27 39
dr. Kenneth ZAPP, častni konzul

ZRN

KONSULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Rothenbaumchaussee 3
20148 HAMBURG, GERMANY
TEL: 00 49 40 4 132 90 33, FAX: 00 49 40
41329050
Kai WUNSCHKE, častni konzul

ZRN

KONSULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Grashoffstrasse 7/Konrad-Adenauer-Platz
27570 BREMERHAVEN, BREMEN
GERMANY
TEL: 00 49 471 95 490 30, FAX: 00 49 471 954
9089
Friedrich DIECKELL, častni konzul

ZRN

KONZULAT DER REPUBLIK SLOWENIEN
Stengekstrasse 12
D-66117 SAARARUCKEN, GERMANY
TEL: 00 49 68 192 67 564, FAX: 00 49 68 19267
565
dr. Leon BRUMEN, častni konzul

ZRN

HONORAR KONZULAT DER REPUBLIK
SLOWENIEN, Gerlacherstrasse 14
14480 POTSDAM, GERMANY
TEL: 00 49 33 600 49 43, FAX: 00 49 33 888 00 130
Eckehart BEHNCKE, častni konzul

Vir: MZZ (2002a)